

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ: Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica**UPRAVNI ODBOR:**Vesna Prčić (predsjednica)
Slaven Bačić, Ljiljana Dulić
Ivan Gregurić, Dražen Prčić,
Zvonko Sarić, Josip Stantić,
Thomas Šujić, Tomislav Žigmanov**DIREKTOR**

Ivan Karan

ODGOVORNA UREDNICA:

Jasminka Dulić

**POMOĆNIK I ZAMJENIK
ODGOVORNE UREDNICE:**

Zvonko Sarić

REDAKCIJA: Ivan Andrašić (Podunavlje)
Davor Bačić Palković (kultura)
Dušica Dulić (novinarka)
Slavica Mamužić (novinarka)
Zvonimir Perušić (ekonomija i redaktura)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Zoran Vukmanov Šimokov (fotografije)
Željka Vukov (društvo)
Mirko Kopunović (dopisništva i korektura)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)**TEHNIČKI UREDNIK:**

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA: Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić**LEKTORICA:** Katarina Vasiljčuk**TELEFON:** ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78
++381 24/53-51-55**ŽIRO RAČUN:** 355-1023208-69**E-MAIL:** hrvatskarijec@tippnet.rs**WEB:** www.hrvatskarijec.rs**TISAK:** »Rotografika« doo Subotica
List je registriran kod Tajništva za
informiranje Skupštine AP Vojvodine
pod rednim brojem 73.CIP - Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

Stranke

Pitanje financiranja političkih stranaka bilo je u fokusu interesa beogradskih medija ovoga tjedna. S jedne strane postavilo se pitanje biznismena koji žele financirati određenu stranku ali ne žele da to bude poznato javnosti, a s druge strane je pitanje građana koji financiraju političke stranke, preko sredstava iz javnih poduzeća, a da to niti znaju niti žele. U povodu toga oglasile su se mnoge stranke, a pokrenuta je i tema donošenja novog zakona o financiranju stranaka, kako bi se to pitanje raščistilo i financiranje političkih stranaka postalo transparentno koliko je to moguće.

Za sada je, pišu mediji, opće poznato kako tajkuni financiraju stranke i to one velike, dok se male stranke, među njima i nacionalno-manjinske, financiraju većinom iz proračunskih sredstava. Među njima je i jedina hrvatska stranka DSHV koja je do zastupničkog mjesta i proračunskih sredstava od blizu milijun dinara mjesečno došla preko liste DS-a. No, prema novom zakonu takav način financiranja neće više biti moguć, pa će se financirati samo one stranke koje uđu u parlament same ili u koaliciji s nekim drugim strankama. Kako navodi ministar za državnu upravu i lokalnu samoupravu, više neće biti moguće iz proračuna financirati cijelu stranku kao parlamentarnu, ako je jedan njen član ili lider u parlament ušao kao pojedinac, na listi neke druge stranke. Zastupnici iz redova nacionalno-manjinskih stranaka podržavaju novi zakon o političkim strankama, koji ovim strankama daje mogućnost opstanka. Prema prijedlogu zakona za registraciju stranke je potrebno 5000 potpisa, dok je za nacionalno-manjinske stranke potrebno 500 potpisa, mada je vjerojatnije usvajanje amandmana prema kojemu će za nacionalno-manjinske stranke biti potrebno 1000 potpisa, u odnosu na 10.000 potpisa za stranke koje to nisu.

Mada iz jedine hrvatske stranke koja ima svoje zastupnike u predstavničkim tijelima poručuju kako za njih neće biti problem sakupiti potpise za preregistraciju stranke, pitanje dobivanja dovoljnog broja glasova za ulazak u pokrajinski ili republički parlament je već druga stvar. Novi zakon o političkim strankama, slažu se više-manje svi, potreban je kako bi se smanjio kaos na političkoj sceni Srbije na kojoj sada postoji registrirano blizu 600 stranaka. Broj stranaka će se sigurno smanjiti, politička scena će postati preglednija i moći će se lakše kontrolirati i putovi novca, ocjenjuju analitičari. No, za hrvatske stranke će i dalje ostati otvoreno pitanje – kako doći do mjesta u parlamentu i do sredstava za financiranje?

J. D.

U Puli i Rovinju i ove godine održani Dani Vojvodine u Istri

PARTNERSTVO ZA PRIMJER 16,17

Predstavljen knjiški prvijenac preč. Andrije Anišića

ISKUSIMO SNAGU MOLITVE I LJUBAVI 20

Racionalizacija mreže osnovnog obrazovanja ili otvaranje Pandorine kutije

STIPENDIRATI DEFICITARNE KADROVE 28,29

Marijana Sremčević, organizatorica u cirkusu »Corona«

TRADICIJA NASTUPA DUGA VIŠE OD 300 GODINA 44

Završni pregovori o ujedinjenju DSHV-a i Hrvatske srijemske inicijative

U interesu svih Hrvata u Srbiji

Vijeće Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini ovlastilo je u petak, 17. travnja, na svojoj VII. sjednici održanoj u prostorijama stranke, vodstvo DSHV-a da krene u završne pregovore o ujedinjenju s političkom strankom Hrvatska srijemska inicijativa, što smatra da je u interesu Hrvata ne samo u Vojvodini, već na području cijele Republike Srbije.

S obzirom na evidentno povećanje broja novih članova DSHV-a, na sjednici je bilo riječi i o popunjavanju mjesta u povjerenstvima unutar stranke, članovima koji bi pokraj aktivnosti u Mladeži DSHV-a bili glavni generatori i pokretači svih aktivnosti, kako unutar političke stranke, tako i znatnoga broja manifestacija u okviru hrvatske zajednice.

Na početku sjednice, pregledom preko 80 događaja u DSHV-u od posljednje sjednice Vijeća održane 9. siječnja, izdvojeni su sljedeći: skup Mladeži hrvatske zajednice u Srbiji, Prelo Mladeži DSHV-a, posjet izaslanstva Veleposlanstva SAD-a iz Beograda DSHV-u, posjet predsjednika Vlade Republike Hrvatske dr. Ive Sanadera Beogradu, te razgovor s predstavnicima hrvatskih institucija u Srbiji.

Na sjednici je Vijeće DSHV-a aklamacijom prihvatilo prijedlog MO DSHV-a u svezi s dopunom novih članova povjerenstava DSHV-a te je odredilo rok od najviše mjesec dana za početak njihova rada.

Vijeće je donijelo i odluku da se proslava 19. obljetnice od osnutka DSHV-a održi 17. srpnja, te je tim povodom formiralo organizacijski odbor. Budući da je sljedeća godina jubilara, odlučeno je da se pristupi izradi Zbornika »20 godina DSHV-a«, koji bi trebao biti urađen do kraja ove godine.

Vijeće je također odobrilo nastavak akcije »Stazama Bunjevaca« posjetom mjestu Bunjevci u Gorskom Kotaru, obilazak alkara na Sinjskoj alci početkom kolovoza, kao i uzvratni posjet zajednici Hrvata u Rumunjskoj nakon njihova prošlogodišnjeg boravka u Subotici.

Predsjednik DSHV-a Petar Kuntić pozvao je sve vijećnike na blagoslov spomen-križa u Starom Žedniku na salašu Marka Vukova – osnivača i dugogodišnjeg aktivista DSHV-a, u povodu 19. obljetnice osnutka stranke u tome mjestu.

Kuntić je obavijestio vijećnike da se 5. lipnja očekuje formiranje III. podružnice DSHV-a »Južno Podunavlje« u Sonti te Skupština ujedinjenja, vjerojatno u Srijemskoj Mitrovici.

Nakon uhićenja vođe Nacionalnog stroja Gorana Davidovića u Italiji

Ekstradicijski postupak u tijeku

U tijeku je ekstradicijski postupak za vođu organizacije Nacionalni stroj Gorana Davidovića (34), koga je policija u Trstu uhitila 18. travnja, priopćilo je Ministarstvo unutarnjih poslova Srbije. Okružni sud u Novom Sadu raspisao je za Davidovićem tjeralicu radi izdržavanja zatvorske kazne od godinu dana, na koju je osuđen zbog izazivanja nacionalne, rasne i vjerske mržnje i netrpeljivosti. On je uhićen u Trstu, na temelju zahtjeva za ekstradiciju koji su uputile vlasti u Srbiji, poslije serije provjera i istražnih radnji policije i ureda za imigrante u Trstu.

Najava ministra Mladana Dinkića

U svibnju povoljniji dinarski krediti

Ministar ekonomije Srbije Mladan Dinkić izjavio je kako bi se u okviru borbe protiv krize u svibnju trebali početi odobravati i subvencionirani dinarski krediti. On je ocijenio kako postoje uvjeti da se u program subvencioniranih kredita uvedu i dinarski krediti, jer je Narodna banka Srbije snizila referentnu kamatnu stopu. Prema Dinkićevoj ocjeni, trebalo bi sniziti kamatne stope za povoljne kredite koje odobravaju poslov-

ne banke uz subvenciju države u okviru programa za prevladavanje krize.

»Razgovarat ćemo u idućim danima s Narodnom bankom Srbije i s poslovnim bankama o mogućnosti snižavanja kamatnih stopa, jer je u međuvremenu došlo do pada referentnih kamatnih stopa Europske centralne banke, Federalnih rezervi SAD-a, Britanske centralne banke«, rekao je Dinkić.

Dinkić je naveo kako su banke do sada primile zahtjeve za 590 milijuna eura subvencioniranih kredita za poduzeća, od čega je do danas odobreno 220 milijuna eura.

Malim i srednjim poduzećima odobreno je 114 milijuna eura, a velikim poduzećima 102 milijuna eura, a kredite je iskoristilo ukupno 2559 poduzeća, rekao je on. Gotovo polovicu kredita – 110 milijuna eura odobrila je Banka Intesa, a među prvih pet su i Komercijalna banka s 42 milijuna eura, Prokredit banka s 23 milijuna eura, Societe Generale s 12,5 milijuna eura i Hipo Alpe Adria banka s 10 milijuna eura, rekao je Dinkić.

Od kredita za poduzeća, samo jedan u vrijednosti od jedan milijun eura je investicijski kredit, dok su ostali krediti za likvidnost, pokazuju podaci Ministarstva ekonomije. Prema podacima koje je iznio Dinkić, odobreno je i 12 milijuna eura za potrošačke kredite, uglavnom za kragujevački punto. Vlada Srbije je prošlog tjedna proširila program i na turističke aranžmane, kazao je Dinkić i dodao, kako očekuje da će turističke agencije uskoro početi građanima nuditi aranžmane na kredit.

Od svibnja bi se trebao povećati i najviši iznos kredita izvoznici sa sadašnjih dva milijuna eura na četiri milijuna eura, kazao je Dinkić. Subvencionirani krediti dio su paketa Vlade Srbije za borbu protiv krize, koji se primjenjuje od veljače ove godine, a proširen je u travnju.

Predviđeno je da banke odobre 117 milijardi dinara iz vlastitih sredstava, a državna subvencija iznositi će ukupno 10 milijardi dinara. Osim toga, predviđeno je i da se odobri još 45 milijardi dinara povoljnih kredita iz inozemnih izvora.

Vojvođanske mađarske organizacije nezadovoljne novim Zakonom o sjedištima sudova

Od Ustavnog suda traže procjenu ustavnosti

Šest organizacija vojvođanskih Mađara predalo je 15. travnja inicijativu Ustavnom sudu Srbije za procjenu ustavnosti i zakonitosti Zakona o sjedištima sudova i područja sudova i javnih tužiteljstava u Srbiji. Ovaj zakon, koji je nazvan i zakonom protiv manjina, usvojen je 22. prosinca prošle godine u Skupštini Srbije. Prema njegovim odredbama broj postojećih 138 sudova smanjuje se na 34, i to na način da šest općina koje imaju veliku važnost iz kuta vojvođanskih Mađara glede nacionalnog opstanka, ostaju bez općinskih sudova. Prema ovom zakonu od 1. siječnja 2010. godine prestaju s radom općinski sudovi u Adi, Čoki, Kanjiži, Bečeju, Bačkoj Topoli i Senti, što znači – kako je procijenio predsjednik Saveza vojvođanskih Mađara István Pásztor – da »ono što prethodnim sustavima tijekom 160 godina nije prošlo za rukom, uspjela je uraditi jedna stranka europske orijentacije«.

Prema ocjeni vojvođanskih mađarskih organizacija formuliranoj na sastanku 17. siječnja u Senti, zastupnici SVM-a u srpskom parlamentu primijenili su pogrešnu taktiku kada su pred usvajanje ovog zakona izjavili kako će podržati Vladu Srbije i u slučaju usvajanja nepovoljnih rješenja za mađarsku manjinu. Na sastanku u Senti predloženo je da zastupnici koji su dužnosti stekli zahvaljujući mađarskim glasačima i njihove stranke pokre-

nu postupak za ocjenjivanje ustavnosti ovog zakona. S obzirom da oni nisu reagirali na inicijativu nevladinih organizacija vojvodanskih Mađara, šest organizacija vojvodanskih Mađara – društvo za prava manjina »Argus«, Mađarski građanski savez, društvena organizacija za kulturu sela »Aracs«, društvo »Vass Albert«, udruge mađarskih pedagoga u Vojvodini i društvo za njegovanje tradicija »Nagy Sándor« – obratili su se Ustavnom sudu Srbije sa zahtjevom za procjenu ustavnosti i zakonitosti spomenutog zakona s obrazloženjem da njegova rješenja nisu sukladna članku 8. Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina, odnosno s Ustavom Srbije po kojem se postignuta razina ljudskih i manjinskih prava ne smije snižavati – kaže se u priopćenju povodom inicijative koje je potpisao predsjednik »Argusa« Antal Bozoki.

Reagirane na pojedine napise u medijima

DSHV novac troši namjenski i transparentno

U povodu sve češćih glasina u sredstvima javnog priopćavanja kako se sredstva iz proračuna države, dana političkim strankama, troše nenaamjenski, Vijeće DSHV-a na svojoj sjednici od 17. travnja iznosi sljedeće:

DSHV je trošio i troši sredstva dobivena iz proračuna države namjenski i potpuno transparentno. Nijedan dinar dobiven ovim putem nije dan članovima DSHV-a u obliku dnevnica ili drugih oblika nadoknade. Nitko od članova DSHV-a nije plaćen niti mu pripada bilo kakva nadoknada za obavljanje bilo kakvih dužnosti u stranci. Određene iznose jedino dobivaju oni koji obavljaju tehničke poslove za rad DSHV-a, a za sve to postoje odgovarajuće odluke. Iz tih razloga, pojedine napise i insinacije u tisku na račun DSHV-a, Vijeće DSHV-a odbija s indignacijom.

Vijeće DSHV-a se zalaže da financijsko izvješće bude transparentno i dostupno članovima i javnosti. Svoje poslovanje DSHV je pravodobno dostavio Odboru Narodne skupštine Republike Srbije mjerodavnom za financije.

Priopćenje za javnost potpisao je predsjednik stranke Petar Kuntić.

Stanislava Stantić-Prčić imenovana u Vijeće za obrazovanje Pokrajinskog tajništva za obrazovanje

U savjetodavnom timu pokrajinskog tajnika

Stanislava Stantić-Prčić, članica Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća zadužena za obrazovanje i ravnateljica OŠ »Matija Gubec« u Tavankutu, imenovana je u Vijeće za obrazovanje, koje je stručno i savjetodavno tijelo Pokrajinskog tajništva za obrazovanje. Vijeće ima 22 člana među kojima su predstavnici nacionalnih manjina, ravnatelji, profesori i pedagozi osnovnih i srednjih škola s područja Vojvodine, a uloga ovoga tijela je davati mišljenje pokrajinskom tajniku za obrazovanje o nastavnim planovima i programima, pitanjima od značaja za razvoj obrazovanja i odgoja u AP Vojvodini, te pokretanje inicijative i predlaganje izmjena i dopuna propisa kojima se uređuje područje obrazovanja.

Osobit naglasak u programu ovog savjetodavnog tijela tiče se pitanja od značaja za nacionalne manjine – nastavnih programa, udžbenika, uvjeta i načina organiziranja odgojno-obrazovnog rada od predškolskih ustanova do visokih škola, te programa stručnog usavršavanja nastavnika.

Članovi Vijeća imenovani su na četiri godine, a za predsjednicu je imenovana akademik dr. Grozdanka Gojkov, ravnateljica Visoke škole strukovnih studija za obrazovanje odgojitelja u Vršcu.

U Srbiji bez posla ostaje 2500 ljudi mjesečno

Kriza uzima danak

»Za sada procjene govore kako u prethodnih pet mjeseci, od kada se kriza počela osjećati u Srbiji, oko 2500 ljudi mjesečno ostaje bez posla«, izjavio je ministar Mladan Dinkić. On je rekao i kako Vlada Srbije planira posljedice krize ublažiti zapošljavanjem 30.000 ljudi ove godine. Naveo je kako se tvrtke koje rade u Srbiji od danas mogu prijaviti da prime ukupno 10.000 pripravnika čije će plaće i doprinose plaćati država. Kako je naveo, poslodavci će birati pripravnike, koji moraju biti mlađi od 30 godina i neće imati obvezu zaposliti ih nakon isteka pripravničkog staža. Poslodavci će plaćati samo porez na zaradu, a država će plaćati plaće od 16.000 do 20.000 dinara ovisno o obrazovanju, kao i doprinose, kazao je Dinkić. Za mjere zapošljavanja rebalansom proračuna predviđeno je 3,5 milijardi dinara, dok je prvobitno bilo predviđeno tri milijarde dinara.

Oko 10.000 ljudi ove će godine biti angažirano na javnim radovima, odnosno radit će društveno korisne aktivnosti, što će plaćati država, kazao je Dinkić i dodao kako se taj program pokazao uspješnim u 2008. godini i da je zato ove godine proširen.

Dodao je kako se očekuje da će dodatnih 10.000 ljudi biti zaposleno zahvaljujući kreditima za početnike bez hipoteke i start up kreditima, za koje je natječaj raspisan 11. ožujka.

Direktor Nacionalne službe za zapošljavanje Vladimir Ilić rekao je kako je planirano u 2009. povećati fond za aktivne mjere zapošljavanja, a da se tranzicijski fond za socijalne programe smanji za 2,5 milijardi dinara, sa 7,3 milijarde dinara na 4,8 milijarde dinara.

Zbog »nepredviđenih poteškoća koje su priredili pojedinci«

Otkazan sutrašnji sastanak »matičara«

Najavljeni sastanak u povodu obilježavanja 40. obljetnice pokretanja inicijative za osnutak Ogranka Matice hrvatske u Subotici, zakazan za subotu 25. travnja, neće biti održan. Organizacijski odbor ovog susreta priopćio je kako je do odustajanja došlo zbog »nepredviđenih poteškoća koje su priredili pojedinci«.

Podsjetimo, na inicijativu bunjevačkih Hrvata u Subotici, 22. ožujka 1969. godine bila je zakazana osnivačka skupština Ogranka Matice hrvatske, ali je taj pokušaj osuđen.

Susret planiran za sutra (subota) trebao je biti prigoda za prisjećanje na događaje iz toga razdoblja.

OTOPLJAVANJE ODNOSA SRBIJE I HRVATSKE

Približavanje odmjerenim koracima

Piše: Dušica Dulić

Može i zajedno

Kako se aktualna politika kodražava i na sve drugo, mnogi su s nestrpljenjem očekivali obilježavanje 150. obljetnice od rođenja Nikole Tesle, Srbina iz Hrvatske. Za mnoge je puno simbolike bilo u zajedničkom vijencu što su ga skupa položila dva predsjednika, Stjepan Mesić i Boris Tadić, s dvjema zastavama i zajedničkim natpisom: »U spomen na velikog znanstvenika koji nije zaboravio svoju domovinu (Mesićev dio teksta), niti svoj narod, ali je pripadao cijelome svijetu (Tadićev dio).«

značajno opterećuje, pa nerijetko iz političkih razloga ne mogu povući konkretan potez koji bi zasigurno otoplio odnose i skratio listu međudržavnih sporenja, ali, također, naišao i na negativnu reakciju kod birača jedne od njih. Onaj tko ih je izabrao, može ih i skinuti, pa se narodu bogatom predrasudama, ali nažalost i loših uspomena, do određene mjere čine ustupci ili, pak, nastavlja udovoljavati.

Obje zemlje su kao prioritete svoje vanjske politike zacrtale ulazak u Europsku Uniju, što ih, u dogledno vrijeme, stavlja u novi, zajednički tim. Popis međunarodnih ugovora i akata potpisanih između Srbije i Hrvatske sve je dulji (sada ih je već oko pedesetak), suradu-

Srbija i Hrvatska i danas imaju neriješeno pitanje granice na Dunavu, te proces pred Međunarodnim sudom pravde u Haagu * Srbi traže učinkovitiji rad na povratku izbjeglih, a Hrvati potražuju 1.100 nestalih * Incidenti znaju zaprijeti suradnju koja se uz brojne oscilacije, po principu toplo-hladno, uspostavlja vrlo proračunatim koracima * Obje zemlje su kao prioritete svoje vanjske politike zacrtale ulazak u Europsku Uniju, što ih, u dogledno vrijeme, stavlja u novi, zajednički tim

Poslije nekoliko ratnih godina početkom 90-ih prošloga stoljeća, te uspostavljanja bilateralnih odnosa rujna 1996. godine, hrvatsko-srpski odnosi vratili su

se u okvire diplomacije i međunarodnih odnosa, ali su i nadalje često bivali poljuljani pojedinim državičkim potezima, izjavama ili, pak, incidentima u nekoj od dviju

država. Nepobitna je činjenica da političke elite ovih dviju zemalja trebaju uspostavljati čvršću, kvalitetniju i obostrano korisniju suradnju, ali ih breme prošlih vremena

ANKETA: Kako se međudržavni odnosi Republike Srbije i Republike Hrvatske odražavaju na život u vašem okruženju?

Damir Kolarić (35), Ruma

Što su odnosi između dviju država bolji, bolji je i naš položaj ovdje, kao nacionalne manjine. Svi mi iskreno želimo da se odnosi Srbije i Hrvatske razvijaju što je moguće više i da se vremena 90-ih nikada ne ponove.

Marija Vuković (50), Bač

Puno se radi i priča o međudržavnim odnosima između Hrvatske i Srbije, no mi građani, barem s ove strane, malo od toga možemo primijeniti u svakodnevnom životu. Konkretno, postoji dogovor naše općine i Vukovarsko-srijemske županije o graničnom pri-

jelazu na Dunavu, ali za sada je to još uvijek samo pogranični prijelaz, željeznički promet ne funkcionira, a autobusne veze su nepovoljne i neprilagođene ostalim linijama. Znači, ni Srbija ni Hrvatska nisu poštovale dogovore, a samim tim nisu ispunile ni očekivanja građana.

Antun Nimak (61), Sombor

Rođen sam u Sontu, danas sam žitelj Sombora. Skupa sa suprugom Etelkom i sinom Sašom, koji je ustvari i formalni vlasnik i direktor, vodim obiteljsku tvrtku »Tirikom« d.o.o. Sombor. Posao smo razvili na području općina Sombor, Apatin i Odžaci, tako da smo teritorijalno u najtješnjoj vezi s Republikom Hrvatskom. Nisam zamijetio da međudržavni odnosi Srbije i Hrvatske imaju izravni utjecaj na poslovanje

ju ministarstva, najviša izaslanstva borave u službenim posjetima, gospodarska razmjena raste, turisti iz Srbije sve češće idu na hrvatsko primorje, glazbenici obje zemlje češće nastupaju kod svojih »bivših neprijatelja« nego doma, a manjinske zajednice (hrvatska u Srbiji i srpska u Hrvatskoj) imaju priznat manjinski status, rade na ostvarenju svojih prava i razvijanju infrastrukture (istina, ne baš uvijek bez problema), dok su njihove najveće političke stranke dio koalicija na vlasti.

Ipak, i dalje ima problema u koje se ne želi dirati. Za njih, kažu, još nije pravo vrijeme, poput reci-

Hrvatskoj, te napada na djelatnika ili zgradu hrvatskog veleposlanstva u Beogradu. Tome se još trebaju pridodati i sramotna skandiranja na raznim sportskim natjecanjima, grafiti i slično.

Hrvatska je kandidat za članstvo u EU, ali zasigurno nije zadovoljna dinamikom pristupnih pregovora, dok Srbija tek treba doći do statusa kandidata. Hrvatska je početkom travnja postala i članicom NATO-a, a za Srbiju se ni eventualna godina ulaska u Sjevernoatlantsku alijansu još ne spominje. Budući da Srbija na putu eurointegracija kaska za Hrvatskom, a Hrvatska usporava

najavljenom (prilično zakašnjelom) srbijanskom protutužbom, odnosi ovih dvaju susjeda nedavno su i pravno dobili potvrdu da su najlošiji od poslijeratnih godina, a povod za novu distancu bilo je i hrvatsko priznanje nezavisnosti Kosova. Ovoga proljeća ipak je došlo do pomaka. Hrvatski premijer *Ivo Sanader* je u treći službeni posjet Srbiji došao 20. ožujka, dan nakon godišnjice od hrvatskog priznanja neovisnosti Kosova i taj je dolazak uzet kao nova prekretnica, novi početak za bilateralne odnose Srbije i Hrvatske. Predsjednik Srbije *Boris Tadić* trebao bi u svibnju ponov-

četnici, a u Srbiji Hrvati ustaše. Ipak, Srbi, oni bez predrasuda, već godinama ljetuju u Hrvatskoj na moru, a Hrvati u Beogradu dočekuju Novu godinu ili, pak, dolaze na tulume po čuvenim splavovima. Uloga medija u zbližavanju ova dva naroda više je nego velika, jer prikazivanje onih s druge strane granice isključivo s akcentom na pojedinačnim incidentima svakako ne pridonosi zbližavanju, ma koliko se često političari budu rukovali i fotografirali skupa. Građanima, poslije ratovanja, ipak treba više.

Sva ta zahlađenja i otopljanja odnosa Srbije i Hrvatske, već po

Incidenata i dalje ima: demoliranje Veleposlanstva RH u Beogradu i napad na srpske novinare u Zagrebu

mo granice na Dunavu. Formalno-pravno u međudržavnim je odnosima najveći problem pitanje hrvatske tužbe za genocid i srbijanske protutužbe. Uz to, Hrvatska traži podatke o 1100 nestalih, dok Srbija traži učinkovitije rješavanje povratka izbjeglih, te osuđuje hrvatsko priznanje nezavisnosti Kosova. Nerijetko, incidenti znaju zaprljati suradnju koja se uz brojne oscilacije, po principu toplo-hladno, uspostavlja vrlo odmjereno i proračunatim koracima. Svjedoci smo fizičkih napada na Srbe ili, pak, paljenja srpske zastave u

zbog Slovenije i njezinih teritorijalnih zahtjeva, pojedini europski političari najavljuju da bi nedavni »ratni neprijatelji« mogli čak i skupa ući u EU, na što se u Hrvatskoj ne gleda sa simpatijama. U svakom slučaju, komunikacija među susjedima ovoga je proljeća intenzivirana, sada je važno održati njihovu dinamiku i kontinuitet.

TUŽBA, RUKOVANJE, RAZBIJANJE

Hrvatskom tužbom (koja je podnesena još prije deset godina) i

no ići u Zagreb, a navodno su dogovoreni i međusobni posjeti čelnika Narodne skupštine Srbije i Hrvatskog sabora. Nedavno je došlo i do formiranja grupe prijatelja Srbije u Hrvatskom saboru, te grupe prijatelja Hrvatske u Skupštini Srbije.

Ulazak u EU jedan je od ključnih vanjsko-političkih ciljeva obje zemlje, no, budući da bi se tako opet našli zajedno, u jednoj novoj zajednici, korisno bi bilo polako suzbijati obostrane stereotipe i predrasude o onima drugima. U Hrvatskoj su za neke, i danas, Srbi

pravilu, najčešće se i najkonkretnije lome preko leđa manjinskih zajednica. Činjenica je, na žalost, i da se gotovo svaki veći (politički) miting u Beogradu u posljednje vrijeme završava napadom na Veleposlanstvo RH. Iako se tome ne pridaje puno značaja, mnogo govori činjenica da hrvatski veleposlanik ima blindirane prozore u svom uredu.

Kad je riječ o tužbi i protutužbi pred Međunarodnim sudom pravde u Haagu, ovi sudski procesi svakako značajno otežavaju suradnju dviju zemalja. Hrvatska je tužbu

naše tvrtke. Gospodarstvenici s obiju strana Dunava već odavno su nadišli odnose koji i dan danas opterećuju politiku moje matične i domicilne države. Osobno me najviše smetaju političke igre vezane uz željeznički most na graničnom prijelazu Bogojovo-Erdut. Znam da i puk željno očekuje otvaranje pruge Sombor-Osijek i Sombor-Vinkovci, jer smo mi s ovih prostora međusobno povezani i rodbinskim i prijateljskim sponama. O tome što bi stvarno otvaranje ovoga mosta za teretni promet značilo gospodarstvenicima zapadne i sjeverne Bačke, izlišno je i govoriti.

Marko Žagar (32), Srijemska Mitrovica

Odnosi između Srbije i Hrvatske odražavaju se i na naš život, ali ne u tolikoj mjeri kao prije. To se može primijetiti samo nakon nekih većih događanja kao što je bilo hrvatsko priznavanje Kosova, ili skidanje srpske zastave u Zadru tijekom rukometnog prvenstva, kada su i tu ispisivani grafiti protiv Hrvatske.

Dražen Štimac (23), Voganj

Što se mene tiče, odnosi između dviju država nemaju neki preveliki utjecaj na ovdašnje okruženje i na naš položaj ovdje. Međunacionalni odnosi su isti bez obzira na neke nesuglasice između Srbije i Hrvatske koje se ponekad, s vremena na vrijeme jave. Život ipak ide nekim svojim tijekom i ljudi su već oguglali na takve stvari.

Srećko Bošnjak (22), Ruma

Iskreno, ne pratim politiku. Trenutačni odnosi između Srbije i Hrvatske ne pobuđuju moju posebnu pozornost. Stvari teku nekim svojim tijekom i ja i moje okruženje funkcioniramo normalno bez obzira na sve. Vjerujem da su dramatična vremena prošla i da se ljudi okreću svojim svakodnevnim brigama i problemima te da politika ne pobuđuje više toliku pozornost.

protiv tadašnje SR Jugoslavije podnijela u srpnju 1999. godine, tražeći da se Beograd proglasi odgovornim za kršenje Konvencije o sprečavanju i kažnjavanju genocida tijekom rata od 1991. do 1995. godine, kao i da se Srbiji naloži da kazni sve počinitelje zločina te da Hrvatskoj vrati kulturna dobra i plati joj ratnu odštetu u iznosu koji bi utvrdio sud. Nakon što se sud u Haagu u studenome prošle godine proglasio mjerodavnim u slučaju hrvatske tužbe, Vlada Srbije odlučila je započeti proceduru podnošenja protutužbe protiv Hrvatske za genocid nad Srbima, a ministar vanjskih poslova Srbije *Vuk Jeremić* najavio je da će se srbijanski pravni tim u protutužbi osvrnuti i na povijesno razdoblje između 1941. i 1945. godine i zločine koji su počinjeni još u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj.

U medijima se često govori i piše o eventualnim povlačenjima tužbe i protutužbe, ali dnevna politika, bar za sada, daje slabe izgleda za takav ishod. Do daljnjeg neće biti poznata ni konačna granica na Dunavu. Prema Badinterovoj komisiji granice između nekadašnjih republika su međudržavne i mogu se mijenjati jedino međusobnim sporazumima. Srbija želi da buduća granična crta između dviju država teče sredinom Dunava, dok Hrvatska inzistira na katastarskoj granici: na lijevoj, srpskoj obali, Hrvatska ima oko 11.500 hektara zemljišta, a Srbija ima oko 900 hektara na desnoj, hrvatskoj strani Dunava. Zagreb i Beograd su se počeli sporiti i oko »zelenog«, kopnenog dijela granice, oko kojeg ranije nije bilo problema. Radi se o granici kod bivše bolnice u Principovcu povrh Iloka, kao i o vlasništvu nad objektom. U posljednjih nekoliko godina na ovom su se prostoru dogodili brojni incidenti, ali se ovo pitanje još ne rješava.

Bolji odnosi, bolja klima za manjine: Ivo Sanader s vojvođanskim Hrvatima

GOSPODARSKI INTERESI KAO FAKTOR ZBLIŽAVANJA

Prošle je godine trgovačka razmjena Hrvatske i Srbije bila na razini 1,2 milijarde dolara, što nije malo – osobito ako se u obzir uzme da su ove dvije zemlje nedavno bile u višegodišnjem ratu. Srpski menadžeri tvrde kako su, za razliku od trgovačkih lanaca u Srbiji koji su otvoreni za robu iz Hrvatske, malo-prodajni lanci u vlasništvu hrvatskih kompanija daleko restriktivniji, kada je u pitanju prodaja robe proizvedene u Srbiji. Činjenica je da u Srbiji posluje pet hrvatskih lanaca maloprodaje, a da nijedna srpska kompanija nema maloprodajni objekt u Hrvatskoj. Iz Srbije je jedino »Swisslion« kupio jednu tvornicu za prerađu voća i povrća i proizvodnju biskvita iz Siska, dok su ulaganja hrvatskih poduzeća u Srbiju puno značajnija i veća. Prvi prodor na srpsko tržište napravio je 2003. godine »Agrokor« kupovi-

nom »Frikoma«, a zatim su poduzetnici iz susjedstva pokupovali uljare, mljekare i druge tvornice u Srbiji. Nesrazmjernost ulaganja je očigledan, ali je i suradnja sve intenzivnija. Kriza s nedostatkom plina u siječnju najvjerojatnije će vrlo konkretnim poslovima povezati Srbiju i Hrvatsku, kako bi ojačale energetsku stabilnost. NIS želi bolju suradnju s Janaфом iz Hrvatske i sudjelovanje u Paneuropskom naftovodu. Srbijagas bi koristila terminal za ukapljeni plin na Krku, dok je Hrvatska zainteresirana za sudjelovanje u gradnji skladišta plina u Banatskom Dvoru.

Dokaz da je globalna financijska kriza zahvatila i jadransku obalu je i činjenica da su poslovni ljudi iz Hrvatske kao nikad do sada počeli javno pozivati da im na ljetovanje dođu turisti iz Srbije. Možda je prvi pokretač toga činjenica da je turizam oslonac hrvatske ekonomije i s 20 posto sudjeluje u BDP-u, a sve prognoze ukazuju da se ove

godine može očekivati isključivo manji turistički promet nego lani. Prošle je godine u Hrvatskoj bilo oko 90.000 turista iz Srbije, što je povećanje od 14 posto. Srbija je tako, prvi put poslije mnogo godina, među dvadesetak zemalja u kojima Hrvatska pokreće pojačanu turističku kampanju idućih mjeseci. Zbog toga su hrvatske turističke kompanije i hoteli imali vrlo jak i zapažen nastup na nedavnom Sajmu turizma u Beogradu. Sudjelovali su predstavnici čak 17 dalmatinskih turističkih agencija, dok je Istarska turistička zajednica ovogodišnja Regija – partner Sajma.

Stabilnost hrvatskog gospodarstva i u normalnim uvjetima u znatnoj mjeri ovisi o uspješnosti turističke sezone, a to osobito dolazi do izražaja u okolnostima sve veće međunarodne ekonomske krize. U Hrvatskoj je prošle godine ostvaren ukupan prihod od turizma u iznosu od 6,8 milijardi eura.

Ivan Čoban (29), Bač

Nas obične građane i s jedne i s druge strane granice malo zanimaju politička zbivanja u našim dvjema državama. Više nas zanimaju gospodarski odnosi, zajednički projekti koje možemo ostvariti sredstvima EU. O tome se puno priča i piše, no od svega toga jako je malo ostvareno. Mi Hrvati ovdje u Vojvodini, konkretno u općini Bač, puno smo očekivali od tih sporazuma i dogovora, ali to sve ide sporo i slabo ulazi u svakidašnji život.

Marinko Đanić (57), Sonta

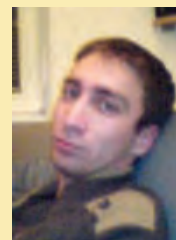
Stjecajem okolnosti ja živim u Sonti, a moj rođeni brat u Osijeku. Ratna su nas vremena razdvojila, nekoliko godina nismo uopće kontaktirali. Sada se vidamo češće, brata »vuče« rodno selo, mene opet k njemu osjećaj obiteljske povezanosti. Za svaku promjenu međudržavnih odnosa Hrvatske i Srbije doznajemo iz medija, u provinciji posljedica, pozitivnih

Marko Marjanović (25), Srijemska Mitrovica

Veoma malo, jer većina ljudi ne obraća pozornost na to, pogotovo mladi. Ponekad se mogu čuti neki komentari, ali ništa više. Nema većih problema, poput onih od prije 2000 godine.

ili negativnih, skoro i nemamo. Jedinu stvarnu promjenu i to nabolje, osjetili smo kad su Hrvatska i Srbija međusobno ukinule vize. Obradovali smo se i uspostavi željezničkog prometa na relaciji Sombor-Osijek, no na koncu je to ostala samo priča za medije. Očito je da u Beogradu ili Zagrebu ne postoji politička volja, jer bi vlakovi već odavno bili u prometu, na zadovoljstvo puka s obiju strana Dunava.

Petar Kuntić, zastupnik u Skupštini Srbije

Novim zakonom do uređenja političke scene

Prema prijedlogu, za ponovno registriranje političkih stranaka bit će potrebno 5000 ovjerenih potpisa, dok će za stranke manjinskih nacionalnih zajednica biti potrebno 500 ovjerenih potpisa

Skupština Srbije zaključila je prošlog tjedna načelnu raspravu o prijedlogu zakona o političkim strankama. Ministar državne uprave *Milan Marković* izrazio je zadovoljstvo zbog visoke razine suglasnosti oko suštine prijedloga, jer su ga podržale gotovo sve zastupničke grupe. Zakon o političkim strankama treba stvoriti uvjete za suvremen, efikasan i jeftin politički sustav.

O donošenju zakona o političkim strankama, koji treba stvoriti neophodne pravne uvjete za uređenje političke scene, razgovarali smo sa zastupnikom u Skupštini Srbije i predsjednikom Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini *Petrom Kuntićem*, a nezaobilazna tema tijekom razgovora bila je i aktualna ekonomska kriza.

Koje bitne novine predviđa nacrt novog zakona o političkim strankama?

Novi zakon o političkim strankama dovest će do smanjenja broja političkih stranaka. Prema nacrtu ovog novog zakona, za ponovno registriranje političkih stranaka bit će potrebno 5000 ovjerenih potpisa, dok će za stranke manjinskih nacionalnih zajednica biti potrebno 500 ovjerenih potpisa.

Sada imamo situaciju da je na srpskoj političkoj sceni registrirano 575 političkih stranaka, što je doista ogroman broj. Postoje male stranke koje ipak uspijevaju prikupiti minimum potrebnih potpisa za izbore, pa se na izborima paradoksalno pokaže kako ne mogu prikupiti niti toliko glasova birača, ali prema izbornom zakonu te stranke imaju pravo na predstavnike u izbornim povjerenstvima, pa se događa da na izbornim mjestima bude pristuno i po 30-40 promatrača. Sve se to, naravno, plaća i to su enormni troškovi u tijeku jednog izbornog ciklusa.

Vidite, sada u registru političkih stranaka imate, primjerice, i slovač-

Novi zakon o političkim strankama dovest će do smanjenja broja političkih stranaka. Prema nacrtu ovog novog zakona, za ponovno registriranje političkih stranaka bit će potrebno 5000 ovjerenih potpisa, dok će za stranke manjinskih nacionalnih zajednica biti potrebno 500 ovjerenih potpisa

ku manjinsku nacionalnu stranku i rumunjsku manjinsku nacionalnu stranku, a sigurno niste čuli da one postoje i rade. Demokratskom savezu Hrvata u Vojvodini odgovora što će za ponovnu registraciju biti potrebno sakupiti što više ovjerenih potpisa, jer ćemo tako

moći ponovno analizirati kakva je snaga naše stranke. Nakon zaključene načelne rasprave o prijedlogu zakona o političkim strankama, slijedi rasprava o amandmanima. Tako će se razmatrati i prijedlog da se broj ovjerenih potpisa za ponovnu registraciju stranke podigne s predloženih 5000 na 10.000 i da se za stranke manjinskih nacionalnih zajednica broj potpisa poveća s predloženih 500 na 1000 ovjerenih potpisa. Nakon rasprave o amandmanima, ministar Marković će u roku od 60 dana uredbom dati upute na koji će se način odvijati prikupljanje potpisa za ponovno registriranje političkih stranaka, poslije čega će u sljedećih šest mjeseci od početka primjene novog zakona stranke morati uskladiti svoje statute i druge opće akte sa zakonom i podnijeti prijavu za upis u registar političkih stranaka, kako bi mogle nastaviti s djelovanjem. Politička stranka steći će status pravne osobe upisom u registar koji vodi Ministarstvo za lokalnu samoupravu, a političke stranke će, prema novom nacrtu zakona, biti dužne svake osme godine od dana upisa u registar podnijeti prijavu za obnovu upisa. No, izuzetak od tog pravila predstavljat će političke stranke koje sudjelovanjem na izborima budu imale bar jedan mandat. Dakle, parlamentarne stranke neće morati obnavljati upis. Osim razmatranja amandmana na ovaj zakon, važno je što će Skupština Srbije u ovom trenutku razmatrati i Vladin paket mjera za uštedu u situaciji ekonomske krize.

Vojvodansko se gospodarstvo najviše oslanja na poljoprivrednu proizvodnju. Kako vidite situaciju u poljoprivredi u svjetlu ekonomske krize?

Domaćim poljoprivrednim proizvođačima u ovoj ekonomskoj krizi doista nije lako, a stanje otežava i činjenica da cijene poljopri-

vednih proizvoda nikada nisu bile niže u zemljama u našem okruženju. Problem je što cijene inputa u domaću poljoprivrednu proizvodnju rastu svakodnevno i tako su 'škare cijena otvorene'. Sada je razmak između gornjih i donjih dijelova 'škara cijena' maksimalan, što se odražava na proizvođače, a kako je država momentalno pritisnuta svjetskom i domaćom ekonomskom krizom, te procesom tranzicije, u nemogućnosti je da više pomogne poljoprivrednim proizvođačima. Izgleda da će broj registriranih poljoprivrednih gazdinstava koji će moći participirati u agrarnom proračunu biti sveden s dosadašnjih 500.000 na broj od 250.000 registriranih gazdinstava. U Republici Hrvatskoj broj registriranih gazdinstava je već sveden na broj od oko 75.000 i onda ne čudi da se u Hrvatskoj može osigurati i poticaj za ta gazdinstva u iznosu od 300 eura po hektaru obradive površine.

Trebamo znati i da su intencije u Europskoj Uniji smanjivanje broja poljoprivrednih gazdinstava. U razvijenim zemljama EU poljoprivrednom proizvodnjom se bavi oko 5 posto aktivno radnog stanovništva, dok je kod nas to još uvijek veliki postotak. Situacija na poljoprivnom tržištu se promijenila posljednjih godina. U Rusiji su ogromna prostranstva poljoprivrede obradivog zemljišta dana u zakup inozemnim farmerima, koji suvremenim poljoprivrednim strojevima velikog zahvata obrađuju zemljišta od nekoliko tisuća hektara, a imaju samo tri ili četiri zaposlena radnika, pri čemu ostvaruju ekstra prihode, a cijena njihovih proizvoda je niska i konkurentna na tržištu. Izgleda da se u Vojvodini veliki broj poljoprivrednika više neće baviti tim načinom proizvodnje i oni će morati što prije ući u programe tzv. bizniskultura, kao što je proizvodnja jagoda, ribizli, malina ili gljiva.

Z. Sarić

Povjerenje se gradi na rezultatima

DUŠAN JOVIĆ, GRADONAČELNIK SOMBORA

Od posljednje podjele mandata prije osam mjeseci, najmlađa osoba u fotelji gradonačelnika u cijeloj Srbiji je somborski gradonačelnik Dušan Jović. S 30 godina života vodi grad koji do sada nije uspijevao na pravi način iskoristiti prednosti koje mu pruža geostrateški položaj, na tromeđi triju država. Hoće li se Sombor u budućnosti izvući iz »zapećka«, hoće li ponovno uspostaviti suradnju s nekada bratskim gradom Šibenikom, hoće li ove godine biti zajedničko obilježavanje Dužionice umjesto dosadašnjeg odvojenog, hrvatskog i bunjevačkog, o tome zašto više ne prima stranke, te o drugim temama, Dušan Jović govori za Hrvatsku riječ.

HR: Trenutačno ste najmlađi gradonačelnik u Srbiji. Koliko Vaše godine i

iskustvo mogu utjecati na povjerenje građana?

Mišljenja sam da na povjerenje građana utječu isključivo rezultati. Uopće nije bitno tko ovdje sjedi, koliko ima godina i kakav je, nego samo radi li ili ne radi dobro. Ovdje sam osam mjeseci i građani znaju što je urađeno u ovom razdoblju, a povjerenje se gradi isključivo na rezultatima. Novinarima je vrlo interesantno što sam najmlađi gradonačelnik, što sam glumac po struci, ali je suština da godine nisu bitne.

HR: Koji su prioritetni ciljevi koje planirate ostvariti tijekom Vašeg mandata?

Na početku mandata imali smo vrlo čistu situaciju, ali s obzirom na sadašnju situaciju koju nitko nije mogao predvidjeti, stvari se mijenjaju i nitko ne zna što će se nadalje dešavati. Ja mogu govoriti

U prethodnoj državi Sombor je bio u zapećku, što je jednostavno nevjerovatno s obzirom na takav položaj. I do dana današnjeg je ostalo tako. Podsjetit ću, koridor 10 ide prema Subotici, a taj koridor koji treba povezati nekoliko zemalja i gradova, Budimpeštu, Beč i tako dalje, umjesto da ide 120 kilometara kraćim putem preko Sombora, ide prema Subotici. Željeznički čvor je u Somboru ostao maltene bez značaja i sve je preseljeno za Suboticu. Tu nema nikakve logike ako pogledate geostrateški položaj.

Razgovor vodio: Zlatko Gorjanac

vrlo kratkoročno i trenutačni prioritet je premjestiti ovu situaciju, maksimalno zaštititi interese naših građana, sačuvati što se sačuvati može. Somborsko je gospodarstvo u vrlo lošem stanju, to su posljedice kako devedesetih godina, tako i loše privatizacije urađene ovdje. Mislim da je Sombor po tom pitanju najgore prošao u ovoj državi. Mi utječemo na više razine vlasti koje su za to mjerodavne, da iziđu u susret, da se taj problem nekako riješi. Svaki dan imam sastanke s predstavnicima poljoprivrednih poduzeća, željeznice, Severtransa, Bane Sekulića i drugih. Želim, onoliko koliko je u mojoj moći, apelirati na više razine vlasti da se to u ovom momentu na neki način riješi, da ti ljudi ne ostanu bez posla i da redovito dobivaju plaće. Mislim da je to trenutačno najvažnije. Naravno, neki dugoročniji prioritet je svakako završiti projekte koji su nam odobreni od Fonda za kapitalna ulaganja, a ima ih preko 40. To su: Glavna ulica, sportske dvorane u Kljajićevu, Ridici, ceste Čonoplja-Pačir, Miletić-Stanišić i drugo. Jako je važno završiti ove odobrene projekte i nastaviti u tom smjeru. Intenzivno pregovaramo s partnerima iz Mađarske i Hrvatske. Podsjetit ću vas kako je potpisan memorandum o zajedničkoj inicijativi za izgradnju poluautoceste Temišvar-Osijek, koji ide preko

Sombora. Uskoro će biti prekatgorizacija graničnog prijelaza Bački Breg za teretni promet i ideja je napraviti i bolju putnu mrežu za taj pravac.

HR: Vaša je stranka (DS) na prošle izbore izašla u koaliciji s DSHV-om. Kako danas funkcionira vaša komunikacija i suradnja?

Mi smo poštovali sporazum između naših dviju stranaka i mislim kako je naša suradnja vrlo korektna. Kao što vam je poznato, *Snježana Periškić* je moja pomoćnica, a *Mata Matarić* je član Gradskog vijeća. Kao što smo se i dogovorili, mislim da DSHV ima realan udio u vlasti, naravno i dio svoje odgovornosti, ali ovo može biti pitanje i za njih – jesu li oni zadovoljni? Što se mene tiče, vrlo lijepo surađujem s njima.

HR: Koji su načini i sredstva kojima brendove Sombora – kulturu i zelenilo – planirate vratiti u stanje u kakvom je nekada bilo?

Vjerojatno ste primijetili kako vrlo rijetko nešto obećavam i nismo pričali o tim brendovima dok nismo nešto konkretno poduzeli. Tako nitko nije vjerovao da će se Glavna ulica popločati do nove godine, ali je ipak popločana. Urađen je projekt koji je odobrilo Ministarstvo za ekologiju i prostorno planiranje, gdje je ministar *Oliver Dulić*. Za sada nam je odobreno 3,5 milijuna

dinara, ali to je samo dio sredstava budući da je projekt puno veći i zove se Katastar i revitalizacija somborskog zelenila. S obzirom da smo najzeleniji grad, dakle imamo najveći broj stabala po broju stanovnika, nitko realno ne zna u kakvom su stanju ta stabla. Nedavno je bilo nevrijeme i pala su 22 drveta. Ne znamo što imamo, prema tome prva stvar je napraviti popis kompletnog zelenila Sombora i skrbiti za njegovo zdravstveno stanje, kako bismo ga mogli sačuvati. To je taj prvi dio, a drugi dio je revitalizacija zelenila, dakle sredstva za obnavljanje i kupovinu novih sadnica. Što se tiče kulture, a i ja sam čovjek iz kulture, drago mi je što smo vratili Likovnu jesen, to je jako velika stvar. Vidjeli ste aktivnosti Gradskog muzeja, gdje je izložba španjolskog slikara *Huana Miroa* prvo došla u Sombor, pa onda u Beograd. Treće, Narodno kazalište poslije dvije godine ide na Sterijino pozorje. Ovdje izdavam samo krupnije stvari i vidni su pomaci u tom smislu. Koliko god financijska situacija dopušta i dalje ćemo inzistirati na tome, na kraju krajeva od mene se to i očekuje.

HR: Nerijetki su komentari kako Sombor više nije ono što je nekad bio, da je izgubio duh po kojem je bio poznat i nadaleko cijenjen. Što je na to utjecalo – nesretne devedesete ili postoje i drugi razlozi?

Mislim da prvenstveno jesu razlog te devedesete, ali tu su i efekti koji se na prvi mah ne primijete. Promijenila se i struktura stanovništva, došli su neki drugi ljudi i neke druge generacije. Prepoznatljiv duh Sombora, odnosno autohtonih Somboraca je jedno, ali promjena strukture stanovništva je sigurno utjecala na promjenu nekih naših običaja i cijelog ozračja. Ne kažem da je to loše, samo hoću reći kako je to sigurno jedan od razloga. Drugo, dolaskom kriznih vremena i propašću našeg gospodarstva ljudi su izgubili volju za neke lijepe stvari. Ne bih radio ovo što radim da ne mislim kako se to može vratiti. Postoje inicijative da ti naši podbrendovi tipa tamburaša, fijakera i stvari po kojima je Sombor bio poznat, dođu na svoje mjesto.

HR: Zbog čega ste ukinuli termin za neposredan razgovor s građanima koji su Vas mogli posjetiti jednom tjedno i priopćiti Vam svoje probleme?

Želim da napišete kako je dnevni list Blic izuzetno loše i maliciozno

interpretirao moju izjavu koju imam i mogu Vam je pokazati jer sam je poslao mailom. Taj termin je uveo moj prethodnik dr. *Jovan Slavković*, koji je jednom tjedno, mislim srijedom, primao ljude. Govorim Vam najiskrenije i potpuno otvoreno. Tu dolaze ljudi sa svojim ogromnim problemima, a koji su financijske prirode, dakle najšire socijalne prirode. U najkraćem, nemaju posao, a nemaju ni novca, a niti posao niti novac ja im ne mogu dati. Neki od tih problema mogu se riješiti, ali za to ja nisam mjerodavan, već je za to ovlašten Centar za socijalni rad, ili bilo koji drugi odjel ovdje iz uprave. Kao što vidite, a i svi iz medija

voljni su proslavom Dana grada, te su nerijetki komentari kako je ta proslava samo za odabrane. Hoće li se obilježavanje Dana grada podići na višu razinu, kao što je to primjerice u Subotici?

Meni je ovo bio prvi Dan grada otkad sam na ovom mjestu. Ponavljam, svima nam se dešava ova kriza i smatram da je u ovom momentu neprimjereno slaviti na taj način. Ove godine nas očekuje jako velik događaj, a to je otvaranje nove Glavne ulice, te planiramo da to bude središnje slavlje ove godine doista za sve građane, a to će biti lijep i sadržajan događaj. Dan grada bi možda u ovom slu-

čaju bio u drugom planu. Mislim da to treba podići na viši nivo, ali opet ne deklarativno, nego uistinu. Naša je ideja odraditi tri ili četiri krupne manifestacije u gradu, a jedna od tih je svakako i Dan grada, te druge manifestacije kao što su Kazališni maraton, Somborsko ljeto ili Likovna jesen i da Grad kaže — iza toga mi stojimo, a ne da se za doček Nove godine odredi 400.000 dinara, a za taj se novac ne može uzeti niti ozvučenje. Ne želim da se ispoštuje neka forma, da se za određene manifestacije dodijele neka sredstva, a znamo kako od tih sredstava ne možemo ništa. Hajmo stati iza toga, konzultirajmo se, možemo

Uvijek među prvima

Dušan Jović je rođen 1979. godine u Somboru. Završio je tri razreda gimnazije, budući da je ranije upisao Akademiju dramskih umjetnosti i diplomirao prvi u klasi Vide Ognjenović 2001. godine. Od tada radi u Narodnom kazalištu u Somboru. Godine 2005. upisuje magistarski studij na Sveučilištu za mir Ujedinjenih naroda – strateški menadžment i završava prvi, odnosno u najkraćem vremenu u povijesti ovog sveučilišta. Bio je kreativni direktor jedne marketinške agencije i uvijek je radio više poslova.

mogu vidjeti, ja skrbim o građanima na način koji sam spomenuo u odgovoru na jedno od prethodnih pitanja. Rješavam ono što jest moj posao i na što mogu utjecati, kao što su problemi zaposlenih radnika, ali pojedinačnim slučajevima ne mogu pomoći. Druga stvar, moji pomoćnici će primati građane i utrostručit ćemo sate u tjednu koji će biti posvećeni građanima. Oni će ih primati i upućivati tamo gdje trebaju ići.

HR: Mnogi građani Sombora nezado-

napraviti i javnu raspravu što je za Sombor najbitnije i hajmo to onda napraviti. Jedno od toga će sigurno biti Dan grada i onda će sigurno biti i imenovan neki organizacijski odbor za tu priču koja će se uraditi. Ne vidim da je posljednji Dan grada ništa manje obilježen nego bilo koji iz prethodnih godina, dapače. Bio je lijep koncert KUD-a Ravangrad i čini mi se kako je to savim u redu. Ranije se obilježavalo ovdje u skupštinskoj dvorani gdje se napravi neki recital, čak sam i ja nekada sudjelovao u tome kao glumac. Za mene je to odavno prevladano, a posljednji Dan grada je ipak obilježen svečano.

HR: Došlo je do nekih nesporazuma u svezi s održavanjem Dužionice, te se govorilo kako želite pomiriti Hrvate i one koji se izjavljaju kao Bunjevci?

U Dužijanci ili Dužionici ne vidim nikakvu razliku u samom imenu. Ranije nisam sudjelovao u tim protokolima, jer nisam bio na mjestu na kojem sam sada. Naravno, bio sam u crkvi i vidio kako s jedne strane sjede Hrvati, a s druge Bunjevci. To mi se nije dopalo i bilo mi je neugodno jer nisam znao gdje sjesti. A, ovdje je proveden potpuno identičan običaj u 12 i u 13 sati. Našao sam se u jako nezgodnoj situaciji, jer se događa nešto potpuno identično. Jedni stoje napolju i čekaju da ovi prvi završe, onda oni iziđu pa ovi drugi to isto urade. Onda ima dva ručka, ja odem na jedan pa na

drugi, stvarno, izvan svake pameti. Pritom znamo da tu ima i čak dva rođena brata gdje je jedan Hrvat, a drugi Bunjevac i generalno mislim kako je ta vrsta podjele besmislena. Tada sam rekao, gospodo, što se mene tiče, vi sljedeće godine imate jedan termin, tko došao, došao. To se protumačilo na taj način da ja to želim pomiriti. Rekao sam kako to želim pomiriti i mogu navesti tisuću razloga zašto. Ponovno ću istaknuti: mislim da nemamo razloga dijeliti se na bilo koje načine. Ako ja nemam nikakav problem na relaciji Srbi – Hrvati i ne znam ni ja što, pa ne bi trebao imati ni narod koji je suštinski možda jedno. Ne volim nikakvu vrstu podjele, svi smo ljudi i to nije praznik jedne ili dvije nacionalne manjine, već je to jako lijep praznik ovog grada. Doista će biti samo jedan termin i nadam se da mi to nitko neće zamjeriti, a ako mi netko zamjeri što želim pomiriti ljude, onda nek me slobodno smijene.

HR: Mnoge građane je uznemirila vijest kako će ostati bez prava na besplatne akcije zbog nepravovremenog prosljeđivanja biračkog popisa Agenciji za privatizaciju. Jesu li poduzete određene mjere i ima li još uvijek razloga za brigu?

Podaci koji su traženi dostavljeni su, dakle to je riješeno. Međutim, ono što je jednako jako važno istaknuti, u dopisu koji nam je poslala Agencija za privatizaciju jasno piše

kako, ukoliko se podaci ne dostave, oni će podatke iz biračkog popisa smatrati relevantnim, što znači da niti u jednom momentu nitko nije mogao ostati bez akcija. Čitava afera je nastala ni iz čega. Bilo kako bilo, građani nemaju nikakvog razloga plašiti se, podaci su dostavljeni i neće biti izuzeti iz te priče.

HR: Koliko je urađeno na projektu prekogranične suradnje i pomirenja Sombor-Osijek, u kojem je prioritetna aktivnost bila uspostava biciklističke rute između ovih dvaju gradova?

S Osijekom imamo dobru suradnju u više projekata, a moja je želja i učinio sam konkretne korake prema tome, da se vrate bratski odnosi i s Osijekom i sa Šibenikom, s kojim smo bili bratimljeni. Poslao sam pismo o namjerama gradonačelnici Šibenika, da se na neki način pomirimo i vratimo te odnose, ali odgovor nisam dobio. Generalna konzulica Republike Hrvatske u Subotici Ljerka Alajbeg, koja je uvijek moja vrlo draga gošća, rekla je kako će to pismo osobno predati gradonačelnici Šibenika, tako da se nadam da ćemo dobiti odgovor. Mislim kako smo mi prirodni partneri i ne vidim niti jedan razlog da se ta suradnja ne nastavi.

HR: Kolika je prednost specifičnog položaja grada Sombora, koji se nalazi na tromeđi u neposrednoj blizini dviju država, Hrvatske i Mađarske?

To je taj paradoks. U prethodnoj državi Sombor je bio u nekom zapečku, što je jednostavno nevjerovatno s obzirom na takav položaj. I do dana današnjeg je ostalo tako. Podsjetit ću, koridor 10 ide prema Subotici, a taj koridor koji treba povezati nekoliko zemalja i gradova, Budimpeštu, Beč i tako dalje, umjesto da ide 120 kilometara kraćim putem preko Sombora, ide prema Subotici. Željeznički čvor je u Somboru ostao maltene bez značaja i sve je preseljeno za Suboticu. Tu nema nikakve logike ako pogledate geostrateški položaj. U svakom intervjuu govorim i podvlačim i uvijek ću to govoriti, kako Sombor trenutačno ima najbolji mogući položaj, kao vjerojatno niti jedan drugi grad u svim zemaljama u okruženju, zato što je na samoj tromeđi ovih triju država, zato što Dunav protječe kroz teritorij grada, a svi se kunu kako je Dunav najvažniji europski koridor (koridor 7), zato što nam je autocesta kroz Hrvatsku i Mađarsku na nekih 25 do 30 kilometara. Tu su granični prijelazi, pristan je tu, a most koji spaja Srbiju i Hrvatsku je u Beždanu. Ono što mislim da bi trajno riješilo sve probleme Sombora je ta cesta. Bez te ceste mi ne možemo značajnije napredovati.

HR: Somborci su Vas prvo upoznali kao glumca Narodnog kazališta, a sada Vas svi znaju kao gradonačelnika. Hoćete li se po isteku mandata vratiti »daskama koje život znače«, ili ćete se možda posvetiti nekom drugom poslu?

Kazalište jako volim, ono je moje životno opredjeljenje i nikada neću odustati od njega. Hoću li se tamo vratiti kao glumac, ili ću se baviti nečim drugim, budući da i pišem, neke predstave su mi igrane a neke sam i režirao, jednostavno, nemam namjeru odustati od kazališta. Međutim, da me je netko prije godinu dana pitao hoću li postati gradonačelnik, ne znam što bih mu rekao. Prema tome, teško je reći što će biti za godinu dana ili za četiri godine. Ovo nije moje životno opredjeljenje. Ovdje sam došao nešto uraditi, jer sam sam sebe nervirao sjedeći u salonu kazališta ili na nekom drugom mjestu, kao i većina nas, i stalno nešto kritizirao. A, nitko se od nas ne želi nečeg prihvatiti i ući u to. Meni ovo u životu nije trebalo, što se tiče mog privatnog života, ali ja sam tu kako bih nešto uradio i dok god budem vidio da mogu nešto makar malo pomaknuti, bit ću tu, ako me u suprotnom ne smijene.

ODRŽANO PREDAVANJE O PRAVNOM FAKULTETU KOJI JE OD 1920. DO 1941. POSTOJAO U SUBOTICI

Ustanova koja je dala dobre kadrove

Kalman Kuntić

Iako je bio kontroverzan po pitanju lakoće završavanja studija, Pravni fakultet koji je u Subotici radio između dvaju svjetskih ratova (1920.-1941.), uspio je stvoriti kadrove koji su kasnije bili uspješni u struci i politici, ocijenjeno je na predavanju o toj visokoškolskoj ustanovi koje je održano u utorak 21. travnja u čitaonici Gradske knjižnice.

O Pravnom fakultetu u Subotici govorio je povjesničar *Kalman Kuntić*, koji je na istu temu 1990. godine diplomirao na Filozofskom fakultetu u Beogradu.

Kako je podsjetio, Pravni fakultet u Subotici bio je prva visokoškolska ustanova na područ-

ju Vojvodine, a razlozi njegova osnutka bili su deficit kadrova i pravni partikularizam, budući da je u Vojvodini prije toga važno građansko pravo Ugarske.

Fakultet je imao osam katedri, a od 1925. postojala je i mogućnost poslijediplomskog studija. U 20 godina postojanja na fakultetu je predavalo 37 redovitih i izvanrednih profesora, docenata i svega dvoje asistenata.

Od upisanih ukupno oko 4,5 tisuće studenata ovu visokoškolsku ustanovu završilo ih je oko 1500, od kojih 1346 muškaraca i 85 žena. Između ostalih, na tom je fakultetu diplomirala i nekoć licina društveno i kulturno ista-

knutih Hrvata, kao što su: *Balint Vujkov, Matija Poljaković, Ivan Tikviciki, Marko Bačlija, Luka Delmiš...* Također, pri fakultetu je 1925. osnovana studentska udruga Hrvatsko akademsko društvo »Bunjevac« na čijem je čelu bio student *Želimir Vidaković*.

Fakultet je s radom prestao ulaskom mađarske vojske u Suboticu travnja 1941. godine.

Predavanje o Pravnom fakultetu održano je u organizaciji Hrvatskog akademskog društva, a predsjednik te udruge *Slaven Bačić* ovom je prigodom najavio tiskanje Kuntićeva rada u originalnom ili dopunjenom izdanju.

D. B. P.

POVJERENSTVO ZA DODJELU ZVANJA I PRIZNANJA SKUPŠTINE GRADA

sukladno članku 5. ODLUKE O USTANOVLJENJU

ZVANJA POČASNI GRAĐANIN, PRIZNANJA PRO URBE I PRIZNANJA »DR. FERENC BODROGVÁRI«

(»Službeni list Općine Subotica«, broj 39/01 i 23/07)

OBJAVLJUJE JAVNI POZIV ZA SUDJELOVANJE U PREDLAGANJU GRAĐANA I ORGANIZACIJA NA TERITORIJU GRADA SUBOTICA ZA DODJELU ZVANJA POČASNI GRAĐANIN I PRIZNANJA PRO URBE

ZVANJE POČASNI GRAĐANIN dodjeljuje se za istaknuto i trajno životno djelo u području znanosti, gospodarstva, umjetnosti, odgoja i obrazovanja, kao i za rezultate postignute u javnom životu i razvoju kulturnog stvaralaštva i to fizičkim osobama koje su svojim djelima i činjenjima pridonijele podizanju ugledu grada u zemlji i inozemstvu.

PRIZNANJE PRO URBE dodjeljuje se osobama za istaknuta djela koja u velikoj mjeri pridonose ugledu grada podizanjem njegovih materijalnih i duhovnih vrijednosti.

PRIZNANJE PRO URBE dodjeljuje se pravnim i fizičkim osobama, kao i drugim organizacijama i to za istaknute znanstvene, kulturne i umjetničke aktivnosti, odnosno za istaknutu djelatnost u obrazovanju, na komunalnom, socijalnom, zdravstvenom, gospodarskom području kao i u onima koji su svojim radom pridonijeli višem stupnju razvitka javnoga reda i mira i osobama koje su svojim sportskim i drugim rezultatima pridonijele slavi svojega grada.

NAPOMENA: Pismene prijedloge s obrazloženjem i drugim prijedlozima poslati ili predati SKUPŠTINI GRADA SUBOTICA, TRG SLOBODE BROJ 1, S NAZNAKOM ZA POVJERENSTVO ZA DODJELU ZVANJA I PRIZNANJA i to do 14. svibnja 2009. godine.

Predsjednik povjerenstva
Martin Bačić

U PULI I ROVINJU I OVE GODINE ODRŽANI DANI VOJVODINE U ISTRI

Partnerstvo za primjer

Istra i Vojvodina imaju najkvalitetniju suradnju na području jugoistočne Europe i ta suradnja može postati modelom suradnje čitave regije, zajednički je stav izaslanstva Skupštine Autonomne Pokrajine Vojvodine i Istarske županije, koji je iznesen za vrijeme manifestacije Dani Vojvodine u Istri. Tijekom dva dana, 16. i 17. travnja, u Puli i Rovinju održan je niz susreta – političkih, gospodarskih i kulturnih predstavnika dviju regija, čime je još jednom potvrđena visoka kvaliteta odnosa između Vojvodine i Istre, a potpisivanjem sporazuma između sveučilišta u Puli i Novom Sadu pokrenuta je i znanstvena suradnja.

Istarski župan *Ivan Jakovčić* i predsjednik skupštine AP Vojvodine *Sándor Egeresi* tom su prigodom istaknuli kako između dviju regija ne postoji samo suradnja, već prijateljstvo koje je počelo potpisivanjem međuregionalnog sporazuma o suradnji 2001. godine.

REGIJE OKRENUTE BUDUĆNOSTI

»Višegodišnja suradnja poprimila je takve razmjere da je premašila sva naša očekivanja«, rekao je na konferenciji za novinare u Puli prošloga petka *Ivan Jakovčić*, a prenose istarski i vojvodanski mediji. »Suradujemo u svim ključnim područjima u politici, gospodarstvu, kulturi, a sada je potpisivanjem sporazuma između sveučilišta u Puli i Novom Sadu počela i znanstvena suradnja.«

On je naglasio da su Vojvodina i Istra najrazvijenije regije u svojim zemljama, jer dominiraju u području gospodarstva, ali i u području demokracije, poštovanja načela i ljudskih prava.

»Na području bivše SFRJ i dalje postoje napetosti, ali su Istra i Vojvodina, i pokraj te činjenice, uspjele uspostaviti model suradnje koji bi mogao biti primijenjen i u drugim regijama jugoistočne Europe«, ocijenio je *Jakovčić*. Prema njegovim riječima, Istra i Vojvodina su pokazale visoku političku zrelost, ali su i poduprle vlade dviju zemalja da se posvete stabilizaciji odnosa između zemalja jugoistočne Europe.

»Kada smo 2001. prvi put bili

u Novom Sadu naglasak smo dali izgradnji mosta prijateljstva dviju regija. Nakon svega nekoliko godina mislim da smo očekivanja u potpunosti ispunili, čak i premašili«, rekao je *Jakovčić*.

Sándor Egeresi je naglasio kako Istra i Vojvodina imaju mnoge sličnosti, te da su obje najrazvijenije regije u svojim državama, a krasi ih multikulturalnost i multijezičnost.

Visoka kvaliteta suradnje: sa sastanka vojvodanskih i istarskih predstavnika

»U osam godina izgradili smo mostove prijateljstva, a naši kvalitetni odnosi među građanima moraju biti primjer međudržavnim odnosima Srbije i Hrvatske«, kazao je *Egeresi* dodavši, kako će Vojvodina i dalje podržavati aktivnosti srpske i mađarske nacionalne manjine u Istri kojima je ovom prilikom donirano 250 knjiga.

»Želim da Istra i Vojvodina ostanu model dobre, kvalitetne regionalne suradnje koju ćemo, zahvaljujući obostranim željama i interesima, kontinuirano obogaćivati novim programima i primjerima dobre prakse povezivanja i suradnje u područjima gospodarstva, turizma, zaštite životnog okoliša, vinogradarstva i voćarstva, kulture, kao i u razmjeni mladih ljudi i njihovoj edukaciji«, rekao je *Egeresi*.

Predsjednik vojvodanskog parlamenta je dodao i kako prepoznaje Istru kao regiju koja je okrenuta budućnosti i njegovanju pravih vrijednosti, kao što prepoznaje i Vojvodinu i svaku drugu suvremenu europsku regiju koja ima što ponuditi susjedima, prijateljima i Europi.

Generalna konzulica Republike Hrvatske u Subotici *Ljerka Alajbeg*, također sudjelujući u razgovorima

između istarskih i vojvodanskih predstavnika, rekla je kako se nada da će europske težnje dviju regija u matičnim zemljama biti shvaćene kao prednost i da će vrlo brzo i u Srbiji biti razumljiva namjera Vojvodine da otvori svoje predstavništvo u Bruxellesu.

»Pitanje je trebaju li regije težiti prema Europi. U početku to pitanje nije bilo dobro prihvaćeno niti u

komore Vojvodine, naglasili su kako postoji veliki potencijal u suradnji na području agroproizvodnje i turizma. Istaknut je i značaj velikog ruskog tržišta s kojim je povezana Vojvodina, kao i povezanost s Europskom Unijom s kojom graniče obje regije.

Potpredsjednik Izvršnog vijeća AP Vojvodine *István Pásztor* ocijenio je kako je agrobiznis najveća gospodarska šansa Vojvodine u okviru kojeg ima mjesta aktivnoj suradnji i s gospodarstvenicima iz Istarske županije.

»Postoji puno šansi za kooperacije između poduzeća iz Istre i Vojvodine i spremni smo pomoći u ostvarenju tih ideja«, rekao je *Pásztor* dodavši, kako Vojvodina i Istra mogu uspješno surađivati i u području turizma. »Gospodarska razmjena Srbije i Hrvatske bilježi rast iz godine u godinu i zato je i gospodarska suradnja između Vojvodine i Istre osuđena na uspjeh«, rekao je *Pásztor*. Prema njegovim riječima, manifestacija

Hrvatskoj u slučaju Istre. Pitanje ureda Istre u Bruxellesu bilo je i ovdje aktualno, ali je vremenom to postala sasvim normalna stvar«, rekla je *Ljerka Alajbeg*.

Ona je dodala kako je Europa skup regija, a ne državnih nacionalnih granica, zbog čega je opće prihvaćeno da regije imaju europske težnje, ali da Vojvodina nailazi na otpore u Srbiji, jer je to pionirski projekt u susjednoj zemlji.

TRGOVINA U PORASTU

O značaju gospodarske suradnje govorilo se i na skupu gospodarstvenika koji je održan u Županijskoj gospodarskoj komori Pula, gdje su se susreli predstavnici istarskih i vojvodanskih tvrtki.

»Gospodarska razmjena između Srbije i Hrvatske u jako je velikom porastu«, izjavila je predsjednica Županijske komore *Jasna Jaklin-Majetić*. »Prema podacima tvrtki iz Istre, u Vojvodinu se najviše izvoze duhanske preradevine, boje i lakovi te automobilske dijelovi.«

Nekoliko je tvrtki iz Vojvodine predstavilo svoje delikatesne prehrambene proizvode, a *Nikola Stojić* i *Ratko Filipović*, predsjednik i potpredsjednik Gospodarske

Dani Vojvodine u Istri iz godine u godinu nudi nove šanse za produblivanje odnosa dviju regija, te je pozvao sve zainteresirane poduzetnike iz Istre da se obrate pokrajinskoj administraciji, koja će

Brojno vojvodansko izaslanstvo iz svijeta politike, gospodarstva i kulture još jednom uspješno

im omogućiti svu neophodnu logističku, organizacijsku i financijsku pomoć pri realizaciji investicijskih ideja u Vojvodini.

Dožupan istarski *Valerio Grandić* rekao je kako Zagreb i Istra imaju najveće investicijske potencijale u Hrvatskoj i da su najspremniji za međunarodnu suradnju, zbog čega je u Istri posljednjih godina otvoreno oko 20 industrijskih zona.

»I Srbija i Hrvatska su na pragu ulaska u EU i nadam se da će dvije zemlje, odnosno regije, pronaći zajedničke programe kojima će konkurirati kod europskih fondova«, rekao je Grandić.

Branislav Bugarski, direktor Fonda za podršku investicija u Vojvodini, predstavio je investicijske potencijale pokrajine, ističući kako su do sada kompanije iz Republike Hrvatske u AP Vojvodinu investirale više od 100 milijuna eura, prvenstveno u prehrambenoj i građevinskoj industriji, kao i u trgovini. Samo u 2008. godini istarske su tvrtke u Srbiju izvezle robu vrijednu 33,7 milijuna dolara, najviše cigareta, sardina, boja i lakova.

»Prezentacija u Puli imala je dva cilja. Prvi je približiti investicijske potencijale AP Vojvodine, a drugi približiti ekonomske performanse pokrajine, kako bi se na taj način

sustvo hrvatskih kompanija koje su zainteresirane za investiranje u AP Vojvodini.

POKRENUTA SURADNJA U ZNANOSTI

Rektorica Sveučilišta u Novom Sadu *Radmila Marinković-Nedučin* i v. d. dekana Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli *Robert Matijašić* potpisali su ugovor kojim je precizirano područje suradnje dviju visokoobrazovnih institucija i suradnja u područjima ekonomije, turizma i kulture.

»Drago nam je što možemo razmjenom akademskih ideja pridonijeti cjelokupnoj suradnji između AP Vojvodine i Istarske županije«, istaknula je Marinković-Nedučin.

U okviru Dana Vojvodine u Istri, u Rovinju je održan i okrugli stol 'Žene na rukovodećim pozicijama – problemi i izazovi', na kojem su predstavnice AP Vojvodine i njihove kolegice iz Istre razmijenile iskustva o položaju žena i ravnopravnosti spolova u dvjema regijama.

Potpredsjednica Skupštine AP Vojvodine *Maja Sedlarević* istaknula je kako su na razini pokrajine, odmah nakon demokratskih promjena 2000. godine, uspostavljeni svi institucionalni mehanizmi za

nizmi u AP Vojvodini aktivno funkcioniraju i doprinose, prije svega, ekonomskom osnaživanju žena, suzbijanju siromaštva i suzbijanju svake vrste diskriminacije«, istaknula je Sedlarević.

Potpredsjednica Narodne skupštine Republike Srbije *Gordana Čomić* ukazala je na to da, ukoliko ne postoji politička volja za postizanje rodne ravnopravnosti u ostvarivanju ovog važnog cilja, ne može pomoći niti najbolja i najurednija zakonska regulativa. Ona je kao primjer navela činjenicu da su političke stranke poštovale kvotu što se tiče broja žena na izbornim listama, ali je i dalje u republičkom parlamentu samo nešto više od 20 posto zastupnica.

»Žene ne smiju biti samo demokratski ukras političkim strankama i institucijama, već se svi skupa moramo boriti svim demokratskim sredstvima, kako bi se u što skorije vrijeme došlo do pune ravnopravnosti muškaraca i žena«, rekla je Čomić.

Predstavnice Istarske županije istaknule su potrebu za boljim pozicijama žena, ne samo u politici, nego i u kulturi, ekonomiji, obrazovanju i svim drugim područjima. S kolegicama iz Istre, koje je predvodila potpredsjednica Skupštine Istarske županije *Vivana Benussi*, razgovarale su i direktorica JP »Vojvodina-šume« *Marta Takač*, rektorica Sveučilišta u Novom Sadu *Radmila Marinković-Nedučin*, šefica Ureda za međunarodnu suradnju Sveučilišta u Novom Sadu *Ivana Vujkov*, umjetnička direktorica Galerije »Bel Art« *Vesna Latinović*, direktorica Pokrajinskog zavoda za ravnopravnost spolova *Vesna Šijački* i savjetnica za ravnopravnost spolova u Pokrajinskom tajništvu za rad, zapošljavanje i ravnopravnost spolova *Anita Beretić*.

Zamjenik pokrajinskog tajnika za kulturu *Radoslav Petković* i v. d. pročelnika za kulturu Istarske županije *Vladimir Torbica* u Puli su potpisali Sporazum o namjerama između Pokrajinskog tajništva za kulturu i Upravnog odjela za kulturu Istarske županije. *Radoslav Petković* je otvorio i izložbu vojvođanskih umjetnika, koju je priredila novosadska galerija »Belart«. U ovom dijelu programa nastupio je Komorni orkestar »Innuendo«.

Dani Vojvodine u Istri, odnosno Dani Istre u Vojvodini, tradicionalno su susreti na kojima se svake godine, naizmenično u Puli i Novom Sadu, predstavljaju politički, gospodarski i kulturni potencijali Vojvodine i Istre. Manifestacija je završena u petak, 17. travnja,

svečanim primanjem i kulturnim programom u Talijanskom kulturnom centru u Puli.

MNOGOBROJNE SLIČNOSTI

Istra i Vojvodina po mnogo su čemu, inače, slične regije. I jedna i druga slove kao gospodarski najrazvijenija područja u svojim zemljama, i jedna i druga kroz povijest su prolazile pripadajući različitim državama, i jednu i drugu krase nacionalna heterogenost, u objema su odnosi među nacionalnim zajednicama tradicijska vrijednost, u objema je europska orijentiranost vrlo izražena, te se zbog svega navedenog, i na jednu i na drugu regiju u njihovim državnim centrima ponekad gleda s većim ili manjim pozdravom.

Istra je najveći hrvatski i jadranski poluotok, na kojem je turizam među najsnažnijim gospodarskim granama, premda je na ovom području smješteno i nekoliko jakih industrijskih postrojenja od kojih se posebice izdvaja Tvornica duhana Rovinj. Važni gradovi i općine u Istri su: Pula, Pazin, Poreč, Rovinj, Opatija, Umag, Novigrad, Labin, Buzet i Motovun.

Istra se proteže na trima državama – Hrvatskoj, Sloveniji i Italiji – pri čemu najveći dio poluotoka (90 posto) pripada Hrvatskoj. Na hrvatskom dijelu Istre većinom žive Hrvati s oko 75 posto stanovništva, dok nacionalne manjine čine oko 25 posto stanovništva, od čega Talijani 7 posto i Srbi nešto manje od 5 posto. Iako jasno izražavaju svoju nacionalnu pripadnost, mnogi Istrijani njeguju svoj zaseban istarski identitet, a već skoro dva desetljeća tamošnju vlast čini regionalna stranka Istarski demokratski sabor.

Počeci razvoja istarskog turizma, danas vodeće gospodarske grane, uočljivi su već u razdoblju rimskog imperija. Tada su izgrađena i ostavljena u naslijeđe zdanja kao što je Vespazijanov amfiteatar u Puli iz I. stoljeća nove ere, koji je služio za zabavu građanima i turistima, a mogao je primiti oko 20.000 gledatelja. Suvremeni turizam Istra počinje graditi u ranim godinama 19. stoljeća. Preskoče li se razdoblja dvaju svjetskih ratova, te Domovinskog rata, koji srećom Istri nije donio razaranja, ali je svakako značio stagnaciju, trend razvoja i sadržajnog obogaćivanja istarskog turizma se nastavlja i danas.

U Istri je prošle godine boravilo oko 18.000 turista iz Srbije, što je za oko 6000 više nego u 2007. godini.

Zvonimir Perušić

motivirali poduzetnici iz Istre da razmišljaju o investicijskim alternativama, kao i da otvaramo kanale prodaje naših proizvoda u Istarskoj županiji«, rekao je Bugarski. On je kao veoma značajno ocijenio pri-

postizanje ravnopravnosti spolova, u skladu s ovlastima AP Vojvodine. »Uspostavljanje institucionalnih mehanizama preduvjet je i prvi korak prema potpunoj ravnopravnosti muškaraca i žena. Ti meha-

Upitne i nategnute financijske prilike u svezi s pročištačem otpadnih voda

SVE SE VRTI OKO NOVCA

Izvođač radova na pročištaču, DHV iz Nizozemske, traži skoro dva milijuna eura za naknadne radove.
Tamás Rábaközi: Izvođač mora završiti radove, pa poslije toga ako mu se ne sviđa naša odluka neka nas tuži.
Imre Cseke: Dok se mora plaćivati kredit, za investicije ima nula dinara

Za dva mjeseca, početkom lipnja, pročištač otpadnih voda trebao bi biti pušten u pogon.

Izgradnja je u odnosu na prvotni plan produljena za šest mjeseci, očekuje se da ovaj novi rok neće biti premašen, premda ni to nije nemoguće. Naime, u tijeku su razgovori s izvođačem, DHV iz Nizozemske, u svezi s njegovim zahtjevom da mu se na ime naknadnih radova prizna skoro dva milijuna eura.

»U financijskoj konstrukciji unaprijed je uračunato milijun eura za nepredviđene radove, međutim, zahtjevi izvođača su već narasli iznad tog iznosa, ali mi smatramo da su oni neosnovani. Na stajalištu smo, a tako misle i predstavnici EBRD banke i nadzora koji vrši IRD Inženjering iz Rima, da izvođač mora završiti radove, pa poslije toga ako mu se ne sviđa naša odluka neka nas tuži. On radove treba prvo završiti, jer tako stoji u ugovorima koji su sklopljeni. Nadamo se da ćemo krajem svibnja početi puštanje u pogon«, kaže *Tamás Rábaközi*, voditelj Sektora za realizaciju projekta pročištača otpadnih voda, i dodaje

kako će izvođač, ukoliko jednostrano prekine radove, snositi određene sankcije.

OPRAVDANI I NEOPRAVDANI ZAHTEJEVI

O zahtjevu izvođača vode se stalni razgovori između njihove ekipe, predstavnika »Vodovoda« i IRD Inženjeringa, a od nedavno su uključeni i pomoćnici gradonačelnika *Duško Guslov* i *Jasmin Šečić*.

»Izvođač je imao neke radove mimo ponude, primjerice, bilo je više iskopa jer je tlo lošije kvalitete nego što se računalo. Morao se postaviti drenažni sustav ispod novih objekata što svojedobno nije bilo planirano, potom izmjestiti stare cjevovode koji nisu bili dobro kartirani.

To su jasni troškovi nastali stvarno zbog dodatnih poslova koji su se morali uraditi, ali ima njegovih zahtjeva koje smatramo neosnovanim. On traži nadoknadu štete zbog velikih kiša i poplave na gradilištu u svibnju prošle godine, postavio je zahtjeve zbog toga što je naišao na

raznorazne kabele, zatim za postavljanje nekih cjevovoda za koje smatra kako nisu bili obuhvaćeni ponudom. Te dodatne troškove ni mi, niti nadzor, ne prihvaćamo i zbog toga je došlo do suprotstavljanja«, kaže *Rábaközi*.

S druge strane, »Vodovod« je postao i predmetom međusobnih prepucavanja između Demokratske stranke i Saveza vojvodanskih Mađara, čije je koalicijsko partnerstvo praćeno stalnim nesuglasicama. Tako je nedavno predsjednik Skupštine Grada *Jenő Maglai* (SVM) iznio podatak da je JKP »Vodovod i kanalizacija« u prva tri mjeseca ove godine izgubilo oko 15 milijuna dinara zbog toga što gradonačelnik *Saša Vučinić* (DS) nije odobrio povećanje cijene vode od 1. veljače za osam posto. On je ocijenio kako odbijanje da se odobri poskupljenje vode »govori o dvojakom odnosu prema javnim komunalnim poduzećima u ovisnosti o tome tko je direktor«.

Sam direktor *Imre Cseke* je najprije podnio ostavku, a potom ju povukao, dok je gradonačelnik ipak u

međuvremenu odobrio poskupljenje od 1. travnja.

»Moram reći kako su razine poskupljenja unaprijed određene Memorandumom Vlade. Ove godine to iznosi 8 posto za sve djelatnosti. Odstupanja će biti jedino kada se radi o cijeni vode, za koju je već dana suglasnost za povećanje od 8 posto. To je naša obveza prema Europskoj banci za obnovu i razvitak, koja traži izjednačavanje cijena vode za kućanstva i gospodarstvo«, rekao je *Vučinić*.

U izjavi za »Hrvatsku riječ« Cseke međutim kaže kako o poskupljenju nije dobio informaciju od gradske uprave, tj. za nju je saznao iz medija, te ocjenjuje kako je poskupljenje od osam posto mizerno, jer osigurava jako malo dodatnih sredstava koja neće pokrivati troškove poslovanja. »Ne znam kako dalje, ali morat ćemo ozbiljno sjesti s gradonačelnikom i porazgovarati na tu temu«, kaže Cseke i dodaje kako je »Vodovod« tražio poskupljenje od 28 posto. On ističe kako će pokretanjem novog pročištača poduzeće imati značajno više troškova, jer

će amortizacija do kraja godine koštati oko 35 milijuna dinara, a za kupnju kemikalija trebat će još oko 20 milijuna.

Najveći dio novca za gradnju pročištača Subotica je osigurala kreditom od oko devet milijuna eura, koji je uz garanciju vlade podignut studenog 2006. Kredit će biti otplaćivan do 2019. a jedna od obveza iz ugovora je i da cijena litre vode za građane dostigne cijenu koja vrijedi za industrijske potrošače, što znači da se mora povećati 2,5 puta do 2012. godine, kada je rok da se cijene izjednače.

PLANOVA IMA, ALI NOVCA NE

»EBRD banka na tome inzistira, mi smo razradili pet varijanti koje su naše viđenje kako se to može uraditi i poslali ih osnivaču, koji će odabrati jednu i poslati je u London predstavnicima EBRD banke«, kaže Cseke.

»Vodovodu« je inače na pragu već treća rata kredita koji se otplaćuje u polugodišnjim anuitetima, i to u lipnju i prosincu, a na godišnjoj razini iznosi 71,5 milijuna dinara. Cseke kaže kako je poduzeće prošlu godinu završilo s oko 90 milijuna dinara dobiti, stoga je »poslovanje još uvijek stabilno, samo se plašim da će se to pokvariti.«

Osim što će pročištač osigurati čistiju vodu u paličkom jezeru,

povećani kapaciteti postrojenja omogućit će nova priključenja na gradsku kanalizacijsku mrežu. Naime, Subotica je s tek oko 40 posto pokrivena kanalizacijskim sustavom, a posljednjih godina novih priključenja nije bilo zbog malog kapaciteta starog pročištača. Cseke međutim kaže kako je upitno hoće li biti proširivanja mreže, budući da »Vodovod« neće imati novca za nove investicije.

»To je sve u funkciji novca, sada već imamo uvjete, imamo planove, samo još novac ne vidim nigdje. Dok se mora otplaćivati ovaj kredit, za investicije ima nula dinara. Bit ćemo sretni ako možemo održavati sustav.«

U »Vodovodu« očekuju da bi Grad mogao pomoći nove investicije kao što je do prije tri-četiri godine iz proračuna financirana izgradnja magistralnih vodova. Sve u svemu, upitne i nategnute financijske prilike u poduzeću bile su povod za direktora Ceke da podnese ostavku.

»Direktor podnosi ostavku kad ne vidi budućnost. U međuvremenu smo imali više puta razgovore s gradonačelnikom, neke dogovore smo postigli, ali o tome sad ne bih govorio. Vidjet ćemo hoćemo li dobiti neki vid pomoći i kako ćemo dalje. Nadam se da ćemo uspjeti održati bar ovu razinu koju smo do sada postigli.«

S. Mamužić

Polemike oko metode sanacije jezera Palić i dalje traju

Grad vjeruje struci, a NVO prirodi

Posjetitelji ovog bisera Panonske nizine svjedoci su takozvanog cvjetanja i pri obali mogu primijetiti gust zeleni pojas koji sliči »juhi od graška«. U tijeku je izrada tehničke dokumentacije za vađenje mulja iz jezera Palić

Dolaskom lijepog vremena u jezeru Palić počele su se razmnožavati jednostanične alge. Posjetitelji ovog bisera Panonske nizine svjedoci su takozvanog cvjetanja i pri obali mogu primijetiti gust zeleni pojas koji sliči »juhi od graška«.

»Ovu pojavu uzrokuje ogroman broj jednostaničnih algi koje su se, dolaskom toplog vremena, počele intenzivno razmnožavati. Trenutačno ih najviše ima u blizini obale gdje se voda najbrže zagrije. Vrlo brzo, nastavkom toplih dana i zagrijavanjem površine vode može se očekivati njihovo širenje na veći dio jezera. Gusta zelena skrama pomiješana s otpadcima i pjenu daje veoma ružnu i odbojnu sliku jezera. Zbog nedostatka kisika, koji alge tijekom noćnih sati troše u velikim količinama, kao i vrlo loše fizičke kondicije riba u jezeru, ubrzo se može očekivati i njihov masovni pomor – objašnjava u priopćenju predsjednik Upravnog odbora udruge »Protego« Gabor Mesaroš.

VODA JEZERA »CVJETA«

Prisustvo povećane koncentracije fosfornih i dušičnih soli u jezeru zbog nedovoljne razine pročišćavanja otpadnih voda iz Subotice, pogoduje bujanju algi i »vodene trave«. Svjetska je praksa pokazala kako je za dugoročno rješenje problema prenamnožavanja algi neophodno uspostaviti uvjete za opstanak takozvanih vodenih buha koje se, filtrirajući vodu, hrane algama i time kontroliraju njihovu brojnost. Vodene buhe su iz jezera praktički nestale zbog jako lošeg sastava riba.

»Preko 95 posto riba čine babuške (srebrni karaš) kojima su vodene buhe jedan od osnovnih izvora hrane. Prenamnožavanje babuški rezultat je odsustva grabljivih vrsta riba u Paliću. Također, nestanak podvodnih biljaka (vodene trave) u najvećem dijelu jezera, onemoguća-

va sigurno razmnožavanje vodenih buha, čime su u potpunosti onemogućeni uvjeti za normalno funkcioniranje lanaca prehrane. Vađenje mulja iz jezera, o kojem se u posljednje vrijeme intenzivno priča, neće riješiti problem bujanja algi jer uklanjanje jezerskog sedimenta neće smanjiti koncentracije fosfora i dušika u vodi na razinu koja će spriječiti prenamnožavanje algi. Također, preliminarni rezultati ukazuju da u jezerskom sedimentu ima opasnih tvari, što mogućnost restauracije jezera fizičkim uklanjanjem mulja čini praktički nemogućim, jer kod nas još nisu uspostavljeni uvjeti za sigurno odlaganje opasnog otpada«, ističe Mesaroš.

GRADONAČELNIK VJERUJE STRUČNJACIMA

U gradskoj upravi ne dijele Mesaroševo mišljenje.

»Rješenje ovog ekološkog i estetskog problema je vađenje mulja iz jezera, ali kojom metodom će se to raditi znat će se tek kada bude urađena tehnička dokumentacija. Rad nevladinog sektora je bitan, ali ne može se svaki problem rješavati u našem gradu kao političko pitanje. Posao treba prepustiti stručnjacima«, rekao je gradonačelnik Subotice Saša Vučinić prilikom posjeta ministra za zaštitu životnog okoliša i prostornog planiranja Olivera Dulića. U Ministarstvu zaštite životnog okoliša i prostornog planiranja kažu kako postoji puno metoda kojima se može riješiti pitanje kvalitete jezerske vode, mulja, kisika u jezeru, kao i poboljšanje kvalitete živog svijeta u njemu. Krajem prošle godine Ministarstvo je odobrilo 4,6 milijuna dinara za izradu idejnog projekta popravljivanja stanja jezera Palić. Kada bude urađena potrebna dokumentacija početak radova na sanaciji jezera i cjelokupan posao trebao bi biti završen za tri godine.

Sandra Iršević

PREDSTAVLJEN KNJIŠKI PRVIJENAC PREČ. ANDRIJE ANIŠIĆA

Iskusimo snagu molitve i ljubavi

Volio bih da ova moja knjiga bude poticaj ljudima koji će je čitati, na radost, svetost, obraćenje i ljubav

Prvna knjiga preč. mr. *Andrije Anišića*, koja nosi naziv »Moliti i ljubiti« predstavljena je prošlog četvrtka, 16. travnja, u prepunoj dvorani HKC-a »Bunjevačko kolo«. Knjiga sadrži teološke eseje koji su do sada objavljivani u Subotičkoj Danici od 1984. godine pa do danas. Nakladnik ovoga djela je Katolički institut za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović«.

Predstavljanje ovog knjiškog prvijenca održano je u okviru obilježavanja 25. obljetnice svećeništva preč. *Andrije Anišića*, župnika župe sv. Roka, koje je započelo prije mjesec dana u okviru deventice u čast sv. Josipu. O knjizi i njenom autoru na predstavljanju su govorili: mons. dr. *Andrija Kopilović*, mons. *Stjepan Beretić*, koji je napisao i pogovor u knjizi, te *Katarina Čeliković*, koja je odabrala tekstove i priredila knjigu.

SVJEDOČANSTVO BOŽJE RIJEČI

Iako je ovo prva objavljena knjiga, preč. *Anišić* je već 25 godina prisutan i vidljiv u Crkvi i u narodu u svojoj pisanoj riječi, samim time što je bio dugogodišnji urednik Katoličkog lista »Zvonik«, gdje je

redovito i pisao. Odgovor na pitanje – kako to da preč. *Anišić*, koji je i pročelnik izdavačkog odjela Instituta »Ivan Antunović«, nema već objavljenih knjiga, dao je predsjednik Instituta, mons. dr. *Andrija Kopilović*, koji je rekao: »Njegova marljivost i zauzetost za stvari Instituta bile su zapravo razlog da on nije stigao baviti se svojim djelima. Što je pisao, pisao je često noću da bi ujutro ušlo u tiskaru. Tako je, zajedno sa suradnicima, lektorirao i spremio tuđa djela, a Institut 'Ivan Antunović' je izdao više od dvadeset naslova. Veoma je važno i to da Institut ima principe kojima je i on jedan od voditelja, a taj je da se vrednuje naše na našem i da imamo osjetljivost za naše ljude, a i male ljude, te da ostane zapisano od nas o nama, a ne tek kritike i prikazi drugih o nama.«

Recenzent knjige »Moliti i ljubiti«, katedralni župnik i glavni urednik »Subotičke Danice« mons. *Stjepan Beretić*, za *Andriju Anišića* je rekao kako 25 godina svjedoči za veselu Božju riječ, hrabro govori o ljubavi, o vjernosti i veliki je optimist, te se ne plaši nestvarnih želja. Za knjigu je, ovom prigodom, rekao kako je kao rekapitulacija svećeničkog svjedočenja, propovijedanja, nastojanja, truda i radosti,

te da svjedoči o iskustvu, uvjerenju i optimizmu. Također je spomenuo i činjenicu kako autor knjige do sada nije radio za svoju, nego za tuđu slavu.

TEOLOŠKI ESEJI

Sadržaj knjige »Moliti i ljubiti«, koji čine teološki eseji, predstavila je prof. *Katarina Čeliković*: »Tekstovi su odabrani po temama primjerenim kontekstu teoloških eseja. U knjizi se nalazi šesnaest tekstova, a u njezinom uređivanju glavni kriterij bio je cjelovit pristup objavljenim tekstovima, što znači da su redom stavljene sljedeće cjeline: prva je o ljubavi u Starom zavjetu, u Novom zavjetu, bračna ljubav, obiteljska ljubav. Potom prijateljstvo Boga i čovjeka, Čovjek i igra, Radost, Slavljenje Boga, Bog nježnosti, Smijeh i humor, te neke velike teme (Milost, Svetost, Lice, Obraćenje) i na kraju dva teksta posvećena duhovnom zvanju.« Za ovu knjigu, kako je na predstavljanju rekla prof. *Čeliković*, postojala je opsežna građa, koja je pretočena u 272 stranice knjige.

O svome je djelu govorio i sam autor, koji nije skrivao sreću i zadovoljstvo. Nazočnima je pojasnio zašto knjiga nosi naziv »Moliti i ljubiti«: »Kada sam došao u župu sv. Roka bio je blagdan svetog župnika arškog *Ivana Marije Vianeja* i u

našem časoslovu ima njegov tekst 'Moliti i ljubiti'. Divne li čovjekove zadaće da moli i ljubi. Tako ja doživljam sebe, svoj život i svoj rad«, rekao je na predstavljanju autor knjige.

Ovom prigodom za Hrvatsku riječ preč. *Anišić* kaže: »Volio bih da ova moja knjiga bude poticaj ljudima koji će je čitati, na radost, svetost, obraćenje i ljubav, sve ono što sadrže glavni naslovi u knjizi. Nadam se da će moja knjiga pridonijeti češćem i dubljem čitanju Božje riječi, a još više njenom življenju. 'Moliti i ljubiti' je moje životno iskustvo koje sam želio prenijeti i drugima, da iskuse snagu molitve i ljubavi, a sve to vodi do mira i radosti.«

Samo predstavljanje knjige glazbom su uljepšali mladi iz VIS-a »Proroci«, kao i *Filip Čeliković* koji je pročitao meditaciju »Trenutak neba«, koja je uvrštena u knjigu.

Knjiga »Moliti i ljubiti« može se kupiti u knjižari »Danilo Kiš«, u župi sv. Roka, kao i u drugim župnim uredima, ili naručiti preko uredništva »Zvonika«.

Ž. Vukov

Unatoč plinskoj krizi u siječnju

Uspješno završena sezona grijanja

Za 9985 potrošača Subotičke toplane završila je sezona grijanja, ali će sustav ostati u pripravnosti do kraja travnja za slučaj da dođe do zahlađenja, rečeno je na konferenciji za novinare u četvrtak, 16. travnja. Direktor Toplane *Pero Rikić* ocijenio je sezonu grijanja uspješnom i istaknuo kako je zbog prosječno nižih temperatura utrošeno više energenta nego ranijih godina.

»Kada je 6. siječnja nastupila plinska kriza, Toplana je na primjereni način reagirala, odnosno niti jedan dan nismo imali zastoja u isporuci toplinske energije, jer smo plin zamijenili mazutom. Preporuka Ministarstva bila je da se umanje računi, ali nismo imali temelja za njihovo umanjenje jer smo isporučivali toplinsku energiju, koja je bila potrebna u tim uvjetima, unatoč vrlo hladnom razdoblju«, rekao je Rikić.

Inače, 9600 stambenih potrošača duuguje Toplani 150 milijuna dinara što su 2,5 mjesečna zaduženja. S travanjskim računom stići će im konačan obračun za čiju je uplatu krajnji rok 31. srpnja, rekla je *Zora Jevtić*, voditeljica ekonomskog sektora. Poslovni potrošači duuguje 130 milijuna dinara, od čega su trećina proračunski korisnici – bolnica, MUP, ŽTP, itd. Toplana je tijekom protekle sezone grijanja, zbog poskupljenja plina, tri puta dizala cijenu u ukupnom iznosu od 29,3 posto, a do početka sljedeće sezone najavljeno je još jedno poskupljenje od 8 posto, koliko je to dopušteno Memorandumom Vlade. U sljedeće dvije do četiri godine cijena grijanja za kućanstva trebala bi dostići cijenu koja važi za industrijske potrošače budući da je to jedna od ugovornih obveza s Europskom agencijom za rekonstrukciju. S tim u svezi je izrada novog tarifnog sustava koji će Subotica, kao prvi grad u državi, primjenjivati.

Prema riječima članice Gradskog vijeća zadužene za komunalno područje i ekologiju mr. *Suzane Dulić*, Grad je osigurao Toplani sredstva iz proračuna u iznosu od 45 milijuna dinara, od čega je 25 milijuna bilo namijenjeno za pokrivanje razlika u cijeni energenta i 20 milijuna za naknadne radove na rekonstrukciji magistralnih toplinskih vodova.

S. M.

Pokrajinski programi za očuvanje radnih mjesta

Javni pozivi i natječaji za zapošljavanje

Na temelju Programa za očuvanje broja radnih mjesta u AP Vojvodini u 2009. godini, Pokrajinsko tajništvo za rad, zapošljavanje i ravnopravnost spolova raspisalo je javne pozive, odnosno natječaje za zapošljavanje: za dodjelu subvencija za samozapošljavanje nezaposlenih osoba, za poticanje registracije poljoprivrednog gazdinstva od strane nezaposlenih osoba, za novo zapošljavanje nezaposlenih osoba, javni poziv za prikupljanje projekata javnih radova, te javni poziv za financiranje zapošljavanja pripravnika na određeno vrijeme.

Više informacija o navedenim natjecajima može se naći na sajtu Pokrajinskog tajništva za rad, zapošljavanje i ravnopravnost spolova [www.w](http://www.www.w).

psrzrp.sr.gov.yu, a osobe zadužene za programe su: Dragan Stepanović Čonka, ured broj 68, telefon 644 627, e-mail dstepanovic@nsz.gov.rs; Dragana Vranješ, ured 69, telefon 644 637, e-mail dvranches@nsz.gov.rs, Ana Šoti, ured 69, 644 609, e-mail asoti@nsz.gov.rs, te Ljiljana Kujundžić-Ivanković, ured 70, telefon 644 605, e-mail ljukujundzicivankovic@nsz.gov.rs.

Priopćenje Organizacijskog odbora »Dužijance 2009.«

I bunjevačke institucije sudjeluju u organizaciji

Obredom blagoslova žita, koje će biti održano na blagdan Svetog Marka, 25. travnja, početak će ovogodišnja manifestacija žetvenih svečanosti »Dužijanca 2009.«. Blagoslov žita će biti održan na njivi u Ljutovu, u vlasništvu *Josipa Mačkovića*. Sveta misa na blagdan Svetog Marka bit će služena u Ljutovu, kod križa u sjedištu mjesta. Početak mise je u 17 sati. Nakon misnog slavlja prisutni će u svečanoj procesiji otići do njive, gdje će njivu po crkvenom obredniku blagosloviti preč. *Franjo Ivanković*, tavankutski župnik.

U priopćenju Organizacijskog odbora »Dužijanca 2009.« podsjeća se kako se Dužijanca, kao prastari običaj Hrvata Bunjevaca, od 1993. ponovno slavi kao jedinstvena gradska manifestacija. »Od te godine pa sve do danas, gradonačelnik Subotice imenuje posebni Organizacijski odbor koji pod vodstvom Hrvatskog kulturnog centra priređuje niz manifestacija različitog sadržaja za sve građane Subotice i okolice. Prošle je godine kao takva Dužijanca ušla i u turističku ponudu Republike Srbije«, stoji među ostalim u priopćenju.

»Novost u Organizacijskom odboru ovogodišnje Dužijance je radosna istina da su ove godine i bunjevačke institucije prihvatile aktivno sudjelovati u radu toga odbora«, napominje se u priopćenju Organizacijskog odbora »Dužijance 2009.«.

Ovogodišnji bandaš i bandašica su *Nebojša Stipić*, student iz Subotice i *Marijana Kujundžić*, također studentica iz Subotice. Oni će svečano biti predstavljeni u katedrali sv. Terezije Avilske na svetkovinu Tijelova, 11. lipnja.

Temeljem članka 10. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04) Gradska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, Subotica – Trg Slobode 1

OBAVJEŠTAVA

Da je podnesen zahtjev nositelja projekta »Elite-Palić« d.o.o. za odlučivanjem o potrebi izrade studije o procjeni utjecaja projekta: REKONSTRUKCIJA I DOGRADNJA RIBLJE ČARDE na Paliću na kat. čest.888 k.o. Palić, Grada Subotice.

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, II. kat Stare gradske kuće – ured 226, u razdoblju od 24.4. do 5.5.2009. godine, u vremenu od 10 do 12 sati.

SUBOTICA-TRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koja se dobiva na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

SRIJEMSKA MITROVICA ZA VRIJEME DRUGOG SVJETSKOG RATA

Pogromi nevinog stanovništva

Na početku rata ustaše su, kao osvetu za partizansko paljenje žita, strijeljale Srbe, a na kraju rata partizani Hrvate

U zoru 6. travnja, preko emisije Beogradskog radija Mitrovčani su saznali za početak rata. Srijemska je Mitrovica nakon proglašenja Nezavisne Države Hrvatske 10. travnja 1941. ušla u njen sastav, pripadala je području Velike župe Vuka, čije je sjedište bilo u Vukovaru. Dan nakon proglašenja NDH u Mitrovici je izvršena predaja vlasti. Istog je dana prema Mitrovici krenula jedinica Jugoslavenske vojske iz Bijeljine s oko 120 vojnika, kako bi uspostavila red u gradu, jer im je stiglo obavještenje o preuzimanju grada od strane ustaške vojske, a iz Mačvanske Mitrovice preko rijeke Save prešao je izvjestan broj četnika koji su privodili hrvatsko građanstvo i dovođili ih na Žitni trg, gdje su navečer trebali biti strijeljani kao pripadnici ustaškog pokreta.

Ulazak Jugoslavenske vojske u grad bez borbe, kao i izostanak pružanja otpora prilikom privođenja Hrvata od četnika, pokazuje kako u Srijemskoj Mitrovici nije bilo organizirane ustaške vojske. Istu večer njemačke jedinice dolaze u grad iz pravca Vinkovaca, gdje su oko 22 sata u kratkoj borbi uspjeli osloboditi Hrvate vezane na Žitnom trgu i onesposobiti Jugoslavensku vojsku. Jedan dio Jugoslavenske vojske uspio se spasiti prelaskom preko Save dok je drugi dio zarobljen.

NI ZRNA ŽITA OKUPATORU

U ljeto 1942. godine partizani povećavaju svoju aktivnost na području Srijema paljenjem žita pod geslom »ni zrna žita okupatoru«. Ova je akcija prouzrokovala ustašku kaznenu ekspediciju s prijekim sudom, koja je iz osвете počinila mnoge zločine nad srpskim stanovništvom na području Srijema. Najmasovnija strijeljanja u Srijemskoj Mitrovici dogodila su se u noćima između 3. i 4., i 4. i 5. rujna. Strijeljanja su obavljena na sjevernom dijelu pravoslavnog groblja i na livadama pokraj njega. Masovna strijeljanja su izazvala nemir kod srpskog stanovništva u Mitrovici i okolnim selima, što je prouzrokovalo odlazak seljaka u partizane tih dana, jer većina ljudi koja je strijeljana nije bila ni u kakvoj vezi s partizanima i ubijani su bez suđenja. Kako bi spriječili nemir kod srpskog stanovništva Nijemci su zadnji dan strijeljanja došli na pravoslavno groblje i poslije razgovora s ustašama zatvorenici su bili oslobođeni. Točan broj strijeljanih Srba nije poznat, a smatra se kako ih je u Srijemskoj Mitrovici ubijeno oko 2800.

PROMENADA, groblje Hrvata u Srijemskoj Mitrovici.

KRAJ RATA

Od sredine listopada 1944. godine u Srijemskoj Mitrovici se sve više osjeća približavanje bojišnice. Ruski su zrakoplovi redovito nadlijetali grad i mitraljirali njemačke položaje, a Nijemci i ustaše su sve više utvrđivali svoje položaje. Patrizanske snage napad su počele 27. listopada i nakon četiri dana bezuspješnog pokušaja prodora na grad uspijevaju napadom između 31. listopada i 1. studenoga 1944. godine ući u Srijemsku Mitrovicu. Ulaskom partizana u Srijemsku Mitrovicu počinju velika stradanja hrvatskog i njemačkog naroda. Uhićenja i ubijanja Hrvata započela su istog dana (1.

studenoga) i trajala su tjedan dana. Velik broj Hrvata je uhićen i odveden u »Kustodiju« gdje su premlaćivani i ubijani. Najveća strijeljanja Hrvata dogodila su se na šetalištu pokraj Save, Promenadi. Tu su se nalazili njemački rovovi koji su partizanima poslužili za grobnice.

Druga grobnica Hrvata bila je Jalija. To je bilo plavno područje s puno jama od kopanja gline. Treće gubilište je bilo katoličko groblje. Jedan broj Hrvata je ubijen u mitrovačkom zatvoru. Jedna od većih jama s ubijenim Hrvatima nalazila se na Belom bregu. Veličina jame je bila oko 30 x 4 metra i godinama kasnije vidjeli su se obrisi jame. U samom gradu bio je zloglasni logor »Svilara«, gdje se danas nalazi tvornica namještaja »1. novembar«. Dok su Hrvati odvedeni u taj logor odmah ubijani, njemački civili, uglavnom žene i djeca, zatvarani su i preživljavali najstrašnije muke. Mitrovačka »Svilara« je bila zadnja postaja za uhićene Nijemce iz Vojvodine i Slavonije, kako su logori ukidani (Kninčanin, Bački Jarak, Zemun, Valpovo) preostali zatvorenici su slani u »Svilaru«. Osim nevinih Hrvata ubijenih u prvim danima »oslobođenja« Srijemske Mitrovice, suđenje, koje je župniku *Franji Račkom* organizirala komunistička vlast, predstavljalo je još jedan udarac hrvatskom narodu, ovaj put na duhovni život. Prezidij FNR Jugoslavije uslišio je molbu odvjetnika Franje Račkog i mitrovačkog kapelana *Ćirila Kosa*, koju je potpisalo 508 građana i smrtnu kaznu zamijenio za kaznu od 20 godina robije. Franjo Rački je umro u zatvoru 1956. godine i pokopan je na katoličkom groblju.

NEDUŽNE ŽRTVE

Jedini i samo djelomičan spisak ubijenih Hrvata, kako i sam kaže, izveo je *Juraj Lončarević* u knjizi »Srijemska kalvarija Hrvata« na osnovi svog sjećanja i sjećanja nekoliko svjedoka. Postoje još mnogi živi svjedoci koji mogu posvjedočiti o ubojstvima Hrvata i svi ovi svjedoci tvrde kako se grobnice s ubijenim Hrvatima nalaze na nekoliko mjesta: Jalija, Promenada, Beli breg, Katoličko groblje. Broj ubijenih mitrovačkih Hrvata, nažalost, nikad neće biti točno poznat, ali smatra se kako iznosi oko 500 nedužnih žrtava. Ova i druga strijeljanja (prva su se dogodila nakon Prvog svjetskog rata), te kolonizacija srpskog stanovništva, dovode do mijenjanja etničke slike Srijemske Mitrovice.

Dario Španović

SAVSKI NASIP I VREBAČI, groblja Hrvata u Srijemskoj Mitrovici.

Neizvjesna sudbina sončanskog »Mladog borca«

Igre bez granica

Piše: Ivan Andrašić

Vrijedni poljodjelci »Mladog borca« siju, tko će požnjati ne zna se * Agencija za privatizaciju raskinula ugovor, Mile Jerković radnicima osigurao zaostale plaće, naftu i repromaterijal potreban za proljetne radove

Na njivama sončanskog Poljoprivrednog kombinata »Mladi borac« a. d. proljetni radovi su u punom jeku. Iako sasvim obična konstatacija, ova rečenica postala je vijest. Naime, republička Agencija za privatizaciju obavijestila je 1. travnja ove godine djelatnike kombinata da je raskinula kupoprodajni ugovor s *Miletom Jerkovićem*, sklopljen u rujnu 2006. godine, zbog neispunjenja obveza od strane kupca.

Podsjetimo se, Mile Jerković je kupio »Mladi borac« s oko 300 hektara oranica, a osim njih, u zakup je dobio i oko 1000 hektara državnoga zemljišta. Dvije godine radilo se ozbiljno, vlasnik je pokazivao zadovoljstvo postignutim rezultatima. Mehanizacija, već prilično zastarjela, obnovljena je. Broj radnika se smanjivao, no oni koji su otišli, otišli su svojevremeno.

NEŠTO JE »PUKLO«

Potkraj treće godine nešto je »puklo«. Nafta i repromaterijala za

jesenske radove nije bilo dovoljno, plaće su kasnile. Napisi o suđenju Jerkoviću zbog šverca cigareta, o raskidanju ugovora o kupoprodaji više poduzeća od strane Agencije za privatizaciju i nedostatak validnih izravnih informacija kod ljudi je stvorilo veliku nesigurnost i strah od neizvjesnosti. Uposlenici su tako na vlastitoj koži osjetili »blagodati« privatizacije i upravo 1. travnja namjeravali započeti štrajk. Tražili su samo osiguranje dovoljnih količina nafte i repromaterijala za predstojeću sjetvu, isplatu zaostalih plaća i nabavu HTZ opreme. Zbog obavijesti o raskidu ugovora štrajk je otkazan, a sindikat je zatražio pomoć lokalne politike. »Djelatnici su zbunjeni ovim zbivanjima. U interesu nam je samo nesmetano odvijanje procesa rada, a svakako i redovita isplata naših zarada. Do potkraj 2008. godine nije bilo nikakvih naznaka poremećaja u bilo kakvim odnosima. Broj radnika smanjen je s 55 na 35, ali nitko nije dobio otkaz, oni koji su otišli, otišli su

svojevremeno. Da nešto nije u redu, pokazalo se jesenas. Nismo dobili dovoljne količine nafte, tako da veliki dio površine nije niti poran, a plaće su, prvi put otkako je poduzeće privatizirano, počele kasniti. Pothranjen informacijama o zbivanjima u ostalim poduzećima koje je Mile Jerković kupio, strah za egzistenciju kod djelatnika stvorio je negativnu energiju. Ulje na vatru dolio je i dolazak inspekcije Agencije za privatizaciju«, kaže predsjednik Općinskog odbora Saveza samostalnih sindikata Srbije *Ivan Matin*.

NEIZVJESNOST

»U biti, nas djelatnike te relacije nisu zanimala, samo smo htjeli svoje već zaradene plaće i HTZ opremu, a kako smo svjesni odnosa u poljoprivredi, tražili smo i osiguranje nafte i repromaterijala za proljetnu sjetvu. Štrajk zakazan za 1. travnja nije održan, jer smo upravo toga dana od Agencije dobili rješenje o raskidu kupoprodaj-

Ivan Matin

nog ugovora. Tih dana poduzeće je posjetio Mile Jerković i održao sastanak s uposlenicima. U međuvremenu smo sklopili ugovor o proizvodnji šećerne repe i na taj način osigurali dio sredstava za isplatu zaostalih plaća, dio je osigurao Jerković, a stvoreni su i uvjeti za nesmetano odvijanje proljetne sjetve. Pokraj 70 posto dionica poduzeća, kupljenih na aukciji, a rješenjem o raskidu ugovora oduzetih, ovaj biznismen posjeduje i 25 posto dionica otkupljenih od sitnih dioničara. Mi smo sada u pat-poziciji. Svjesni smo samo neizvjesnosti, no, zbog specifičnosti posla, sjetvu moramo obaviti. Tko će posijano požnjati, pokazat će vrijeme. Nama je najbitnije da se lanac proizvodnje ne prekine i da svoje teško zaradene plaće dobijemo na vrijeme«, naglašava Matin.

Većina djelatnika ne želi pričati o novonastaloj situaciji, a rijetki koji ponešto i progovore ne žele, u strahu za svoja radna mjesta, iza svojih riječi stati imenom i slikom. »Za svoj uloženi rad želim jedino pristojnu plaću isplaćenu na vrijeme. Ne zanima me je li mi poslodavac država ili privatnik. Ne bih želio da moje poduzeće doživi sudbinu većine gospodarstvenih subjekata u Sonti i da se u ovim godinama nađem na tržištu rada«, kaže na koncu Matin.

Gradsko vijeće usvojilo prijedlog za osnivanje Departmana Sveučilišta u Novom Sadu

Obrazovanje za 100 novih studenata

SOMBOR – Na 28. sjednici Gradskog vijeća, održanoj u četvrtak 16. travnja, jednoglasno je donesen zaključak kojim se usvaja prijedlog o osnivanju Departmana za politološki regionalni studij u Somboru (POREST) u sklopu Sveučilišta u Novom Sadu. Zaključkom je predviđeno da budući Departman obrazuje 100 studenata na četiri smjera: diplomacija (30 studenata), javna

uprava i administracija (30 studenata), socijalna politika i socijalni rad (20 studenata) i građanski odgoj (20 studenata).

Z. G.

Nastavljen humanitarni rad Foruma žena DSHV-a

Moto – činiti dobro

SOMBOR – Forum žena DSHV-a podružnice Sombor, povodom uskrasnih blagdana nastavio je svoj humanitarni rad. Posjetili su Dom za djecu i omladinu »Mika Antić« i filijalu Zajednice za pomoć ovisnicima »Hosana« te djeci i šticećenicima uručili prigodne darove.

Z. G.

U Novom Sadu obilježena obljetnica rođenja Stanislava Prepreka

U čast svestranom umjetniku

Na samu obljetnicu rođenja *Stanislava Prepreka* (1900.-1982.), 16. je travnja u Zavodu za kulturu Vojvodine u Novom Sadu održana manifestacija »Prepekovo proljeće«. Organizator je bilo Hrvatsko kulturno-povijesno umjetničko društvo »Stanislav Prepek« iz Novog Sada, uz pomoć Zavoda za kulturu Vojvodine iz Novog Sada.

Tom je prigodom Đuro Rajković, nasljednik cjelokupnih autor-skih prava Stanislava Prepreka, rekao: »Prepek je bio svestrana umjetnička ličnost, poput *Ernesta Theodora Amadeusa Hoffmana*, skladatelja, književnika i slikara. Osim navedenog Prepek je bio i učitelj, orguljaš, zborni dirigent, improvizator na orguljama i glasoviru, glazbeni pisac, melograf, povjesnik i knjižničar. U našoj sredini rijetki su ljudi tako raskošnog obrazovanja i talenta, pa ga s pravom možemo smatrati vrhunskim renesansnim intelektualcem.«

Malo se zna da je Stanislav Prepek bio i likovnjak, pa je tako za sobom ostavio oko četrdesetak crteža. Najčešće teme njegovih radova bila su crkvena zdanja i domaće životinje. Taj tih, povučen, skroman čovjek opravdanje za svoje postojanje nalazio je u glazbenom, književnom i likovnom stvaranju, čitanju, prevode-nju, razmišljanju i znanosti. Iako već slijep, radeći kao knjižničar

u knjižnici u Petrovaradinu znao je točno napamet gdje koja knjiga stoji.

Prepekov glazbeni opus sadrži oko 700 skladbi, a skladao je simfonije, kamerna, duhovna, vokalna, orguljska i glasovirska djela.

Prof. Đuro Rajković je izveo dvije skladbe za glasovir, koje su nastale kada je Prepek imao 18 godina – »Romansa« i »Tatarski ples«.

Članovi književnog kluba udruge »Stanislav Prepek« - *Jelisaveta Vučetić, Marijan Piljić, Mladen Šimić, Bosiljko Kostić, Mladen Nikšić i Marijan Sabljak* pročitali su i dvije njegove pjesme, od ukupno 360 koliko ih je napisao, a zatim se i sami predstavili čitanjem svoje poezije.

Na samom kraju manifestacije prof. Đuro Rajković je izgovorio misao koju je Stanislav Prepek zapisao na jednom komadiću papira:

»Bijel sam sav od daljina, zelen sam sav od dubina, modar sam sav od visina.«

Branka Dačević

Uskrсни koncert u Baču

Zajedno unatoč različitostima

»S mirom u duši, ljubavlju u srcu, s vjerom u Boga, u slavu Krista radujmo se, praštajmo, volimo, poštujmo jedni druge! Svima želimo sretan Uskrs! Hristos uskresne!« Tim su riječima pozdravljeni nazočni u holu Osnovne škole »Vuk Karadžić« u Baču 20. travnja na tradicionalnom Uskrsnom koncertu Gradskog zbora »Neven« iz Bača. Uz domaćine, na koncertu su sudjelovali i

kim izvođenjem »Neven kola« i »Salaša u malom ritmu«, kada je i publika zapjevala poznate stihove tih skladbi.

Ovaj koncert je još po nečemu bio poseban. Naime, članovi zborova bili su obučeni u tradicionalna ruha, i to različita, svatko prema svom opredjeljenju. Bilo je lijepo vidjeti Šokce u šokačkim gaćama i nakrivljenim šeširima, Srbijanke u opančićima, Bosance

Komorni zbor »Zvony« iz Selenče i članovi tamburaške sekcije HKUPD-a »Mostonga« Bač.

Koncert je otvorio i nazočne također pozdravio predsjednik Općine Bač *Tomislav Bogunović*. Sudionici programa izvodili su starogradske pjesme, hrvatske, makedonske i slovačke narodne pjesme, zborovi su pjevali samostalno, združeni i u tamburaškoj pratnji, a »Tamburaši s Mostonge« (naziv im je dao njihov prvi učitelj pokojni profesor *Jan Nosál*) svojim su izvođenjem koncertnog čardaša, instrumentala i Brkinog kola, oduševili publiku. No, najviše pljeska izmamili su zajednič-

i Slovačke, svi zajedno... I zato će završne riječi voditeljice programa *Marije Vuković* ostati još dugo u sjećanju svih prisutnih: »Zajedništvo unatoč različitostima je moguće jer postoji jedan osjećaj koji premašuje sve razlike, koji će postojati kada svega drugog ne bude bilo, koji govori da kada sve nestane – samo će ljubav ostati... Ljubav jednih prema drugima i ljubav prema pjesmi i tamburi ne mjeri se vremenom i prostorom nego snagom, intenzitetom i onima koji je nose ništa nije nemoguće i sve im je moguće.«

Stanka Čoban

Prezentirani turistički potencijali Studenti iz Beograda u Monoštoru

BAČKI MONOŠTOR – Studenti Geografskog fakulteta iz Beograda upoznali su turističke potencijale Bačkog Monoštora. Osamdesetak studenata studijske grupe turizmologije, u pratnji profesora i asistenata, u okviru terenske nastave posjetili su i dida Hornjakov salaš i Bački Monoštor, a na usluzi im je bila Turistička organizacija Sombora.

Članovi UG »Podunav« *Zdenka Mitić i Mario Đanić* predstavili su im ponudu sela i prezentirali etno-kuću »Mali Bodrog«. Gosti su obišli i zanatsku radionicu »Čamci rang«, pansionere Šomodvarac i Korica, kao i etno-kuću Kuveljić.

A. Đ.

Tradicionalna nogometna utakmica Pobijedili neoženjeni

RUMA – Povodom završetka uskršnjih blagdana na terenu FK Jedinstvo iz Rume u subotu, 19. travnja, održana je tradicionalna nogometna utakmica između timova oženjenih i neoženjenih. Ovakve utakmice se inače organiziraju svake godine, a glavni pokrovitelj im je HKPD »Matija Gubec«, koji nakon utakmice u svojim prostorijama priređuje ručak za sudionike meča. Ove godine utakmica je bila vrlo neizvjesna do samog kraja, a pobijedili su, tijesno, neoženji rezultatom 1:0.

N. J.

Humanitarna udruga Nijemaca »Gerhard« i HKUD »Vladimir Nazor« priredili zajedničku večer

Tradicijski plesovi u negdašnjem zavičaju

Folklorna skupina iz Ulma nastala je u želji da se sačuvaju i njeguju običaji iz starog zavičaja – Obrovca koji se nalazi nedaleko od Bačke Palanke, a iz kojeg su podunavske Švabe raseljene tijekom i nakon Drugog svjetskog rata

Večer tradicionalne glazbe, plesova i narodnih nošnji, održanu u Hrvatskom domu u Somboru, zajednički su priredili Humanitarna udruga Nijemaca »Gerhard« iz Sombora i HKUD »Vladimir Nazor«. Večer je održana u utorak, 14. travnja, a nastupile su plesne skupine podunavskih Nijemaca iz Ulma i folklorna skupina HKUD-a »Vladimir Nazor« iz Sombora.

Mlađa folklorna skupina HKUD-a »Vladimir Nazor« izvela je splet plesova iz Posavine, dok je starija folklorna skupina izvela bunjevačke narodne plesove. Folklorši iz Ulma su se predstavili plesovima iz svoje pradomovine – obrovačkim plesovima, slijedio je svečani večernji ples, a potom plesovi prilagođeni radnim nošnjama: polka branja kukuruza, dunavšvapska polka, ples plavih ljubičica i na kraju programa izveli su jednu novu igru koju su sami izmislili i koju uvijek izvode na kraju programa.

SKUPINA IZ ULMA

Folklorna skupina iz Ulma nastala je u želji da se sačuvaju i njeguju običaji iz starog zavičaja – Obrovca koji se nalazi nedaleko od Bačke Palanke, a iz kojeg su podunavske Švabe raseljene tijekom i nakon Drugog svjetskog rata. Njihova je udruga osnovana 1969. godine, a voditelj folklorne skupine iz Ulma *Franc Flock* nazočnima je protumačio što predstavlja zastava koju su napravili njihovi očevi i praočevi. Na zastavi je naslikana stara obrovačka crkva koja se i danas nalazi u tom mjestu, a koja je potpuno zapuštena. Posljednji put renovirana je 1938. godine. Ispred crkve je par u narodnoj nošnji, a ispod slike stoji natpis »Bože čuvaj našu skupnu domovinu«. S druge strane je naslikana statua na Dunavu, koja predstavlja mjesto odakle su se njihovi preci ukrkali na brod i pošli u svoju novu domovinu. Tu je i spomenik koji je podignut po odlasku u Ulm, koji ih podsjeća na katastrofu koju su proživjeli podunavski Nijemci. U pozadini se nalazi katolička crkva svetog Ge-

orga i Ulmska katedrala s najvišim tornjem na svijetu visine 161,53 metra. Zanimljiva je priča kako su ljudi iz Ulma poznati u nadmetanju te su tornju svoje katedrale dodali pola metra, kako bi bila viša od tornja u Kölnu.

DOBRA SURADNJA

Nazočne je pozdravio i dobrodošlicu im poželio predsjednik hrvatskog društva *Šima Raič*, a predsjednik HUN-a »Gerhard« *Anton Beck* zahvalio je domaćinima na izuzetno lijepoj suradnji u posljednjih nekoliko godina. Ove dvije udruge su do sada zajednički organizirale nekoliko manifestacija.

Gosti iz Ulma su u pet dana, koliko su boravili u krajevima svojih predaka, posjetili Obrovac, Bačku Palanku i masovne grobnice predaka u Gakovu i Kruševlju. Oni su zajedno s HKUD-om »Vladimir Nazor« oduševili nazočne u prepunoj dvorani Hrvatskog doma. Članovi HUN-a »Gerhard« iz Sombora su, s obzirom da su mlada udruga (osnovana 1999. godine), pokazali kako su odlični domaćini i organizatori ovakvih manifestacija, a HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora je i ovoga puta dokazao svoje široko srce i nesebičnu otvorenost za suradnju s drugim manjinskim zajednicama.

Z. Gorjanac

Na poziv gradonačelnika Dušana Jovića

Veleposlanik Kuprešak u posjetu Somboru

SOMBOR – Na poziv gradonačelnika Sombora *Dušana Jovića* i predsjednika Skupštine Grada *Nemanje Delića* veleposlanik Republike Hrvatske u Srbiji *Željko Kuprešak* će u utorak, 28. travnja, doći u službeni posjet Somboru.

Ovo će biti prvi posjet veleposlanika Kuprešaka Somboru otkako je na mjestu veleposlanika Republike Hrvatske u Srbiji. Prilikom boravka u ovom gradu veleposlanik Kuprešak će imati protokolarni sastanak s gradonačelnikom, zamjenikom gradonačelnika, predsjednikom Skupštine Grada i njegovim zamjenikom, kao i s članovima Gradskog vijeća. Nakon službenih razgovora visoki gosti iz Veleposlanstva Republike Hrvatske posjetit će Galeriju »Milan Konjović« i Gradski muzej, a sastat će se i s predstavnicima hrvatske manjinske zajednice Podunavlja.

Z. G.

Djeca iz Vinkovaca na Tekijama

TEKIJE – Šezdesetak djece s posebnim potrebama u pratnji svojih roditelja i defektologa iz Rehabilitacijskog centra »Mala Terezija« iz Vinkovaca, u subotu su 18. travnja pohodili svetište Majke Božje Tekijske gdje ih je dočekaio domaćin, ravnatelj svetišta vlč. *Stjepan Vukovac*.

Djeca su obišla župne crkve Uzvišenja sv. Križa i sv. Jurja u Petrovaradinu, o čijoj im je povijesti govorio voditelj svetišta *Petar Pifat*.

Veliku pomoć osobama s posebnim potrebama i njihovim obiteljima pruža i organizacija »Vjera i svjetlo« koja, po riječima predsjednice *Tihomile Biljetić*, organizira mjesečna druženja štićenika i njihovih obitelji, hodočašća i pruža duhovnu i moralnu potporu.

B. D.

ZAPOČELO MOSTARSKO PROLJEĆE – DANI MATICE HRVATSKE

Grad na Neretvi u znaku kulture

Ova manifestacija tijekom više od mjesec dana na najbolji način okuplja umjetnike i predstavlja programe koji na jednom mjestu prikazuju sve bogatstvo različitih kultura i tradicija iz BiH, ali i cijele regije

Piše: Arijana Beus

Grad na Neretvi u znaku je kulture. Brojne uzvanike, posjetitelje i umjetnike u Mostaru je okupilo još jedno Mostarsko proljeće – Dani Matice hrvatske. Dok svi govore o različitim stovima koje su bogatstvo, Mostarsko proljeće na najbolji način tijekom više od mjesec dana okuplja umjetnike i predstavlja programe koji na jednom mjestu prikazuju sve bogatstvo različitih kultura i tradicija, kako iz BiH, tako i iz cijele regije.

Jedanaesto po redu Mostarsko proljeće je u Hrvatskom domu hercega »Stjepana Kosača« svečano otvorio hrvatski član Predsjedništva BiH *Željko Komšić*, visoki pokrovitelj manifestacije.

POVEZATI PUKOTINE IZ PROŠLOSTI

»Siguran sam da će jezik umjetnosti i kulture najbrže povezati pukotine iz nedavne prošlosti i usmjeriti našu pažnju i nastojanje prema onome što nam je zajedničko, a to je bogatstvo različitih kultura i običaja te naš jedinstveni cilj koji nas vodi prema europskim integracijama, u Europsku Uniju, gdje imamo svoje mjesto i ulogu, a kultura i umjetnost su dio obveza koje moramo, s ponosom, donijeti sa sobom«, poručio je *Željko Komšić* otvarajući Mostarsko proljeće.

Prvi dan Mostarskog proljeća obilježilo je otvorenje dviju izložbi te gala operna večer »Sarajevo na Mostarskom proljeću«, na kojoj je prvak sarajevske Opere *Ivica Šarić* koncertom uz Sarajevsku filharmoniju i soliste obilježio 35 godina umjetničkog rada. Na dar mu je uručena slika, njegov portret,

Mostarsko proljeće – bogatstvo različitih kultura i tradicija

rad poznatog mostarskog slikara *Marina Topića*.

Poziv na višednevno druženje i uživanje u vrhunskim kulturnim događajima uputio je i predsjednik Matice hrvatske Mostar *Josip Muselimović*. Brojne goste ispred Hrvatskog doma hercega Stjepana Kosača na dan otvorenja dočekale su mažoretkinje, Hrvatska glazba Mostar i Orkestar Oružanih snaga BiH. Prvog dana Mostarskog proljeća otvorene su dvije izložbe: izložba sarajevskog slikara korčulanskih korijena *Marija Mikulića* (posthumno), o kojoj je govorio Ilija Šimić, a svečano ju je otvorio gradonačelnik Mostara *Ljubo Bešlić*, a nakon nje i prva izložba numizmatike u Mostaru »Povijest na dlanu«, s izlošcima od antike do suvremenog doba (iz zbirke *Srečka*

Lole Mustagrudića). Izložbu je otvorio predsjednik Crne Gore *Filip Vujanović*.

»Mostarsko proljeće se svih ovih godina dokazalo kao jedna od najvrjednijih kulturnih manifestacija regije, koja na najljepši način promovira vrijednosti suživota naroda i vjera«, kazao je Vujanović.

KULTURA POVEZUJE

»Iz Mostara se uvijek vraćam uvjeren da sam susreo ljude koji su zaslužili da se svi zajedno nađemo u zajedničkom političkom, kulturnom, a napokon i monetarnom prostoru Europske Unije«, kazao je *Miroslav Mojžita*, veleposlanik Republike Slovačke u BiH, koji je napisao tekst u katalogu o izložbi numizmatike.

I *Stipe Mesić*, predsjednik Republike Hrvatske pod čijim se visokim pokroviteljstvom održava Mostarsko proljeće (uz Predsjedništvo BiH), u svom pismu upućenom organizatorima i posjetiteljima Mostarskog proljeća kaže da su Dani Matice hrvatske u Mostaru »još jednom dokazali da kultura povezuje, a ne izmišlja države«.

»Zahvaljujući Matici hrvatskoj Mostar, koja se čvrsto i postojano drži svojih načela i djeluje u uvjerenju da se, poznavanjem svoje i poštovanjem tuđih kultura, stvaraju nove vrijednosti, Mostarskim se proljećem ne samo ponovno spajaju dvije obale razorenog grada, nego promiču suradnja i dijalog u regiji«, Mesićeve su riječi u katalogu ovogodišnjeg Mostarskog proljeća.

SAJAM LOVA RIBOLOVA I KONTINENTALNOG TURIZMA U OSIJEKU »SALORI 2009.«

Svi znaju za baranjskog jelena

U Osijeku je od 16. do 19. travnja na prostoru športske dvorane JUG 2 održan 6. sajam lova, ribolova i kontinentalnog turizma, a ova je izvanredna sajamska priredba okupila 120 izlagača iz Hrvatske i susjednih zemalja – Austrije, Bosne i Hercegovine, Mađarske, Slovenije i Srbije.

Na sajmu su govorili predsjednik Hrvatskog lovačkog Saveza *Đuro Dečak* i predsjednik Hrvatskog športsko-ribolovnog Saveza *Vladimir Sever*,

a čast da otvori sajam pripala je pomoćniku ministra za regionalni razvoj, šumarstvo i vodoprivredu *Robertu Laginji*. »Svi su pohvalili organiziranost lova i ribolova na području Slavonije, što pokazuje kako upravo u ovoj regiji živi i djeluje više od četvrtine lovaca i lovačkih udruga Hrvatske, a broj ribolovaca i njihovih udruga premašuje polovicu ukupnog članstva HŠRS. Upravo zato je Osijek prije koju godinu bio domaćinom Svjetskog ribolovnog prvenstva«, istaknuo je Sever.

Na 6. koloniji mladih u Ernestinovu

Darovita djeca i mladež na okupu

U 14 kreativnih radionica okupilo se više od 250-ero djece u dobi od 10 do 18 godina iz dvadesetak hrvatskih gradova i sela i susjednih zemalja – Slovenije, Mađarske i Srbije

Ernestinovo, lijepo mjesto nadomak Osijeka, prošloga je tjedna po šesti put ugostilo darovitu djecu i mladež okupljenu u Koloniju mladih, manifestaciju međunarodnog karaktera koja je u 14 kreativnih radionica okupila više

DJECA IZ 38 ŠKOLA

»Ernestinovo je živnulo ovih uskrasnih ferija«, kaže nam ravnatelj škole i voditelj Kolonije mladih *Damir Škrlec*. »Tu su djeca iz 38 škola, dobar dio iz Osijeka i okolice, ali i dje-

noj uspjelaj Koloniji mladih s optimalnim brojem sudionika.«

Možda je sreća ili nešto slično, ali ja sam već po dolasku u Ernestinovo naišao na grupu djece iz Subotice. Kratak predah nakon ručka u društvu s učiteljicom *Kristinom*

ERNESTINOVO OSVAJA

Nešto poslije, sjedimo u slamarskoj radionici i razgovaramo, a Jozefa Skenderović otkriva da se u Ernestinovo zaljubila još 1985. godine, kada je bila gošća Kiparske kolonije u Ernestinovu. Od početaka Kolonije mladih vodi slamarsku radionicu i zadivljena je zanimanjem mladih. Naravno, uvijek povede i nekoga iz Subotice i okolice, ali tu su i mladi iz – Zagreba, Karlovca, Viškova, pa i Ernestinova, Antunovca, Laslova i Osijeka.

Dragutin Ciglar - Lao, keramičar iz Koprivnice, također je od prvoga dana na Koloniji mladih, a ove je godine doveo i djecu iz Općine Gola, gdje ima atelier. Hvali se da je veliko zanimanje djece za njegovu radionicu, a ponetko dolazi treći, ili četvrti put, pa su ta djeca pravi mali umjetnici.

Koloniju je posjetio i osječki gradonačelnik *Anto Đapić*, pa sam ga zamolio za dojmove: »Impresivno, doista, jer nema ništa ljepše nego kada mladima i darovitima pustite nešto na volju, kad mašta proradi. Susreo sam djecu iz puno hrvatskih županija, susreo djecu iz Slovenije i Mađarske, a bio sam i na radionici s djecom s posebnim potrebama, i raduje me da se ovdje našlo prostora i volje za rad s njima. Vidjeli ste me s našim prijateljima iz Subotice i drago mi je da dolaze od samih početaka kolonije, jer i mi sa Suboticom dugi niz godina gradimo prijateljske odnose, a drago mi je da ponekad možemo i pomoći našim Hrvatima na sjeveru Bačke, da pridonesemo osjećaju zajedništva, da on osnaži.«

Slavko Žebić

Djeca, voditeljica Jozefa Skenderović i gradonačelnik Osijeka Anto Đapić u slamarskoj radionici

od 250-ero djece u dobi od 10 do 18 godina iz dvadesetak hrvatskih gradova i sela i susjednih zemalja – Slovenije, Mađarske i Srbije. U petak je uslijedila izložba radova i prezentacija svih radionica te završna priredba ovogodišnje kolonije, na kojoj su podijeljene diplome i priznanja najuspješnijima. Organizatori Kolonije mladih su Osnovna škola Ernestinovo i Likovna udruga »Petar Smajić« iz Ernestinova, a potporu su dali Općina Ernestinovo i Grad Osijek.

ca iz – Zagreba, Karlovca, Rijeke, Opatije, Viškova, Delnica, Koprivnice, Vukovara, Požege, Slavonkog Broda i neka mi oprostite oni koje nisam spomenuo. Tu su i djeca iz Črnomelja u Sloveniji, Sigetvara u Mađarskoj, naši prijatelji sa sjevera Bačke, iz – Subotice, Ljutova, Tavankuta i Male Bosne. Ove je godine naš projekt prepoznalo i Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH. Počeli smo skromno, prije 6 godina, ali s jasnim ciljem, da pratimo i educiramo nadarenu djecu i mladež, i evo nas na još jed-

Kovačić, nastavnicom glazbe u OŠ »Matija Gubec« u Tavankutu. Dolazi već četvrti puta, pomaže *Jozefi Skenderović* u slamarskoj radionici i baš voli doći u Ernestinovo. I djeca su oduševljena, mada su prvi puta u Ernestinovu. *Filip Mamučić* iz Ljutova pohađa radionicu tambure, jer još od 4. razreda svira tamburu i doma, a *Renata Remeš*, također iz Ljutova, zaljubila se na prvi pogled u Ernestinovo i pohađa slamarsku radionicu. Iz Ljutova dolazi i *Maja Jurić*, dok Saška Kopunović dolazi iz Tavankuta.

I opet je sajam bio prigoda za susretanje ljudi i ideja, ali i prilika za razna natjecanja i ocjenjivanja, pa je u petak bilo ocjenjivanje i odabir kapitalnih trofeja divljači lovne 2008./09. godine za internacionalnu CIC ocjenu, u nedjelju je održana 4. specijalna izložba pasa lovačkih pasmina s dodjelom kandidatura CAC-HR, a u subotu je održano revijalno natjecanje u kuhanju lovačkog gulaša i to 12 ekipa iz 10 hrvatskih županija. Prava je šteta što natjecanje nije imalo natjecateljski karakter, jer bila je to doista revija okusa, mirisa i boja.

S. Žebić

Stipendirati deficitarne kadrove

Piše: Dujo Runje

Za sada za učenike iz Bikova, Verušića, Starog Žednika, Ljutova, Gornjeg Tavankuta, Bajmoka i svih dijelova grada, osim Kera, Malog Bajmoka, Gata i Aleksandrova, pohađanje nastave na materinskom jeziku – mislena je imenica.

NAGOMILANI PROBLEMI

Nema sumnje da su se u svezi s obrazovanjem posljednjih godina nagomilali veliki problemi. Sve su reforme, više-manje, dolazile iz glave, a ne iz eksperimenta. Akademik *Despić* reče kako se ne može iskustvo iz eksperimenta zamijeniti nikakvom maštom, nikakvom ljudskom pameću. U zemlji gdje su ministri za prosvjetu bili ljudi koji su htjeli »izbaciti« *Darwina* ili koji su nominalno bili ministri za prosvjetu, a svoju djelatnost stvarno usmjerili na pitanje Kosova, teško se moglo nešto drugo i očekivati. U sadašnjem kontekstu funkcioniranja vlasti, gdje je ministar za prosvjetu čovjek koji je zadužen za obrazovanje i po horizontali i po vertikali, bez utjecaja od strane drugih tijela, ništa dobro se ne može predviđati. Dakle, prevladalo je usko »resorsko shvaćanje«. Ministar je kormilar broda koji plovi bez kompasa po opasnim morskim bespućima. Od 2003. godine, kada je donesen Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja ili tzv. »krovni« zakon, očekuju se posebni zakoni za pojedine stupnjeve obrazovanja. Njih nema, a nitko i ne zna kada će doći na red Narodne skupštine Republike Srbije. Dobro je da postoji jedan opći zakon, ali to nije dosta. Od reforme započete 2003. godine za vrijeme trajanja Vlade *Zorana Đinđića* osta samo forma. Iz tog zakona ostođose propisi da se učenici sa šest i pol godina 1. rujna tekuće godine upisuju u prvi razred, a stvarno gradivo nije smanjeno. Važilo je i još uvijek važi pravilo: »isto to, samo malo više« (a skoro nikada: malo manje), tj. najčešće su dodavani programi. Zato mnogi roditelji čija su djeca rođena u prva dva mjeseca kalendarske godine mahom odlažu školovanje. To je posebno indikativno u Subotici.

Nisu li oni bili jedina zdrava fronta u zaštiti djece?! Uskoro će netko morati dati odgovor na to pitanje.

ŠTO JE OPTIMALAN BROJ UČENIKA?

Upravo predstavnici školskih uprava Ministarstva prosvjete daju suglasnost na broj učenika po odjelu. Prosječan broj učenika po odjelu davno je poznat Ministarstvu prosvjete Republike Srbije. Ako to nije poznato, onda se oni ne »miješaju« u svoj posao. Nažalost, prosjek na razini države je manji od prosjeka na razini Grada Subotice. Iz tih razloga nije naodmet i ovdje vidjeti je li sve najracionalnije u školstvu Subotice i bilo bi bolje ta sredstva usmjeriti u nešto drugo u obrazovanju. Doista, pita se čovjek kako je mogao postojati jedan odjel u jednom razredu sa samo jednim učenikom u centru Subotice. Nitko normalan neće tvrditi da je to bilo zbog učenika niti da je to bio njegov interes.

Pod vidom zaštite učenika krije se nešto drugo. Nije li to bio obvezan primijetiti načelnik Školske uprave sa sjedištem u Somboru?! Možda je presedan trebalo praviti iz drugih razloga?! Ove školske godine na III. kilometru u OŠ »Grof Szécsényi István« formiran je kombinirani odjel sa šest učenika na srpskom jeziku. Ništa čudno da nije riječ o svega oko kilometar udaljenosti od lokacije gdje ista škola obavlja nastavu na teritoriju MZ »Peščara«. Nije li se mogao osigurati prijevoz za te učenike koji bi iziskivao puno manje sredstava, a učenicima osigurao kvalitetniju nastavu?!

Ovdje je više nego razvidno kako netko tko odlučuje mora biti upoznat sa svim konkretnim situacijama na terenu. U ovom slučaju ne mogu se uzimati u obzir »goli« propisi. To znači da bi ta pitanja trebalo

prenijeti na lokal, jer oni iz lokala točno znaju udaljenost pojedine škole od druge škole, kakav prijevoz, koliko često prometuje, jesu li ulice asfaltirane i sl. Naravno, za mrežu osnovnih škola ne treba amnestirati ni lokalnu samoupravu. U Subotici postoje dvije osnovne škole koje graniče jedna s drugom, a prilikom koncipiranja razreda i odjela o tome se nedovoljno vodi računa ili se uopće ne vodi. Čak i prilikom adaptacije jedne škole o drugoj se i ne razmišlja, a financijeri su isti. O tempora, o mores! Ekonomski je to vrlo teško opravdati. Ne bi li bilo bolje da se spoje te dvije škole?! Ne znam što je to u pitanju, ali da od njihove integracije nema ništa to je evidentno. Nije vrag da je najspornije tko će biti ravnatelj ili čiji će biti politički utjecaj značajniji? Netočno je da se prilikom svake racionalizacije radi na uštrb učenika. Naravno, najlakše je sve braniti ako imate uz sebe učenika. Prva stvar koju bi trebalo riješiti je broj učenika po razredima i odjelima. Postavlja se pitanje je li to do 30 učenika optimalno. Osobno mislim da bi bolje bilo do 25 učenika. Bez jasne zakonske regulative ne može se raditi racionalizacija. Suglasnost na manji broj učenika ne može imati negativne ekonomske posljedice. Nije valjda tu kriv nastavnik? Nije normalno da će se škole financirati po učeniku od 2010. godine, a da se do tada čeka prekrizanih ruku. Ne bi li bilo oportuno bar do tog razdoblja ne upošljavati nove kadrove?!

ANALIZA I MANJINE

Ne vjerujem da je Analiza usmjerena protiv manjina, iako se to čini na prvi pogled. Broj učenika u razredima i odjelima gdje se nastava odvija na manjinskom jeziku je definiran. Naravno, postavlja se pitanje je li postojeća praksa najbo-

lja i za svaku nacionalnu manjinu u Subotici. Uzmimo primjer nastave na hrvatskom jeziku. U prigradskim naseljima, čini mi se, nema se što mijenjati. Što se tiče gradskih osnovnih škola, o tome se može raspravljati. U gradskim dijelovima nastava na hrvatskom jeziku odvija se samo u trima školama i to: »Sveti Sava«, »Ivan Milutinović« i »Matko Vuković«. Samo za školu »Matko Vuković« može se reći da neće imati problema s brojem učenika.

Naravno, postavlja se pitanje odakle su učenici koji pohađaju spomenute škole? Nema sumnje da su to većinom djeca koja gravitiraju tim školama. Što je s ostalim učenicima? U ovako postavljenom sustavu oni su uskraćeni za obrazovanje na materinskom jeziku. Kada bi postojao školski centar za hrvatsku zajednicu u središtu grada, gdje bi

ne znači najbolje i najoptimalnije rješenje. Vjerojatno bi na ovaj način bilo suficita nastavnog osoblja, ali i to se može razriješiti na adekvatan način. Ne može se očekivati od Europske Unije da plaća nešto kod nas, a da kod sebe ima drugu praksu koja je izdržala test vremena.

PITANJE KADROVA

Kada je riječ o racionalizaciji u obrazovanju, bilo bi logično postaviti i pitanje reproduciranja »nepotrebnih« i nedovoljno stimuliranje na studij »neophodnih« kadrova. Sam letimičan pogled na analizu stanja u Subotici upozorava nas na ogromnu nestručnost kadrova kada je riječ o matematici i engleskom jeziku. Svaka država bi o tome trebala voditi računa. Kod nas fakulteti vode računa o »svojim« interesima, a država se ne »miješa« u svoj

škola ima i koje trebaju ostati, mora se starati osnivač, vodeći računa da ne stvaramo hiperprodukciju kadrova. Naravno, samo po sebi fakultetsko obrazovanje ne osigurava kvalitetu. Veoma je važno, čak i presudno, da nastavnici koji će »oblikovati« buduće kadrove za rad s predškolskom djecom i učenicima osnovne škole moraju biti na zavidnoj razini i primjer za buduće nastavnike u svakom pogledu. Fakulteti za odgojitelje i učitelje moraju biti »košnica« iz koje će bujati život prema vrtiću i školi i iz vrtića i škole. Oni moraju biti centri stručnog usavršavanja i raznih specijalističkih studija. Ništa manje značajna nije ni selekcija kadrova koji mogu upisati fakultete za odgojitelje i učitelje. Nepošteno je i nekorektno od zajednice po završetku studija za odgojitelje i učitelje kazati kako je »promašio« zanima-

Jednokratna stručna usavršavanja, koja bi trebala »usaditi« pravi put, ne mogu zamijeniti kontinuirane, koherentne, istraživačke programe usavršavanja. Sve se češće profesionalni razvoj shvaća kontinuumom. Nastavnik se treba oprostiti od svoje tradicionalne uloge poučavatelja, koji »in put« svoga djelovanja traži »odozgo«, te ga pasivno i bez svijesti prenosi procesom transmisije. Nastavnik treba biti intelektualac čiji obrazovni habitus implicira akademičnost u ekstenzivnoj konotaciji. Ta akademičnost ne može biti gola i bez veze s praksom. To je nova vizura nastavnika. On ne može biti kvalificirani zanatlija. Od njega se zahtijeva da mijenja rutinu i fiksirane »pedagoške klišeje« i da sve više promišlja vlastite postupke. To zahtijeva redefiniranje uloge nastavnika »kao onog koji daje znanje« u onoga koji osigurava uvjete za konstrukciju znanja. Prošlo je vrijeme »ključanja« učenika apodiktičkim znanjima. Poslije ukidanja Prosvjetno-pedagoškog zavoda u Subotici nastade oseka, kada je riječ o stručnom usavršavanju. Usavršavanja su rijetka, a i prilično skupa. Prosvjetni savjetnici su »nestali« i pravi savjet u pravo vrijeme nije moguće dobiti.

Jedan dio sredstava mogao bi se usmjeriti na stimuliranje financiranja nastavnika koji se upisuju na studij engleskog jezika i matematike. Ne bi li Grad Subotica mogao izdvojiti posebna sredstva za deficitarne struke? Zašto posebno stimulirati one studente koji se školuju za zanimanja koja nisu potrebna na dugo vrijeme? Isto to bi mogla činiti i Pokrajina i Republika. Za sada ceh plaćaju roditelji, jer iz bazičnih predmeta šalju djecu na privatne sate. Teško je procijeniti jesu li odgovarajući uspjesi na testovima rezultat privatnih sati ili javne škole. Hitna intervencija države je neophodna, ako nećemo gurati glavu u pijesak.

Zato je vrijedan pažnje i poticaj koji je potekao iz Grada Subotice. Na njega ne treba gledati izolirano, već kao na korak u nizu racionalizacije obrazovanja, glas vapijućeg u pustinji. Ako ništa više, otvorili su Pandorinu kutiju. Naravno, za sve ovo potrebno je imati jasnu viziju i kriterije. Za mene osobno, racionalizacija je prije svega preispoređivanje sredstava u okviru obrazovanja i stvaranje kvalitetnije nastave i boljih uvjeta za boravak učenika u školi.

se nastava odvijala na hrvatskom jeziku, a osigurao adekvatan prijevoz s vodičem za sve zainteresirane učenike, vjerujem da bi odjeli bili popunjeniji, kvalitetniji i racionalniji. Za sada za učenike iz Bikova, Verušića, Starog Žednika, Ljutova, Gornjeg Tavankuta, Bajmoka i svih dijelova grada, osim Kera, Malog Bajmoka, Gata i Aleksandrova, pohađanje nastave na materinskom jeziku – mislena je imenica. Ovo posebice treba akceptirati, imajući u vidu da se dobar dio nastave na hrvatskom jeziku ne odvija na hrvatskom jeziku zbog nedostatka kadra. Ovo je primjer kako ni mali broj učenika na manjinskom jeziku

posao. Primjerice, na svim školama za odgojitelje na razini Jugoslavije, polovicom šezdesetih godina XX. stoljeća izlazilo je godišnje oko 250 diplomiranih odgojitelja, a sada na razini Vojvodine izlazi više od 500. Ništa bolja nije situacija niti kada je riječ o učiteljima. Takvi kadrovi mogli bi se »izvoziti« na sve kontinente.

S druge strane, nastavnika za matematiku i engleski jezik nema, pa nema. Ima li tu lijeka? Činjenica je da se na više i visoke škole za obrazovanje odgojitelja i učitelja upisuju i učenici iz raznih srednjih škola i da ih ima odveć »prosječnih«. O tome koliko viših i visokih

nje. To se trebalo obaviti mnogo ranije. Veoma je važna struktura ličnosti, a među njima posebno agresivnost, motivacija, ambicioznost, empatija i sl. Možemo zaključiti kako se selekcija kandidata za poziv ne bi smjela obavljati u ovako delikatnom području odgoja, bez prethodne procjene njihove agresivnosti. Posebna su priča privatni fakulteti, gdje se na mnogima od njih, osim časnih izuzetaka, serijski proizvode razni profili s diplomama, ali s nedovoljnim znanjem.

Ne bi li bilo značajnije ta sredstva, koja bi bila ostvarena racionalizacijom broja studenata, dati na stručno usavršavanje nastavnika?

Predstavljena knjiga vlč. Josipa Temunovića »Bilježnica za povijest bunjevačkih i šokačkih Hrvata« u Đurđinu

Proučavati i tumačiti vlastitu povijest

Knjiga svećenika i publicista *Josipa Temunovića* »Bilježnica za povijest bunjevačkih i šokačkih Hrvata« predstavljena je u župnom dvoru u Đurđinu u nedjelju, 19. travnja.

Ovaj događaj upriličen je na poticaj vlč. *Lazara Novakovića*, koji je bio lični prijatelj autora i koji je na ovom predstavljanju govorio o njegovom životu i radu, te o inspiracijama koje je Temunović za života, objavljujući svojih pet knjiga, pronalazio u Božjoj riječi. O samom djelu i njegovom značaju književnik *Tomislav Žigmanov* je rekao: »Autor knjige Josip Temunović je čovjek iz Crkve u užem smislu vjersko-pastoralnih

djelovanja. Time je nastavljena nit od franjevačkih pisaca XVIII. stoljeća, pa do današnjih autora (*Stjepan Beretić, Andrija Anišić...*). Knjiga Temunovićeva ne sadrži ni jedan novum – ne donosi nove povijesne činjenice, već tumači određene procese i smisao pojava. To je i dio njegovog temeljnog uvjerenja da iz povijesti Bunjevaca i Šokaca jasno proistječe da su dio hrvatskog naroda i da tu činjenicu ne treba dokazivati, ali zbog prijepora i nijekanja tih činjenica u zadnjih dvadesetak godina važno je proučavati vlastitu povijest i istu nanovo tumačiti. Jedna je od velikih vrijednosti ovog štiva i korisnost, jer na tržištu knjiga je

postoji gotovo ni jedan čitateljima dostupan pregled povijesti bunjevačkih i šokačkih Hrvata, poslije čega se nanovo postavlja pitanje – tko će, ako mi nećemo pisati o sebi samima? Ovo je djelo znanstveno utemeljeno, a popularno i sažeto napisano, pa se nakladnici NIU 'Hrvatska riječ' i Hrvatsko akademsko društvo nadaju da će naći put do čitatelja.«

Marica Stantić, voditeljica tribine, pročitala je dio iz Temunovićeve knjige »Salašarske skice« i pjesmu »Otkupitelj«, a pri kraju se i publika uključila u razgovor postavljajući pitanja predstavljateljima.

V. Kujundžić

KOMENTAR

Tehnologija i neposredovana umjetnost

Piše: Zvonko Sarić

»**O**no što je najbitnije za onoga tko posmatra moje predmete jest moje suštinsko uvjerenje da je svaki čovjek umjetnik. To je moj doprinos historiji umjetnosti«, jedna je od izjava konceptualnog umjetnika *Josepha Beuysa*. I zaista, je li se razvojem nove tehnologije ostvario jedan od snova historijskih avangardi i neoavangardi o brisanju granice između umjetnosti i svakodnevnog života? Već osamdesetih godina prošlog stoljeća u umjetnosti se događa praksa inter-disciplinarnog preplitanja. Takvo preplitanje u multi-medijalne projekte uključuje slikarstvo, fotografiju, video, instalacije, CD-romove umjetnika i Network-Art.

Pojava digitalne fotografije pruža nove bezbrojne mogućnosti da se svi oni koji to žele pomoću kompjuterskih programa bave ovim medijem kao poljem umjetničkog stvaralaštva. Digitalna fotografija u procesu kreativnog stvaralaštva omogućuje eksperimentiranje, ludizam (igru), te mogućnost ukidanja granice između dokumentarnog i fiktivnog.

Mogućnosti fotografije postale su bezgranične. Pojava videa je također svojevremeno privukla brojne autore, umjetnike i entuzijaste da stvaraju putem video izraza. Video je imao odlučujuću ulogu u angažiranim umjetničkim kretanjima, prenoseći sadržaje socijalne, feminističke i ekološke umjetnosti, a svima je bio dostupan. Od konca osamdesetih godina kompjutor ulazi u kreativan proces. Kompjutor olakšava individualno

multi-medijalno stvaralaštvo i distribuciju tog stvaralaštva, a omogućava i inter-aktivnu komunikaciju.

Doprinos tehnologije je utjecao i na popularnost književnih blogova (litblogs). Ovi blogovi posvećeni su isključivo književnosti, a sadrže književne kritike, vijesti o novim izdanjima knjiga, intervju s piscima, otvaraju se teme za raspravu i objavljuje se proza i poezija. Na književnim blogovima objavljuje veliki broj neafirmiranih pisaca. Prednost književnih blogova je što autor ne mora čekati na eventualnu objavu u obliku knjige. Ovi blogovi su mogućnost za neplanirani susret pisca i čitatelja, a dostupni su svima. Jedna od karakteristika blogova je da su inter-aktivni, ali ne samo za blogere, nego i za njihove čitatelje. Postavljaju se mnoga zanimljiva pitanja iz oblasti književnosti i vode se žestoke rasprave koje često imaju dimenzije na koje ne nailazimo u književnim časopisima, no problem je što se na ovakvim blogovima često objavljuju nedovršene misli, brbljarije i tričarije. Neki su od poznatih hrvatskih blogera nakon staža u blogosferi objavili i knjige. Jedan od njih je *Darijo Rukavina* čije su se pjesme i priče nakon objavljivanja na blogu našle i u književnim časopisima, a u nakladi MD objavio je zbirku poezije »Tri dana«.

Osim prakse komentiranja i citiranja, blog određuje i praksa čitanja i pisanja. I zaista se čini da je blog ostvarenje sna Josepha Beuysa o neposredovanoj umjetnosti. Takav socijalni aspekt je sadržavao i punk pokret kao zadnji trzaj epohe moderne, gdje su osim glazbenog aspekta

jednako važni bili politički, socijalni i kulturni aspekti u vrijeme rastuće nezaposlenosti mladih i socijalnih podjela, kada su *Margaret Thatcher, Ronald Regan i Helmut Khol* stavili točku na socijal-demokratsku dekadu sedamdesetih godina. Svjetska recesija je ponovno u zamahu, a vrijeme će pokazati hoće li u budućnosti rasti značaj nekomercijalnih blogova, koji su oblik jedne nove kulture medija sa snažno izraženim socijalnim aspektom.

Manifestacija »Dani A. G. Matoša i dr. Josipa Andrića«

PLAVNA – U subotu i nedjelju, 25. i 26. travnja, u Plavni će prvi put biti održana manifestacija »Dani A. G. Matoša i dr. Josipa Andrića«, koju organizira HKPD »Matoš« iz Plavne. Manifestacija će započeti u subotu, 25. travnja, u prostoriji OŠ »Ivo Lola Ribar« u 15:30 otvorenjem izložbe posvećene A. G. Matošu i dr. Josipu Andriću, za koju je materijal iz osobnog arhiva ustupio *Ljudevit Vujković Lamić* iz Subotice.

Manifestacija se nastavlja kulturno-umjetničkim programom u kome će, među ostalim, sudjelovati: tamburaški orkestar Muzičke škole iz Subotice, združeni pjevački zbor »Zvony« -»Neven«, Selenča-Bač, tamburaški i pjevački sastav HKUPD-a »Matoš« iz Plavne, samičar iz KUD-a »A. G. Matoš« iz Tovarnika, recitatori HKUPD-a »Mostonga« iz Bača i pjesnik *Josip Dumendžić Meštar* iz Bođana.

Drugi dan manifestacije, u nedjelju 26. travnja, počinje sv. misom u 9:30, a zatim će o A. G. Matošu i dr. Josipu Andriću govoriti dr. sc. *Sanja Vulić* i prof. *Julije Njikoš* iz Zagreba.

Z. P.

Svjetska digitalna knjižnica

PARIZ – UNESCO je u utorak otvorio Svjetsku digitalnu knjižnicu, koja će uz Google Book Search i Europeana, europsku on-line knjižnicu, biti treća velika međunarodna digitalna knjižnica i pridonositi će očuvanju višeznačnosti, piše HRT.

Knjižnica djeluje preko internetske adrese www.wdl.org, na kojoj korisnici iz cijelog svijeta mogu dobiti besplatan pristup knjigama, rukopisima, zemljovidima, filmovima, snimkama iz nacionalnih knjižnica. Pretraživači će biti dostupni na engleskom, arapskom, kineskom, španjolskom, francuskom, portugalskom i ruskom, a predlagat će i brojne sadržaje na drugim jezicima.

UNESCO je angažirao svoje zemlje članice koje su surađivale dajući sadržaje iz vlastitih kulturnih baština te je najavio kako će pomoći državama kojima nedostaje novca i tehničkih sredstava da digitaliziraju vlastite nacionalne knjižnice. UN-ova agencija tim projektom, u suradnji s 32 partnerske ustanove, ujedno promiče vrijednosti koje zagovara, kao što su jezična raznolikost, razumijevanje među kulturama i smanjenje »digitalnog jaza« među narodima.

Međunarodni okrugli stol »Zemlja, šuma, Šokci i Bunjevci«

OSIJEK/SOMBOR – Međunarodni okrugli stol pod nazivom »Zemlja, šuma, Šokci i Bunjevci« bit će održan danas i sutra (24. i 25. travnja) u dvama gradovima. Prvog dana okrugli stol će biti održan u hotelu ZOO u Osijeku, početak je u 16 sati, a dan poslije u hotelu InterNacion u Somboru, početak u 10 sati.

Sudionici okruglog stola u Osijeku bit će: književnik *Vladimir Rem*, muzikolog *Julije Njikoš*, publicist *Alojzije Stantić*, prof. arh. savj. *Stevan Mačković*, doc. dr. sc. *Martin Bobinac*, nastavnica *Marija Šeremešić*, prof. *Vlasta Markasović*, književnik *Milovan Miković*, dr. sc. *Stjepan Blažetin*, prof. dr. sc. *Goran Rem*, prof. *Anđelo Mrkonjić* i prof. *Ružica Raković*.

Na dijelu okruglog stola u Somboru predavači će biti: dr. sc. *Ante Sekulić*, prof. dr. sc. *Ivo Durok*, mr. sc. *Tibor Litvay*, prof. *Zvonko Tadijan*, *Ivica Čosić*, mr. sc. *Ljubica Grigorijević*, mr. sc. *Jeca Ilić*, dipl. ing. *Boris Erg*, prof. dr. sc. *Helena Sablić-Tomić*, mr. sc. *Vera Erl*, prof. dr. sc. *Ljiljana Kolenić*, mr. sc. *Miroslava Hadžihusejnović* i novinarka *Milica Klaić-Tarađija*.

Četvrti je ovo okrugli stol u seriji »Urbani Šokci« kojega jedan puta godišnje organizira udruga »Šokačka grana« iz Osijeka. Ove godine po prvi put u organizaciji sudjeluje i UG »Urbani Šokci« iz Sombora, čijem je imenu kumovala upravo »Šokačka grana«.

Z. G.

Znanstveni kolokvij u ZKVH-u

SUBOTICA – »Arhivska građa o Hrvatima u Vojvodini, u postojećim arhivima i u nastajanju na terenu« naziv je znanstvenoga kolegija kojeg u utorak, 28. travnja, organizira Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata (ZKVH). Uvodno izlaganje imat će direktor Historijskog arhiva u Subotici prof. *Stevan Mačković*, a nakon toga očekuje se stručna rasprava koja bi trebala pomoći profilaciji pristupa Zavoda arhivskom gradivu na teritoriju AP Vojvodine.

Znanstveni kolokvij će biti održan u sjedištu ZKVH-a u Subotici (Harambašićeva 14). Početak je u 11 sati.

»Guitar Open Festival« u Subotici

SUBOTICA – Treći po redu »Guitar Open Festival« bit će održan od 27. do 30. travnja na više lokacija u Subotici – sceni Jadran Narodnog kazališta, Velikoj vijećnici Gradske kuće te caffeu Sax.

Osim gitarista iz Srbije (*Sabrina Vlaškalić*, *Zoran Anić*, *Dača Karamarković*, *Miloš Janjić*, *Branko Trijić*, *Bojana Brajović*) nastupit će i inozemni izvođači – *Artyom Dervoed* (Rusija), *Antal Pusztai* (Mađarska) i *Massimo Delle Cese* (Italija), te jazz skupina »Konzilium« koju čine glazbenici iz Nizozemske i Srbije.

U okviru festivala najavljeni su i brojni jam-sessioni sudionika festivala kao i mnoge majstorske radionice.

FIT u Beogradu

BEOGRAD – Ponovno okupljeni riječki bend FIT nastupit će u Beogradu u subotu, 25. travnja, u Domu omladine. Oni će ovom prigodom promovirati nedavno objavljeno povratničko izdanje, koncertni album »Live Uz Rijeku«. Karte su u prodaji na blagajni DOB-a i prodajnim mjestima Bilet servisa i Ticketline-a po cijeni od 800 dinara. Početak je u 21 sat.

Dr. sc. Dragutin Babić, »Suživot Hrvata i Srba u Slavoniji – (Re)konstrukcija multietničkih lokalnih zajednica nakon ratnih sukoba«, Golden marketing - Tehnička knjiga, Zagreb, 2008.

POSljedICE RATA I PERSPEKTIVE SUŽIVOTA HRVATA I SRBA

Hvalevrijedan je napor znanstvenog suradnika sa zagrebačkog Instituta za migracije i narodnosti Dragutina Babića da, sukladno uzusima sociologijske znanosti, dakle kritički i objektivno, poimi narav interetničkih relacija između Hrvata i Srba desetak godina nakon ratnih sukoba, sagleda glavne probleme u toj ravni odnosa te ukaže na perspektive razvoja istih

Piše: Tomislav Žigmanov

O pćenito promatrano, o položaju i problemima s kojima se suočavaju Srbi u današnjoj Republici Hrvatskoj u nas se, to jest u Srbiji, premnogo govori, ali premalo zna. Konstatacija je to koja vrijedi kako za pojedine dijelove javnosti, tako i za predstavnike jednog broja političkih stranaka, pa čak i za dio akademske zajednice. Ovakvo stanje može se nekome činiti razumljivim, ali se ne bi smjelo, naravno, smatrati i opravdanim, budući da se većina tih naracija temelji na proizvoljno konstruiranim netočnostima, čiji korijen je, čini se, u ideologijski zasnovanim pristranostima. Tim prije, jer to nije problem koji se jedino naslanja i ima važnost za spoznavanje! Naime, na taj se način otežava i uspostava ovdašnjeg racionalnog odnošenja prema srpskoj zajednici u Hrvatskoj i u praktičkopoličkoj ravni.

VRIJEDNOST RACIONALNIH DISKURSA

Vrijednosno promatrano, pak, riječ je o jednoj bitno negativnoj slici aktualnog društvenog položaja srpske zajednice u Hrvatskoj, koja je dodatno osnažena crno-bijelom interpretativnom matricom o uvijek-krivom Drugosti. To je iz razloga što je dominantna srbijanska percepcija hrvatskih Srba još uvijek opterećena kako nacionalističkim mitovima o permanentnoj ugroženosti Srba, tako i traumatičnim iskustvima iz nedavne prošlosti.

ISPRIKA

U tekstu pod naslovom »Tvorca opere za djecu učinimo općepoznatim«, objavljenom u broju 318 našeg tjednika, piše kako se u OŠ »Jovan Dučić« u Petrovaradinu nalazi bista Franje Štefanovića. Riječ je o pogrešci budući da u toj školi postoji samo spomen-ploča, a ne bista toga skladatelja.

Posljednje navedeno prati i neprihvatanje odgovornosti za posljedice ratnih događaja tijekom prve polovice devedesetih godina XX. stoljeća te stalno odbijanje udioništva u krivnji za počinjene ratne zločine.

Naravno, i ovakva konstelacija ima svoje, dakako, nepovoljne posljedice ne samo u ravni uspostavljanja demokracije u srbijanskom društvu, nego i u području ovdašnjih interetničkih odnosa. Te negativnosti, posve razumljivo, u većem omjeru trpe pripadnici brojčano manjih nacionalnih zajednica, a sadrže se od problema koji dolaze iz domene strukturalnih nejednakosti, preko zakinitosti u procesu ostvarivanja vlastitih interesa, pa do situacija kada su pripadnici manjina objekti etnički motiviranog, bilo verbalnog bilo fizičkog, nasilja. Hrvatima je u Vojvodini navedeno i više nego dobro znano!

Stoga su i više nego dobrodošli pristupi koji polaze s drugačijih stajališta. Napose su vrijedni oni koji su racionalno utemeljeni, to jest čija narav diskursa jest znanstvena. Oni ne samo da osnažuju istinitu informativnost i racionalnost u sagledavanju određenog društvenog fenomena ili procesa, čime se smanjuje naznačena iskrivljenost u recepciji, već se i prostor eventualnih manipulacija i potencijalnih zlouparaba uveliko sužava. Drugim riječima, postojanje cjelovite racionalne slike glede pojava koje su u društvu neuralgične može pridonijeti smanjivanju prijevora i nesporazuma te voditi pozitivnim razrješenjima.

PITANJE RATA I SUŽIVOTA

U tom smislu, hvalevrijedan je napor znanstvenog suradnika sa zagrebačkog Instituta za migracije i narodnosti Dragutina Babića da, sukladno uzusima sociologijske znanosti, dakle kritički i objektivno, poimi narav interetničkih relaci-

ja između Hrvata i Srba desetak godina nakon ratnih sukoba, sagleda glavne probleme u toj ravni odnosa te ukaže na perspektive razvoja istih, čiji rezultati su objelodanjeni u knjizi koju prikazujemo.

Na početku ove studije autor polazi od ispravne tvrdnje da u multietničkim društvima s demokratskim deficitima, to jest s autoritarnim i totalitarnim porecima, nacionalno pitanje može biti snažno instrumentalizirano i korišteno kao činitelj posvećene destrukcije etičkih temelja društva i institucionalnih okvira interpersonalnih odnosa. I više nego solidna empirijska evidencija ovoga stava jasno se daje u slučaju raspada bivše Jugoslavije, u čijem je temelju, kako smatra autor, bio »srpski osvajački projekt«. Njegovim ostvarivanjem putem rata, »hrvatskim odgovorom« u obliku etnopolitičke mobilizacije, očitovanjem etničke mržnje i svakovrsnim prakticiranjem netrpeljivosti, naime, urušile su se brojne pozitivne sastavnice socijalnih interakcija među stanovništvom različitih nacionalnosti.

Kao jednu od najtežih i izrazito tragičnih posljedica spomenutih aktivnosti, autor pronalazi u stradanju »mreže primarnih socijalnih odnosa na lokalnoj razini«, koje čine susjedstvo, prijateljstvo, kumstvo i bračne veze. Drugim riječima, rat je u značajnoj mjeri uništio glavnicu strukturalnih elemenata suživota Hrvata i Srba u multietničkoj hrvatskoj

regiji Slavoniji, suživota koji je trajao stoljećima: prostornu i socijalnu blizinu, zatim uključenost u različite tipove zajedništva te prateće kontakte među pojedincima.

Valja znati i da je suživot između ove dvije najbrojnije nacionalne zajednice u Slavoniji do ratnih sukoba bio noseći »socijalni habitus lokalnih zajednica«. Stoga je razvidno zašto je upravo pitanje multietničke koegzistencije Hrvata i Srba nakon rata u Republici Hrvatskoj najveći izazov za predstavnike tamošnjih vlasti te predstavlja test njezine demokratske snage. Ostvarivanje toga cilja, naime,

nužno pretpostavlja (re)afirmiranje onoga što je tijekom rata uništeno, a to su, kako smo rekli, primarne socijalne veze između, prije svega, Hrvata i Srba na prostoru gdje se živi – u lokalnim zajednicama.

UKAZI NA STANJE I PREPREKE

Oslikavanje geneze rata, analitičko razlaganje posljedica ratnih sukoba u lokalnim zajednicama te pronalaženje osnovnih pretpostavki za njezinu (re)konstrukciju glavne su teme ove Babićeve sociološke studije, koje su obrađene u pet, obimom nejednakih, poglavlja. U prvome se, što s teorijskih aspekata što iz rakursa empirijskih pokazatelja, posve racionalno i na temelju nedvojbenih povijesnih činjenica govori o genezi rata te o ratnim sukobima u Slavoniji, pri čemu je istraživački interes primarno usmjeren na promatranje destruktivnih posljedica ratnih sukoba po lokalne zajednice, koje se, izuzmu li se štete na materijalnom području i ubojstva, sažimaju u uništavanju primarnih socijalnih veza među žiteljima različitih nacionalnosti.

U drugom, pak, dijelu studije se prikazuju promjene nacionalne strukture stanovništva u Slavoniji uzrokovane ratnim događanjima – glavni je nalaz da su sve nacionalne zajednice, osim hrvatske, u brojčanom smislu smanjene, a napose srpska. Govoreći, naime, na

razini svih pet slavonskih županija – između 1991. i 2001., Babić iznosi podatak da se »udio Hrvata, koji su se useljavali iz Bosne i Hercegovine i manje iz Vojvodine, povećao deset posto, dok je Srba u ukupnoj slavonskoj populaciji dvostruko manje nego prije rata«! Ili, rečeno jezikom brojki, prema popisu stanovništva iz 1991. broj Hrvata u Slavoniji bio je 703.959, a Srba 167.094, dok je prema popisu deset godina kasnije – 2001. – građana hrvatske nacionalnosti bilo 763.323, a srpske 78.085.

Iz rakursa eventualnih interesa vojvodanskih Hrvata za ovo i više nego zanimljivo djelo važnim nam se čini istaknuti kako se kroz cijelu knjigu ukazuje na njih kao relativno samostalan društveni činitelj, koji onda ima i određene funkcije i strukturalne specifičnosti u procesu (re)konstrukcije lokalnih multietničkih zajednica. Na taj način, sudbina protjeranih, prije svega, srijemskih Hrvata iz Vojvodine i njihova integracija u nove lokalne zajednice po drugi puta je predmetom ozbiljnija znanstvena interesa u Hrvatskoj – Jasna Čapo Žmegač je u svojoj knjizi »Srijemski Hrvati« (Zagreb, 2002.) znanstveno elaborirala narav i probleme koji su pratili proces integracije ovih doseljenika u novu, nacionalno istu, zajednicu, pri čemu se posebno pratila interakcija srijemskih Hrvata s domicilnim stanovništvom u selima u okolici Virovitice.

U trećem poglavlju autor prikazuje sve programe povratka i zbrinjavanja ratnih migranata koji su poduzimani i realizirani od strane svih instancija vlasti (državna, županijska i općinska) te njihovu učinkovitost. Pri tomu, glavne prepreke povratku ovih migranata

autor dijeli u dvije velike skupine – u prvu spadaju materijalne prepreke – nedostatak financijskih sredstava za obnovu stambenih objekata i komunalne infrastrukture, te imovinsko-pravni problemi, a u drugoj skupini su prepreke psihološke naravi – napetosti zbog sjećanja na rat i ratna stradanja te uloga pripadnika dijela srpske zajednice »u pobuni protiv hrvatske države« (str. 84).

EMPIRIJA I NORMATIVNOST

Rezultati empirijskog istraživanja u Zapadnoj i Istočnoj Slavoniji, koje je sprovedeno tijekom 2004., prikazani su u četvrtom poglavlju. Istraživanjem su obuhvaćena 442 ispitanika iz tri društvene skupine. Prvu su činili ratni migranti – povratnici (Hrvati starosjedioci) i useljenici (mahom Hrvati iz Bosne i Hercegovine i u manjoj mjeri iz Vojvodine) u Zapadnu Slavoniju, te domicilni Srbi koji su se početkom 90-ih godina preselili iz drugih područja Republike Hrvatske u Istočnu Slavoniju, i na koncu stanovništvo koje nije napuštalo domove (mahom Srbi u Istočnoj Slavoniji). Zasebno su, pak, strukturiranim intervjuima ispitani srednjoškolski hrvatske i srpske nacionalnosti u Vukovaru.

Poduzetim istraživanjem, kako se eksplicite navodi, htjelo se spoznati sljedeće: a) način i opseg destrukcije lokalnih zajednica, zatim b) percepciju uloga različitih sudionika u ratnim sukobima, c) uzroke i rušitelje mreže primarnih socijalnih odnosa na lokalnoj razini, te d) poticajne i ograničavajuće čimbenike u funkciji (re)konstrukcije lokalnih zajednica nakon ratnih sukoba, to jest mogućnosti i zapreke njihove obnove, ponovne uspostave, izgradnje i razvoja.

Glavni, pak, rezultati istraživanja pokazuju da je, unatoč brojnih negativnih posljedica ratnih sukoba, »(re)konstrukcija lokalnih zajednica nakon rata počela, s različitim intenzitetom i uspjehom« (str. 224), a njezina budućnost će, ponajprije, ovisiti o proaktivnim odnosom vlasti na planu normativnog i institucionalnog reguliranja interetničkih odnosa! U situacijama, jedan je od temeljnih zaključaka Babića, »nakon rata, u razdoblju opterećenom traumama i sjećanjima na stradanja, uz povratak osoba koje u kolektivnom sjećanju predstavljaju onog negativnog Drugog nužna je uloga institucija u regulaciji javnog života, ali također afirmacija reda, pravde i tolerancije« (str. 88). Je li ovo ona lekcija koju Srbija, istina s uveliko drugačijim mjesnim specifičnostima, još uvijek nije svladala kada su u pitanju interetnički odnosi?

Dragutin Babić je rođen 1958. u slavonskom selu Pleternici. Gimnaziju je završio u Požegi, a studij sociologije na Filozofskom fakultetu sveučilišta u Zagrebu. Na istom je fakultetu obranio magistarsku (»Socioekonomski aspekti zbrinjavanja izbjeglica i raseljenih osoba u Brodsko-posavskoj županiji«, 1997.) i doktorску radnju (»Rekonstrukcija ruralnih lokalnih zajednica nakon ratnih sukoba – primjer zapadnog dijela Brodsko-posavske županije«, 2003.). Od 1999. radi na Institutu za migracije i narodnosti u Zagrebu. Područje mu je znanstvenog interesa ratni migranti, socijalna interakcija povratničkih i useljeničkih skupina, te suživot antagonističkih i zaraćenih etničkih skupina, o čemu je objavio brojne radove u najrepresntativnijim hrvatskim znanstvenim časopisima, zbornicima i monografijama. Ovo mu je prva samostalna knjiga.

NOVA KNJIGA: ANTUN KOVAČ, »NA DVORU PAŠINOGR TUNE«, NIU »HRVATSKA RIJEČ«, SUBOTICA 2009.

Naš divan – monoštorački

Piše: Milovan Miković

Najviše volim divanit šokački / neznam zašto ga Šokci izbegavu? / to je naš divan – monoštorački / od malena mi unišo u glavu. / Vi cigurno neznate šta znači: / »Koca pata friško po duci-ki?« / To nezna ni moj drug Janoš bači / a ni Vranja, da je još toli-ki! – nadahnuto pjeva Antun Kovač (1945.) u pjesmi »Šokački divani« (str. 9.) o svojoj Šokadiji. O tome kada je ona uistinu nastala, napose njen bački odvjetak, nema posve pouzdanih dokaza, ali glede književnosti možemo reći, oslanjajući se na Vladimira Rema: »Od svih je hrvatskih pokrajina Slavonija najkasnije književno progovorila: tek u XVIII. stoljeću, nakon izгона Turaka s ovih prostora. O tome koliki je raspon od početaka književnog rada u južnoj Hrvatskoj do književnih početaka na slavonskim prostorima najbolje govori podatak da Marulićeva 'Judita' izlazi 1521., a tek 1762. pojavljuje se Reljkovićev 'Satir iliti divji čovik'»¹.

JEZIK – UVJET OPSTOJNOSTI NARODA

Idući tim književnim, pa dakako i tragom jezika, koji je uvjet opstojnosti svakoga naroda, od Slavonije i prema onim dijelovima Vojvodine u kojoj je Šokadija još opstala, prepoznajemo je kod Šokaca »starosjedilaca« tj. govornika štokavskog narječja, dijalekta ikavskog. Kako navodi dr. Sanja Vulić: »Autohtoni mjesni šokački govori npr. Sonte, Bačkoga Monoštora, Bačkoga Brega, Plavne i Vajske, te Hrvata u Baču u Vojvodini, pripadaju ikavskoj skupini govora slavonskoga dijalekta, kao i šokački govor Santova u Mađarskoj. Slavonski, pak, dijalekt pripada štokavskom narječju. Slavonskim se dijalektom, kako mu samo ime kazuje, govori u velikom dijelu Slavonije, osobito u njenom podravskom i posavskom dijelu, ali i drugdje u Slavoniji, te u Baranji. Izvan Republike Hrvatske slavonskomu dijalektu pripadaju govori oko Orašja u bosanskom dijelu Posavine, zatim, kako je već spome-

¹ Usp.: Vladimir Rem, Postoji li šokačka književnost?, Kolo, br. 1., proljeće 2008.

nuto, svi šokački govori u Vojvodini te govori u još nekoliko oaza u južnoj Mađarskoj, od Podravine do Bačke. Na tom je dijalektu temeljen i govor Hrvata u Rekašu kod Temišvara u Rumunjskoj, a i govori Hrvata u Srijemu temeljili su se na tom dijalektu. Valja istaći da slavonskim dijalektom govore samo i jedino Hrvati. Prema tomu, slavonski dijalekt jest štokavski dijalekt hrvatskoga jezika»².

ZVON RIJEČI

Čuvajući šokačke govore, njegovi govornici čuvaju i svoj identitet. Do danas su se izvorni šokački govori očuvali mahom među onima koji su sada već dobrano zagazili u treću životnu dob – oni još uvijek čuvaju njegove staroštokavske osobine, premda ne uvijek i sasvim dosljedno, nego uz uporabu i novoštokavskog. Srećom Šokci su, do danas, očuvali i mnoge svoje običaje, a s njima i gotovo sve tradicionalne dijelove nošnje, oprave, mnoge kućanske i druge predmete – a radi toga i opise različitih pojava i stanja – što sa sobom povlači uporabu riječi i bogatstvo brojnih izraza! Svaka od tih riječi zvonu nam i opominje nas, traži od nas da je očuvamo i njegujemo kao dio realiteta koji ima svoje mjesto u cjelini hrvatskog jezika! I

² Usp.: Sanja Vulić, Odnos dijalekta i standardnoga jezika s posebnim osvrtom na Hrvate u Bačkoj (<http://www.matis.hr/vijesti.php?id=995>)

nije dovoljno te riječi i izraze samo zabilježiti i opisati u kakvu rječniku – premda su veliko blago hrvatskog jezikoslovstva i slavistike općenito – već ih treba danomice rabiti kako bi svaka od njih mogla zadržati svoj zvon, svoju melodiju i ritam, izgovor i naglaske, nepotrošenu poetičku snagu. Upravo onako, kako to čini Antun Kovač u ovoj zbirci pjesama, pjevajući o svijetu svojega djetinjstva i mladosti, kao u pjesmi »Puna soba« (str. 17.): *Zidovi i pod od zemlje, plafon od blata, / u čošku šporenj,*

soba puna dima; / pendžer polupan i ladno je kod vrata, / ali unutra nikom nije zima. Ovom knjigom, u kojoj je sakupio svoje do sada najvažnije pjesničke ostvarenje, Antun Kovač nastoji sačuvati identitet i toplinu šokačkog ognjišta oko kojega se prepričavaju dogodovštine i iskustva, čuvaju šokački govori, tradicija i običaji s likovima iz pojedinih priča i predaje, među okupljenima oko stola, kada se djeci prenosi i zauvijek utiskuje ono što je kod mnogih možda već i zaboravljeno.

ANTUN KOVAČ PAŠIN (Bački Monoštor, 4. travnja 1945.), u rodnom mjestu završio pučku školu (1960.), Srednju tehničku građevinsku školu u Subotici (1964.), a na Višoj tehničkoj građevinskoj školi u Subotici apsolvirao (1967.), radio kao projektant za ceste u GP Dušan Staničkov do 1990. godine, te nastavio istu djelatnost u poduzeću Projektburo do kraja veljače 2009. godine. Sada je umirovljenik. Pjesme je objavljivao u listovima: – Glasilu građ. poduzeća Dušan Staničkov, Sombor (1972.– 1985.); – Miroljub, Sombor (1997. – 2009.); – Hrvatska riječ, Subotica (2003. – 2004.); – Zvonik, Subotica 2003; – Mjesečnik HMI Matica, Zagreb 2005; Časopisima: Klasje naših ravni, 2003; Godišnjacima: Subotička Danica, Subotica (2002. – 2008.); Zbornicima: – Monoštorska lirski traganja (1938.–1998.), 1999; – Raspleteni snovi, Rešetari, 2000; – Dukat ravnice, Sombor, 2003; – Lira naiva, Subotica (2003. – 2008.); – Svitanje riječi, Rešetari 2003; – Nad vremenom i ognjištem, Rešetari, 2004; – Domovinski smiješak u letu vremena, Rešetari 2005; – Harmonija u zemlji bodrića, Sombor, 2005; – Šokačka čitanka, Osijek 2006; – Dodiri, odlasci, Rešetari 2006; – Odbljesci kruga, Rešetari 2007; – Uz rub vremena, Rešetari 2008; – Tragovi sjećanja, Sombor 2008. Za svoje pjesničke ostvarenje dobio je: Drugu nagradu na natječaju za »najlipču preljsku pismu Velikog prela 2007. godine« u Subotici, s pjesmom: Ide niko, nosi ništa i Prvu nagradu na tradicionalnoj manifestaciji »Šokačko veče 2008. godine« u Sonti, na natječaju za »najlipšu pjesmu pisanu šokačkom ikavicom«, s pjesmom Salaš na spratu.

Literatura: – Antonia Čota, Miroljub br. 12, prosinac 2000., str. 10; – Matija Đanić, Miroljub br. 38, svibanj 2007., str. 13; – Vladimir Kamčević, Hrvatska riječ, 21. prosinca 2007., str. 30; – Vladimir Kamčević, Somborske novine, 21. prosinca 2007; – Zlatko Gorjanac, Hrvatska riječ, 9. svibanja 2008., str. 21; – Matija Đanić, Miroljub br. 43, srpanj 2008., str. 20; – Ivan Andrašić, Hrvatska riječ, 28. studenoga 2008., str. 31.

JEZIČNI SAVJETNIK

Redak i red

Piše: Miranda Glavaš-Kul

Vjerujem da vam je netko, bar jednom u životu, rekao: »Čitajte između redova«. Poruku ste zasigurno razumjeli, no govornik je trebao reći »između redaka«, umjesto »između redova«. Po čemu se razlikuju imenice red i redak? Imaju li različito značenje?

U Anićevu je Rječniku imenica *red* (mn. redovi) višeznačna. Autor navodi čak devet značenja, a neka od njih su još podijeljena na *a* i *b*. Osnovno značenje imenice *red* je »skup onoga što dolazi jedno za drugim« ili »položaj onoga što se nalazi poredano jedno za drugim, jedno ispred drugog ili jednog pored drugog«. Tako možemo govoriti o redovima stolaca u kazalištu ili kinu. Kada kupujemo kartu za neku predstavu ili film, tražimo sjedala u određenom *redu*. U *redu* možemo stajati pred bankovnim, poštanskim i drugim šalterima, pred blagajnama trgovina i kinematografa. Nekoć se u *redovima* čekalo na pojedine namirnice; kavu, deterdžent ili crni kruh. U vrtu sijemo ili sadimo pojedino povrće u *redove*. I voćke su u voćnjacima posade u *redove*.

Red, kao što smo rekli, ima i druga značenja. Tada ne govorimo o nečemu što dolazi jedno za drugim. Imenicu *red* rabimo kada govorimo o crkvenom udruženju, organizaciji ili svećenstvu. *Kućnim redom* nazivamo popis pravila ponašanja. *Dnevni* je *red* utvrđeni raspored onoga o čemu će se raspravljati na sastancima ili sjednicama. *Vozni* je *red* raspored polaska i dolaska sredstava javnog prometa.

Česta je uporaba imenice *red* u različitim izričajima. Kada je sve učinjeno prema dogovoru, reći ćemo kako je *sve u redu*. No, ukoliko se nešto odvija bez reda i propisa, reći ćemo: *Bez ikakva reda*. Ako nekoga pozivamo na odgovornost, možemo reći da smo ga *pozvali na red*. Jednako tako nešto možemo *skinuti s dnevnoga reda*, odnosno možemo prestati o tome raspravljati, razmišljati ili se time baviti.

Imenica redak (mn. redci) je jednoznačna. Rabimo ju samo za »niz

pisanih ili tiskanih slova, odnosno riječi u jednoj crti«. Stoga ćemo reći da stranica ima trideset i osam *redaka*. U Anićevu Rječniku, kao i u drugim rječnicima, u istom se značenju može rabiti i imenica *red*, a uz nju i izričaj s glagolom čitati u obje inačice: *čitati između redova* i *čitati između redaka*. Kako smo potvrdili višeznačnost imenice *red* i rekli da je imenica *redak* jednoznačna i odnosi se samo na red, niz slova, trebali bismo joj u ovakvim primjerima dati prednost. Stoga razlikujemo redak i red. U kinu, kazalištu, športskoj dvorani ili stadionu odaberimo *red* u koji ćemo sjesti, a na stranici novina ili knjige potražimo riječ u nekom *redaku*. I autori rječnika bi trebali biti jasniji te jedno od značenja imenice *red* uputiti na imenicu *retku*. Tako bi pomogli općem prihvaćanju jednoznačne imenice *redak* za koju bi bila šteta da se dokraja ne terminologizira i ne postane dio svijesti svih govornika hrvatskoga jezika.

POVIJEST HRVATSKE KNJIŽEVNOSTI (24. dio)

Grof Janko Drašković – osnivač Matice ilirske

Priređuje: Miranda Glavaš-Kul

O hrvatskom narodnom preporodu ne možemo samo govoriti kao o književnom i kulturnom razdoblju jer to nije ni bio. Imao je pred sobom vrlo jasne političke i kulturne ciljeve. Stoga su i njegovi protagonisti bili svestrani, u istoj se osobi krio političar, književnik, kulturni inicijator i organizator preporodnih društava i organizacija. Jedan od takvih, koji zasigurno zauzima prvo mjesto, jest grof *Janko Drašković*. Rođen je u Zagrebu 1770. godine u jednoj od najuglednijih plemićkih obitelji. Filozofiju i pravo studirao je u Beču, a 1787. godine pristupio je vojnoj službi, koju je napustio zbog bolesti. Drašković je, kao jedan od nositelja hrvatskog narodnog prepo-

roda, zaslužan za širenje preporodnih ideja među plemstvom. Bio je među najobrazovanijim, najdemokratskijim i najnarodnijim ljudima svoga vremena. Nije bilo puno plemića koji bi se odvažali pisati pjesme hrvatskim jezikom i u njima isticati svoje domoljubne osjećaje. Najpoznatija mu je budnica »Poskočica«, objavljena u »Danici« 1835. godine.

Za vrijeme Napoleonove vlasti nad dijelom Hrvatske (1809.-1813.) živio je u Parizu. U Hrvatsku se vratio kao potpuno izgrađen čovjek, političar i domoljub širokih horizonata. Svoje je djelovanje usmjerio na napredak cijeloga naroda. Želio je potaknuti kulturni, politički i gospodarski razvoj Hrvatske. Pisao je brojne rasprave

kojim je promicao ideje pokreta. Tako je Drašković autor programa hrvatskog narodnog preporoda, odnosno »Disertacije iliti razgovora, darovan gospodi poklisarom...« (1832.). Najkompletniji i najtemeljitiji je to program cijeloga preporodnog pokreta. Javno je iznosio svoju misao da se ne može i ne smije sjediti skrštenih ruku, kukati i čekati što će se dogoditi, nego se za boljitak moramo svi zajedno sami izboriti. Godine 1838. je osnovao Ilirsku narodnu čitaonicu koja postaje stožerom preporodne misli. U njezinu je okrilju, 1842. godine, osnovao Maticu ilirsku. Upravo će ona, kao Matica hrvatska, odigrati najzanimljiviju kulturnu, a ponekad i političku ulogu, u prijelomnim trenucima hrvatske povijesti.

PREDSTAVNICI SUBOTIČKE BISKUPIJE NA USKRS FESTU 2009.

Duhovnost među mladima

Nagradu za najbolji tekst, koju tradicionalno dodjeljuje Glas Koncila, ove je godine osvojila Josipa Dević iz Subotice

Najstariji festival hrvatske popularne kršćanske glazbe »Uskrs fest« održan je na Bijelu nedjelju 19. travnja i time je ujedno obilježena i 30. obljetnica njegovog postojanja. Festival je održan u Zagrebu u dvorani »Lisinski« u organizaciji Odbora za mlade Hrvatske biskupske konferencije i Hrvatskog katoličkoga radija, pod pokroviteljstvom predsjednika HBK, đakovačko-osječkog nadbiskupa Marina Srakića.

Nagrađene pjesme

Prema odluci stručnog žirija prvu nagradu osvojio je sastav »Emanuel« iz župe bl. Alojzija Stepinca u Velikoj Gorici, za skladbu »Najbolji prijatelj«. Drugu nagradu osvojila je Magdalena Tomić-Mijatović za pjesmu »Moja snaga«, dok je treću nagradu osvojila debitantica na ovogodišnjem festivalu Maja Tadić za skladbu »Vjera u Gospodina«. Nagrada za najbolju skladbu prema odabiru samih izvođača dodijeljena je sastavu »Sve boje ljubavi« iz župe sv. Ivana Bosca u Podsusedu, koji su izveli skladbu »Tvoj me križ otkupio«.

Ove su godine, po drugi put, Subotičku biskupiju predstavljali članovi Vokalno-instrumentalnog sastava »Proroci«, koji su izveli pjesmu »U Tvojim rukama«, a za koju je tekst napisala Josipa Dević, dok je glazbu i aranžman napisao Viktor Kesler. Za ovu je pjesmu nagradu za najbolji tekst, koju tradicionalno dodjeljuje Glas Koncila, ove godine osvojila Josipa Dević, koja je sada već treći put zaredom nastupila na festivalu kao tekstopisac. U najavi njihovog nastupa spomenuto je kako su to mladi predstavnici Subotičke biskupije koji njeguju hrvatski jezik, hrvatsku i duhovnu kulturu, te da i sami žive vjeru. Također je spomenuto kako mladi u Subotici imaju svoj festival duhovne glazbe »HosanaFest«.

Josipa Dević već nekoliko godina piše tekstove duhovnog karaktera, namijenjene za izvođenje Vokalno-instrumentalnog sastava »Proroci«.

»Dugo je ovaj tekst čekao pravo vrijeme, koje je očito bilo sada. Dobili smo puno pohvala za nastup mladih i doista bili lijepo primljeni. Trudili smo se na najljepši način predstaviti Subotičku biskupiju i mislim da smo u tome i uspjeli. Imamo izuzetno dobre mlade ljude koje treba usmjeriti i voditi, te im pomoći da otkriju svoje talente. Mislim da i ja sama imam talent koji mi je dan, da bih ga i ja davala drugima. Tako su moje pjesme moje, samo dok ih pišem, a dalje su za dobrobit svih«, kaže Josipa Dević, koja je ujedno i voditeljica VIS »Proroci«.

Josipa Dević prima nagradu za najbolji tekst

Mladi su prije polaska za Zagreb imali jednodnevnu duhovnu obnovu na Bunariću, gdje im je duhovnik bio mons. *Andrija Kopilović*. Svi izvođači Uskrs festa okupili su se dan ranije, u prostorima Nadbiskupijskog pastoralnog instituta u Zagrebu. U radionicama su sudionici Uskrs festa imali zadatak uglazbiti pojedine poslanice sv. Pavla, a susret je završio misnim slavljem i druženjem.

Na samom nastupu, ove godine po prvi put izvođači nisu pjevali na matricu, nego je oformljen Uskrs fest band kojeg su činili glazbenici iz poznatih sastava u Hrvatskoj.

Dodijeljene su nagrade glazbenim sastavima koji su prije 40 godina započeli djelovati na hrvatskoj duhovnoj sceni. Nagrada je uručena glazbenom sastavu »Sperantes«, koji djeluje pri samostanu franjevac konventualaca sv. Frane u Splitu, te VIS-u »Jukić«, koji djeluje pri franjevačkoj teologiji u Sarajevu. Nagrada je dodijeljena i skupini »Prijatelji«, koju su pokrenuli franjevački studenti na Trsatu, a aktivno je djelovala do 1975. godine, kao i glazbenoj skupini »Žeteoci«, koja je utemeljena 1965. godine.

Mladi iz VIS-a »Proroci« već se pripremaju za sljedeći nastup. Sljedeći festival duhovne glazbe bit će održan 8. svibnja u Vukovaru pod nazivom »Bonofest«. Ove godine na ovome festivalu predstavnici Subotičke biskupije će se predstaviti pjesmom »Anđeli čuvari«, za koju je tekst napisala *Marija Vidaković*, koja je ujedno i članica ovog sastava. Glazbu i aranžman je i ovoga puta napisao Viktor Kesler. Ove godine bit će to treće sudjelovanje na Bonofestu.

Ž. Vukov

Foto: Vedran Jęić

NA ČEMU GRADITI ŽIVOT?

Jedna medalja – dva lica

Piše: mons. dr. Andrija Kopilović

Još je uskršno vrijeme. Odjekuje u nama proslavljeni Uskrs. Jednako tako odjekuje u nama i obnovljeni čovjek. Da li? Ima u evanđelju jedna zanimljiva zgodica opisana kod Mateja (28,8-15). Naime, prvi dan u tjednu žene su bile na grobu. Uvjerile su se da je grob prazan. Evanđelisti spominje da su tom zgodom susreli Isusa koji je pozdravio sa »Zdravo«. Radosne što su susrele Gospodina, a ne samo vidjele prazan grob, otišle su žurno, po njegovu nalogu javiti učenicima činjenicu koja nadmašuje svako očekivanje, On je živ! Tako su žene koje su došle ožalošćene oplakivati mrtvaca bile iznenađene praznim grobom, ali još više ohrabrene njegovom pojavom i u jednoj riječi i jednom susretu doživjele su početak novoga svijeta.

JESMO LI STVARNO PROSLAVILI USKRS?

Smrt nije zadnja riječ. Pod cijenu vlastitog života i pod cijenu svakoga napora, one su postale glasnice toga događaja. Na prigovor da li je moguće da »mrtvac ustane«, Petar se nije upuštao u znanstvene rasprave, nego je naprosto tvrdio: Mi smo s njime jeli i pili – mi smo toga svjedoci. Tko je htio vjerovati, ili bolje, kome je dano da vjeruje, taj je povjerovao. Povjerenje je radalo predanje, a predanje je urodilo svjedočanstvom susreta s Nadnaravnim. I to je temelj i početak kršćanstva. Jedna povijesna istina koja »iskoračuje« iz povijesti, a ipak je temelj potpuno novoga shvaćanja čovjeka i njegove naravi, a to je vječnost. Iz toga ugla vječnosti vidi se posve drugačije i životni tok i smisao našega življenja. Ako je to istina – a jeste – onda je svaki kršćanin dužan to živjeti i svjedočiti. Kršćanstvo je vjera koja je i nastala povjerenjem u osobu, koja je u povijesti, iskoračila iz povijesti, a ipak ostala s nama povezana. Dapače, ne samo s nama povezana nego u nama nastaviti živjeti svoje mesijansko poslanstvo. Tako ne postoji pasivan kršćanin i ne postoji kršćanin promatrač i ne postoji kršćanin koji slavi nego postoji samo kršćanin koji živi puninom života, svjedoči i navješćuje tu istinu. Benedikt XVI. u znamenitom govoru u Lourdesu je uskliknuo: Smijemo li još uvijek šutjeti o onome što smo iskusili, što imamo i što vjerujemo? Ili smo već umorni? Budućnost svijeta vjere pripada onima kojima je uskrsnuće obnova a ne zamor. Kojima je svjedočanstvo poslanje a ne tek deklaracija. Koji su kršćani po životu, a ne tek po običajima. Stoga sam postavio pitanje sebi i vama jesmo li stvarno proslavili Uskrs?

U tom spomenutom izvještaju ima i »druga strana medalje« istog događaja. Matej to opisuje na istom mjestu.

Pred nama je, dakle,

i sada pitanje koja

strana medalje Uskrs-

sa sjaji na mom licu

i u mom životu? Što

sam ja to za Uskrs

doživio da mogu dati

dalje? Da li se vidi da

smo mi slavili Uskrs?

Jedna medalja – dva

lica! Nema dvije isti-

ne samo postoje

dvije interpretacije.

One nas ne povezuju

nego rastavljaju. Zato

je Isus temelj: kamen

kojega odbaciše gra-

ditelji ili kao što kaže

starac Šimun: znak

komu će se protiviti.

Prazan grob su vidjeli i vojnici. Oni su otišli svojim pretpostavljenima kao žene svojim. Izvijestili su one koji su ih postavili kao stražare o činjenici praznog groba. Isusa nisu voljeli, nisu poznavali i nije im se ukazao. Njihovi naredbodavci su ostali zapanjeni. Ali je odmah stupilo na scenu logika snalažljivosti ovoga svijeta. Mudro rješenje! Ponudili su vojnicima veliku sumu novca s molbom da razglašuju: Dok smo mi spavali, došli su njegovi učenici i ukrali tijelo. Jasno, vojnici su se bojali rimskog upravitelja jer je taj zakon bio stroži od novaca. I tu su se mudraci ovoga svijeta složili: Mi ćemo ga umiriti! Laž na laž! Sveti Augustin se svojedobno narugao ovom izvještaju: Ako ste spavali, kako ste onda vidjeli da su ga učenici ukrali? A ako niste spavali, kako ste prihvatili ovakvu laž? Odgovor je jasan i Augustinu i nama. Čovjek koji nema vjere, a niti ljubavi prema istini, lako se prodaje. Novac u očima slugu – vojnika – bio je primamljiv. Prodali su svoje neznanje za vrlo skupe novce. A piše Matej u evanđelju da se ta laž još i danas vjeruje.

KOJA STRANA MEDALJE USKRSA SJAJI NA MOM LICU?

Uskrs, dakle, svake godine pred nas stavlja jednu činjenicu: Isusa Krista ubijena i uskrsnula. Od nas traži stav. Je li prazan grob dokaz i putokaz da tražimo onoga tko je uskrsnuo ili je šansa da dalje podržavamo u sebi sve moguće pretpostavke laži i »serije« o svim mogućim drugačijim rješenjima samo da se mi ne moramo mijenjati i da ne moramo uskrsnuti iz vlastitog groba. Ima jedna »komora« u našoj dubini koja nam se gadi. To je taj naš grešni »ja« o kom smo razmišljali u prošlom broju. Tko ne želi da mu se ta komora otvori i da se eventualno očisti, taj će rado primiti »hrpu novaca«, lagati dalje sebi i drugima kako je s njim sve u redu, kako je u njemu sve u redu i kako je u ovom svijetu sve u redu. Drugim riječima bit će vječno plaćenik i vječno će mijenjati svoj obraz prema prilikama i neprilikama koje život donosi. Ali Uskrs je dan dostojanstva i ljudske stabilnosti. Na čemu graditi život? Netko je rekao da se na gramu istine mogu podići svjetovi, a na tonama laži samo sapunica. Pred nama je, dakle, i sada pitanje koja strana medalje Uskrsa sjaji na mom licu i u mom životu? Što sam ja to za Uskrs doživio da mogu dati dalje? Vidi li se da smo slavili Uskrs? Jedna medalja – dva lica! Nema dvije istine samo postoje dvije interpretacije. One nas ne povezuju nego rastavljaju. Zato je Isus temelj: kamen kojega odbaciše graditelji ili kao što kaže starac Šimun: znak komu će se protiviti.

REZULTATI NATJEČAJA HOSANAFESTA 2009.

Odabrano 15 izvođača

Organizacijski odbor Hosanafesta odabrao je 15 izvođača koji će nastupiti na ovogodišnjem festivalu hrvatskih duhovnih pjesama. Na natječaj je pristiglo ukupno 39 skladbi, a nastupit će: Jadranka Ljubojević - »Isuse moj«, Ivan Šomodvarac - »Ljepota Božja«, Marija Jaramazović - »Kajem se, Isuse«, VIS »Magnificat« - »Magnificat«, Vlatka Kopic-Tena - »Mir u srcu, mir u duši«, Marina Kozina - »Molitva«, Snježana Kujundžić - »Naša mala molitva«, Ana Ostojić i Čedo Antolić - »Oduvijek i zauvijek«, VIS »Antunić« - »Pogledaj«, »R'n'F« (Riječ&Frama) - »Pred Gospoda (Na pravu stranu kreni)«, Tamara Kaljković - »Samo Tvoja«, VIS »Matheus« - »Slijedi put«, VIS »Varadinensis« - »Volim Te«, VIS »Petrus« - »Za Tebe stvoreni«, Zlatko Gorjanac - »Žetva«.

Natječaj za ovogodišnji Hosanafest je završen 1. travnja, a festival će biti održan u Subotici 6. rujna 2009. pod sloganom »Ne zaboravite talente, Bogom dane«.

Organizacijski odbor poziva sve izvođače čije su skladbe ušle među 15 odabranih, da studijsku snimku skladbe, te njenu matriku dostave u audio ili wav obliku najkasnije do 20. lipnja na adresu: Hosanafest 2009, Gajeva 2, 24000 Subotica, Vojvodina – Srbija

Od ove godine Hosanafest će biti humanitarnoga karaktera. Prilog prikupljen pri ulasku na festival bit će preusmjeren za terapijsko-molitvenu zajednicu za liječenje ovisnika o drogi, alkoholu, kocki, tj. za Zajednicu za pomoć ovisnicima – Hosana, koja djeluje na teritoriju Subotičke biskupije.

GASTRONOMSKI KUTAK

Jetrica u umaku

potrebno:

½ kg jetrica (svinjska, pileća)
ulje
luk
oštro brašno
1 dcl bijelog vina
vegeta, sol, bosiljak

Priprema:

U tavu sipati ulje i pirjati luk, dodati jetrica prethodno narezana na sitne komade i pirjati. Doliti vode, poklopiti i ostaviti 10 minuta uz povremeno miješanje. Postupno dodavati vino i miješati. U posudi pomiješati brašno i vodu, te dodati jetricama. Stalno miješati, ukoliko je smjesa gusta razrijediti vodom. Skinuti s vatre i poklopljeno ostaviti nekoliko minuta.

Uz ovo jelo može se služiti pire od krumpira i svježa zelena salata.

DSHV i Bus prijevoz »Beneš« Vas vode u Banju Kanjižu. Polazak ispred Doma DSHV-a u petak, 24. travnja 2009. godine u 14 sati, povratak u 19 sati.

Uvjet za besplatan prijevoz je Kupon iz posljednjeg broja »Hrvatske riječi«.

tel: 024 600-886

fax: 024 753-186

mail: busbenes@tippnet.rs

Piše: dr. Marija Mandić

Mеду najpoznatijim oblicima alternativnog načina liječenja vjerojatno su upravo akupunktura i akupresura. Ove dvije metode dio su tradicionalne kineske medicine, koja je ustvari sustav zdravstvene skrbi potekao iz Kine prije nekoliko tisuća godina i još uvijek nailazi na široku primjenu u svim azijskim zemljama. Obje ove metode temelje se na teoriji o meridijanima – putovima energije za koje se vjeruje kako se pružaju tijelom, noseći životnu snagu, odnosno vitalnu energiju koja cirkulira organizmom, a zove se *chi* (či).

AKUPUNKTURA (od lat. »acus« – igla + »pungere« – ubadati) termin je koji je prvi upotrijebio jedan Nizozemac, a odnosi se na način liječenja kod kojeg se protok čija kontrolira ubadanjem igala tankih poput vlasi kose na točno određena mjesta duž meridijana. Ovdje se smatra kako se bolest javlja kao posljedica disbalansa čija, te neravnoteža, višak ili manjak čija dovodi do zdravstvenih poremećaja. Ubadanjem tankih igala u akupunkturne točke, kojih ima otprilike 365, ponovno se uspostavlja ravnoteža. Ovaj tretman, koji se sastoji od zabadanja prosječno 5-15 tankih igala, mora obavljati za to osposobljen praktičar. Postupak rijetko boli, iako se često može osjećati pečenje dok su igle zabodene na dubinu od svega nekoliko milimetara (npr. na vršcima prstiju),

Akupunktura i akupresura

do čak 7-10 centimetara (na mjestima s debelim slojem sala, kože ili mišića).

Uistinu je dokazana sposobnost akupunkture da ublaži bolove kod mnogih pacijenata. Tako su najčešća područja primjene ove metode migrena i ostale glavobolje, kronični bolovi i smetnje u lokomotornom sustavu (mialgije, multiple skleroza, paraliza i dr.). Osim toga, popularna je i primjena akupunkture u kurama mršavljenja i pri odvikavanju od pušenja, a neki je preporučuju i kao način liječenja ovisnosti o drogama.

Od nedostataka vezanih za akupunkturu navode se mogućnost pojave *hematoma* (masnica) kao

posljedica slučajnog uboda u krvnožilni sustav. Nervne ozljede također se povremeno javljaju. Ukoliko se zanemare pravila dezinfekcije te sterilizacije i ako se upotrebljavaju korištene igle, može se javiti hepatitis. Ipak, ove je opasnosti lako izbjeći opreznim korištenjem i kurama u provjerenim ordinacijama provedenim od strane osoba koje su stručno osposobljene za ovaj način liječenja.

AKUPRESURA se sastoji od pritiskanja točaka na tijelu prstima ili rukama kako bi se izmijenio unutarnji protok navodne životne snage čija, njezinim jačanjem, umirivanjem ili uklanjanjem prepreka za njezin protok. Točke za akupresuru poredane su duž 14 meridijana koji

ne odgovaraju niti jednom fiziološkom procesu ili anatomskej strukturi tijela. Tako, može se pritisnuti samo jedna točka da bi se ublažio određeni simptom ili tegoba, ili pak niz točaka određenim redoslijedom kako bi se poboljšalo opće stanje organizma. Neka ispitivanja su potvrdila kako akupresura može biti djelotvorna kod niza zdravstvenih problema, uključujući mučninu, bolove i slabost povezanu s moždanim udarom.

Ovu metodu može primjenjivati netko tko je uvježban u toj tehnici ili se ona može vježbati kod kuće. Svakako, snaga pritiska se razlikuje od mjesta do mjesta, ali općenito, na većini mjesta potrebno je primijeniti jednakomjeran pritisak prema dolje u trajanju od jedne do dvije minute. Opasnosti od akupresure su minimalne, pod uvjetom da se poštuju neke mjere opreza. Postoje određene točke koje se nikako ne smiju pritiskati tijekom trudnoće, niti se pritišću otvorene rane, proširene vene, tumori, upaljena ili inficirana koža, mjesta nedavnog operacijskog zahvata ili predjeli u kojima se sumnja na prijelom kosti.

Poštovani čitatelji,

U želji unapređivanja medicinske strane u našem tjedniku, možete slati svoja pitanja na koja će odgovarati naši liječnici-suradnici.

Pisma možete slati poštom na adresu redakcije ili mailom na: hrvatskarijec@tippnet.rs

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica

Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

Dječji folklor

Drugi moji mali i veliki čitatelji, proljetnji je odmor završen i sada treba ponovno prionuti na posao. Vjerujem da vam je teško sjediti unutra i učiti, dok je vani lijepo vrijeme koje nas sve poziva u prirodu, no, ipak, »što se mora, nije teško«. Uh, kad bi bar tako uvijek bilo. Ipak, nije baš sve tako strašno, kad bolje razmislite – kraj školske godine će jako brzo doći, pa vam tako savjetujem da se ipak latite učenja sada, a ne u lipnju kada se ocjene zaključuju. Kako god bilo, kraj škole je za manje od dva mjeseca.

Neki vaši prijatelji se, pokraj školskih aktivnosti kojih sigurno imaju, baš kao i svi, bave folklorom.

Serijski godišnjih koncerata dječjeg folklornog odjela HKC-a »Bunjevačko kolo« i dalje se nastavlja. Bio je to povod za razgovor s voditeljem folklornog odjela *Davorom Dulićem*.

Ne znam jeste li znali da dječji folklorni odjel pri HKC-u »Bunjevačko kolo« broji između 180 i 200 djece, a najmlađi članovi ovoga odjela imaju 3,5 godine. Postoji sedam odjela dječjeg folklora koje čine djeca različitog uzrasta. Voditelji dječjih folklornih skupina su: *Dajana Šimić* (najmlađa skupina), *Davor Dulić* (3. i 4. razred), *Filip Mesaroš* (5. i 6. razred), *Vladimir Skenderović* (7. i 8. razred), *Jelica Bukvić* (pripremni sastav – srednja škola), a tu su i voditelji ogranaka: *Josipa Sadojević* (Žednik) i *Sandra Lipozenčić* (Bikovo). Svi voditelji su još mladi,

i oni se sami još usavršavaju, te svoje znanje rado prenose na djecu.

»Kao i u svemu u životu, tako i u folkloru djeca imaju svoj svijet. Te se koreografije moraju prilagoditi njihovim mogućnostima. Rijetki su se stvaratelji usmjerili baš prema dječjem folkloru, mada ih ima. Jedna od najpoznatijih u Vojvodini je *Slobodanka Rac*, poznatija kao Seja, iz Bačke Topole. U Hrvatskoj je dječji folklor više izražen. Mi, kao Hrvatski kulturni centar, svakako više preferiramo hrvatske koreografije. Jedan od pionira u tome poslu je *Goran Knežević*, koji je puno energije posvetio upravo istraživanju dječjeg folklora i stvaralaštva. On je sve to uobličio i stvorio mala remek djela, koreografije koje su namijenjene djeci«, kaže Davor Dulić, koji je i sam, kako kaže, imao sreću raditi s Goranom Kneževićem.

S obzirom da su koreografije namijenjene djeci, one moraju imati i odgovarajuću nošnju, koju je teško nabaviti, te se tako, po Dulićevim riječima, u »Bunjevačkom kolu« šiva nošnja. Za djecu sada u HKC-u

»Bunjevačko kolo« postoji preko 30 koreografija koje su na repertoaru. Upravo zbog toga oni su uspjeli organizirati da svaki odjel ima svoj cjelovečernji koncert. »Odlučili smo se za pojedinačne koncerte, jer je to način da djeca pokažu svojim roditeljima, bakama i djedovima što su naučili i što rade«, kaže Davor Dulić.

Slijede još dva koncerta, koji će biti održani 3. svibnja, kada će nastupiti najmlađa skupina u kojoj sudjeluje i skupina dječjeg vrtića »Marija Petković«, kao i ogranaci iz Žednika i Bikova, dok će 9. svibnja nastupiti pripremni ansambl.

Oni vas svi pozivaju da dođete i da vidite čime se bave. Pružite im podršku!

Davor Dulić, voditelj folklornog odjela

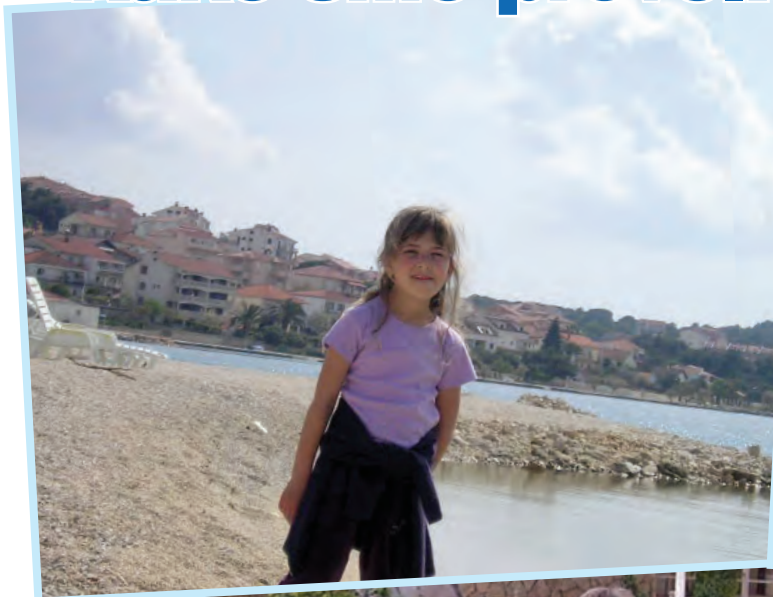

Oni koji su redovito čitali Hrckov kutak mogli su vidjeti kako ste svi pozvani napisati kako ste proveli ovaj kratki proljetni odmor. Jedna djevojčica, po imenu Anamaria, poslala nam je pismo u kojem nam je opisala kako je provela ovaj odmor i gdje je bila. Vjerujem da je većina bila kod kuće, ali i kod kuće se mogu dogoditi zanimljive stvari, pa ako želite to podijeliti s nama onda nam pišite. Čekam vas!

Naša adresa je: Trg cara Jovana Nenada 15/II s naznakom za Hrvatsku riječ - Hrckov kutak ili mailom hrvatskarijec@tippnet.rs

Hvala Anamariji na reportaži koju nam je poslala, a mi joj ovom prigodom čestitamo rođendan.

Kako smo proveli proljetni odmor!

BILA SAM NA MORU

Zovem se Anamaria Tumbas i na jesen krećem u školu. Za vrijeme odmora bila sam na moru, na Čiovu, kod Trogira. Bilo je lijepo. Ujutro sam gledala televiziju, a poslije sam išla na plažu. More je bilo hladno pa se nisam kupala, samo sam kvasila noge. Bacala sam kamenje u more i išla sam u šetnju s mamom. Dočekali su nas u dvorištu novi limuni. Volim se voziti na motoru s tatom, pa me je tata malo vozio. Dobila sam nove knjige i čitala sam. Igrala sam se u dvorištu. Bili smo i u Mostaru i tamo smo posjetili rođake. Sutra idem u vrtić i rođendan mi je.

Poziv na crtanje

Likovni odjel HKC-a »Bunjevačko kolo« poziva svu nadarenu i zainteresiranu djecu na likovnu dječju sekciju, na sate crtanja. Članovi sekcije se okupljaju svake subote u prostorijama Hrvatske čitaonice (Bele Gabrića 21). S djecom radi nastavnik likovne kulture Geza Verebeš, a početak je u 10 sati. Svi ste pozvani!

Piše i uređuje: Željka Vukov

PRIČA O FOTOGRAFIJI

SVEČANA POVORKA U ČAST PROSLAVE 250 GODINA OD DOLASKA BUNJEVAČKIH HRVATA U BAČKU

Davne 1686. godine veća skupina bunjevačkih Hrvata doselila se i zauvijek ostala na prostorima bačke ravnice. Četvrt milenija njihova doseljavanja obilježeno je velikom manifestacijom 1936. godine, a najveći događaj jamačno je bila svečana povorka i defile više od 10.000 sudionika, koji su 15. kolovoza prošli Suboticom na svom putu prema igralištu NK Bačka, gdje je održana središnja proslava ove velike obljetnice. Na fotografiji iz obiteljske kolekcije *Milivoja Prčića* vide se predstavnici NK Bačka, najstarijeg nogometnog kluba na prostorima nekadašnje zajedničke države, tijekom prolaska kroz strogi centar grada (početak korza). Ploču s natpisom »Bačka« nosi igrač odjeven u tadašnji dres momčadi, u pratnji dva mlada nogometaša, a delegaciju kluba predvode članovi tadašnje uprave, nogometaši i članovi kluba. Autor fotografije nije zabilježen, no ona je urađena u Foto studiju Grgić u karakterističnoj verziji poštanske dopisnice.

Na manjoj fotografiji zabilježen je detalj svečanog defilea djevojkama obučenih u narodnu bunjevačku nošnju.

U povorci koja je prolazila kroz gust špalir sudjelovala su sva hrvatska nacionalna i prosvjetna društva: Pučka kasina, Kolo mladeži, Katolički krug, Katolička čitaonica, Kolo mladih nevenaša, Školska zadruga, Divojačko društvo, Dobrotvorna zajednica Bunjevaca, Hrvatsko pjevačko društvo »Neven«, Hrvatski prosvjetni dom, Hrvatska kulturna zajednica, Seljačka i gospodarska sloga, društva Križara i Križarica, političke organizacije, kao i mladi koji su 10. studenog 1918. istaknuli hrvatsku zastavu na gradski toranj. Sva ta povorka uputila se prema trgu pred crkvom sv. Terezije gdje se nekoliko govornika obratilo masi okupljenoga svijeta. Osim *Blaška Rajića*, govorio je *dr. Pernar*, u ime seljaštva subotički paor *Vranje Tumbas*, u ime intelektualaca *dr. Marko Kuntić*, u ime hercegovačkih studenata *Stjepan Barbarić*, a kao predstavnik ličkih Bunjevaca *Josip Tomljanović* iz Senja, narodni zastupnik iz Zagreba *Milutim Mayer*, veliki meštar »Braće hrvatskog zmaja«, te *Josip Vuković - Đido*. Zajednički nazivnik u svim govorima bilo je naglašavanje da

su Bunjevci opstali kroz stoljeća kao katolici, da su oni dio hrvatskog naroda i da imaju potrebe i snage i dalje jačati veze s maticom. Pjevanjem Lijepe naše završeno je slavlje na trgu.

Izvod iz teksta *Stevana Mačkovića* »Proslava 250. obljetnice doseljavanja veće skupine Bunjevaca (1686.-1936.)« objavljeno u Hrvatskoj reviji broj 3 (2005.) D. P.

Proljeće na Paliću

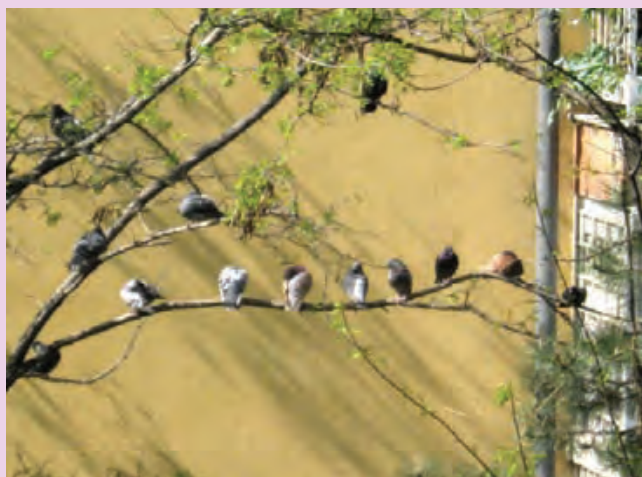

U NEKOLIKO REDAKA

Salata

Na ovim našim prostorima postoji jedna popularna uzrečica: »Od svih salata najviše volim meso.« Tijekom proteklih blagdana i stvarno je bilo tako. Bilo je toliko mesa, raznolikog već po domaćinskom afinitetu. Prečesto i previše. Ali sada, kada su blagdani iza nas, trebali bismo se malo odmoriti od mesa i okrenuti se prema salatama. Ah da, bliži se i prvi dan svibnja. Salate će se još malo morati strpjeti...

FOTO KUTAK

Sastanak na grani

KVIZ

Glavni gradovi

Znate li glavne gradove ovih svjetskih država? Ukoliko budete znali pet od deset možete se smatrati ekspertom!

Bangladeš
Kamerun
Eritreja
Gabon
Kirgistan

Laos
Malawi
Niger
Oman
Ruanda

Dhaka, Yaounde, Asmara, Libreville, Bishkek, Vientiane, Lilongwe, Niamey, Muscat, Kigali

VICEVI

Negdje pred zoru probudio se mali Perica, pa traži od mame da mu ispriča neku bajku. Na to će njegova mater:

- Sačekaj još malo sine, sad će tata doći doma pa će nam ispričati oboma!

Kaže sredovječna dama jednom svom vršnjaku:

- Vi mi stvarno ličite na mog trećeg muža.
- A koliko ste se puta udavali gospodo, zapita on.
- Dva puta.

Marijana Sremčević, organizatorica u cirkusu »Corona«

Tradicija nastupa duga više od 300 godina

Ovogodišnju sezonu nastupa započinjemo u Subotici, a potom slijede nastupi u Somboru, Apatinu i Bačkoj Palanci

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Poslije dulje stanke Subotica je posljednjih desetak dana ponovno domaćin jednom internacionalnom cirkusu. Na uživanje svih koji vole pogledati dobar artistski program začinjen točkama urnebesnih klaunova, dresurom životinja ili akrobatskim nastupima članova ove cirkuske trupe. Kako izgleda život jednog cirkusa, izvan svjetala pozornice u šatoru, zapitali smo *Marijanu Sremčević*, organizatoricu u cirkusu »Corona«.

»Naš cirkus 'Corona' sljednik je 300-godišnje tradicije započete još daleke 1705. godine u Poljskoj, od strane obitelji Sliva. Moj suprug je predstavnik sedme generacije koja vodi ovaj cirkus, a isprva je bio zračni, potom parterni akrobat i klaun, dok danas više ne nastupa u programu, već se skrbi o organizacijskim djelatnostima. Nažalost, u ovom poslu i starosna dob u veli-

koj mjeri određuje vijek aktivnog sudjelovanja u programu, a nakon 50 godina polagano dolazi vrijeme za povlačenje«, pojašnjava određene detalje organizatorica Marijana Sremčević.

START IZ SUBOTICE

Ovogodišnju sezonu cirkus »Corona« započinje upravo u Subotici, gradu idealnom za okupljanje cijele artistske trupe koju u velikoj mjeri čine umjetnici iz Rusije i Ukrajine. Nakon nepuna dva tjedna (od 15. do 26. travnja) cirkus se seli za Sombor (29. travnja – 3. svibnja), potom u Apatin (5. – 7. svibnja), dok se vojvođanska turneja završava nastupima u Bačkoj Palanci (9. – 11. svibnja). Inače, »Corona« je jedini cirkus s ovih prostora koji je rangiran u europskom razredu, no posljednjih je godina ponajviše vezan uz teri-

torij Srbije i nekadašnje republike zajedničke države. Tijekom svih proteklih godina postojanja obišao je gotovo cijelu Europu, a nedavno je preko UNICEF-a imao ponudu za gostovanje u Libiji.

POSTAVLJANJE ŠATRE

»Imamo uigranu ekipu radnika koji imaju iskustvo u ovom poslu dugo – i preko dvadeset godina, i podizanje cirkuske šatre ide brzo, prema uobičajenoj rutini. Nakon selidbe u drugi grad ona se podiže za samo jedan dan. Također, ovisno o prostoru koji dobijemo, postavljamo manju ili veću šatru koje primaju 1500, odnosno 2500 posjetitelja.«

PROGRAM

»Ove godine imamo parternu akrobatiku, komiku i dresuru životinja (psi, zmijs, medvjed), a za sve posjetitelje imamo i naš mali ZOO vrt u kojemu mogu vidjeti: lava, tigra, jaguara, medvjede, lamu, majmune i ostale naše životinje. Senzacija ovogodišnje sezone je jamačno mali medvjedić Brundo, tromjesečni mrki medvjed s bijelim okovratnikom s kojim se tijekom pauze u programu djeca mogu fotografirati.«

CIRKUS U KRVI

»Dvadeset i dvije godine sam u cirkusu i ovaj način života mi je 'u krvi'. Nažalost, jedini problem je u odvojenom životu od naše djece. Imam tri kćeri koje zbog redovitog školovanja nisu u mogućnosti pratiti nas na svim našim putovanjima i čestim promjenama sredina tijekom sezone. Naša trenutačna

baza je u Srbobranu, gdje imamo veliko imanje na kojemu tijekom zime držimo naše životinje i sami obitavamo između dvije godine. Najstarija kćer je zasada jedina aktivno uključena u program i nastupa još od svoje pete godine.«

ODNOS PREMA ŽIVOTINJAMA

»U našem cirkusu postoji apsolutna briga za naše životinje i nikada nije bilo nikakvih represivnih mjera prilikom njihove dresure. Svi naši artisti i članovi cirkusa iznimno su vezani uz naše životinje, a odnos je kao s članovima najbliže obitelji. Najbolji primjer je i naš mali medo Brundo, koji je kod nas od svojih deset dana po rođenju, kada ga je mater odbacila, a mi smo postali njegovi skrbnici. Hranimo ga hranom za bebe, a kao prava mala bebica i on redovito nosi 'Pampers' pelene. Sve naše životinje, poput tigrova ili lavova, rođene su u zatočeništvu i ručno su othranjene, pa kao takve već zarana imaju neposredan kontakt s ljudima. Tigar se, recimo, mazi, ljubi i češka, poput velike mace.«

DRESURA

»Velika je pogreška i negativno uvriježeno mišljenje da se životinje u cirkusu dresiraju uz korištenje batina i prisile, što je potpuno pogrešno. Svaka životinja koja dobije batine poslije se plaši i s njom nije moguće raditi i uvježbavati željenu točku. Dresura je duga, radi se instinktivno i potrebno je puno vremena i strpljenja za ostvarenje odnosa uzajamnog povjerenja.«

Medo Brundo

Malonogometni turnir prijateljstva u Subotici

DRUŽENJE NA PRVOM MJESTU

Izveštava: Dražen Prčić

Generalni konzulati Republike Hrvatske i Republike Mađarske organizirali su u subotu, 18. travnja, međunarodni sportski dan

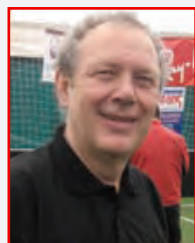
Lijepa tradicija sportskog druženja, potaknuta inicijativom generalnih konzulata Republike Hrvatske i Republike Mađarske, nastavljena je u subotu, 18. travnja, odigravanjem međunarodnog malonogometnog turnira u multipleks dvorani na Kelebijskom putu pokraj Subotice. Ovaj, četvrti po redu turnir prijateljstva okupio je momčadi obaju generalnih konzulata u Subotici, te momčadi DSHV-a, BARKEL – Čantavir i goste iz Segedina. Prema utvrđenom rasporedu igranja usuglašeno je trajanje

svakog susreta na po 2 x 10 minuta, a sve momčadi su odigrale po četiri susreta. Nakon svih odigranih susreta prvo mjesto je osvojila momčad Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici, koja je i prikazala najbolju igru tijekom cijeloga turnira. Drugo mjesto je pripalo Generalnom konzulatu Republike Mađarske. Po okončanju sportskog programa uslijedilo je druženje svih sudionika turnira uz ručak upriličen u restoranskom dijelu sportskog centra.

Mirela Lucić,
konzulica drugog razreda

Generalni konzulat Republike Hrvatske je organizator ovoga već tradicionalnog malonogometnog turnira, koji ima za cilj zbližavanje pripadnika hrvatske nacionalne manjine u Srbiji i njegovanje prijateljskih odnosa s narodima koji žive na ovim prostorima. Nedavno je sličan turnir organiziran od strane pripadnika hrvatske manjine u Segedinu (Mađarska). Ove godine nam se u Subotici, glede organizacije, priključio i Generalni konzulat Republike Mađarske. Uspjeli smo okupiti pet momčadi, viđen je lijep nogomet i prava sportska borba, a nastojat ćemo i dalje njegovati ovakve oblike sportskog druženja, jer su efekti vidljivi u svakom pogledu međusobnog zbližavanja i njegovanja prijateljstva na ovim prostorima.

Lajos Tápi, glavni konzul Republike Mađarske u Subotici

Zahvaljujemo organizatorima iz Generalnog konzulata Republike Hrvatske što su nas pozvali da sudjelujemo na ovoj lijepoj sportskoj manifestaciji i vrlo rado smo se odazvali njihovu pozivu. U našoj momčadi su nastupali djelatnici našeg konzulata pojačani nekolicinom igrača iz bližeg obiteljskog i prijateljskog kruga, a cijeli je turnir protekao u ozračju velikog prijateljstva između svih njegovih sudionika.

Pero Horvacki,
zamjenik gradonačelnika Subotice

Ovakvi događaji su jako dobri, jer stvaraju nova prijateljstva i zbližavaju ljude koji neposredno sudjeluju u njima. Sa zadovoljstvom sam bio nazočan ovom malonogometnom turniru i uvijek ću se odazvati svim sličnim manifestacijama.

Ivan Budinčević, predstavnik DSHV-a

Momčad DSHV-a tradicionalno sudjeluje na ovim nogometnim turnirima, a jednom smo i mi bili organizatori ovakve prigodne sportske manifestacije. Mislim da je ovo lijep način promidžbe i afirmiranja naše stranke i koristim ovu priliku zahvaliti organizatorima na pozivu za sudjelovanje. Ovog smo puta doveli momčad velikog raspona u godinama starosti, pa među 22 nogometaša imamo i dvadesetogodišnjaka, ali i pedesetogodišnjaka. U DSHV-u postoji povjerenstvo sport, koje njeguje razvijanje sporta među našim članovima, a ova momčad će se i dalje nastaviti okupljati i natjecati na sličnim turnirima.

Ante Franjić, konzul RH i nogometaš pobjedničke momčadi

Zadovoljan sam prikazanom igrom naše momčadi, postignutim rezultatima i pobjedom na turniru. Redovito treniramo jer imamo tri puta tjedno zakupljeni termin u ovoj malonogometnoj dvorani, a posebice bih se zahvalio publici na velikoj podršci tijekom cijeloga turnira.

Nogomet

Poraz Bačke

Nogometaši Bačke poraženi su od strane momčadi Poleta minimalnim rezultatom (0-1) na gostovanju u Nakovu. Novim porazom, prvo mjesto je sve dalje, ali i drugo mjesto na kojem se sada nalazi otvara mogućnost nastupa u baražu za plasman u viši rang. Sljedeći susret Bačka igra na svom terenu, u subotu 25. travnja u 16 sati.

Pobjeda Spartaka ZV

Golovima Popovića i Noskovića, Spartaka Zlatibor vode pobijedili su momčad Bežanije (2-1) i s nova tri boda ostaju u utrci za jedno od pet mjesta koje vode u najviši rang nogometnog natjecanja u Srbiji, Superligu.

Spartak Zlatibor voda: Tumbas, Glogovac, Šarac, Veselinov, Milanković, Popović, Bošković (Oletu), Torbica, Janjuš (Nosković), Lazić (Marinković), Ubiparip.

Vaterpolo

Prvi uspjeh

Mlada momčad vaterpolo kluba Spartak izborila je u 10. kolu 1.B lige Srbije, protiv momčadi Singidunuma (9-7) svoju prvu prvenstvenu pobjedu. Uz jedan remi, Subotičani sada imaju 4 boda i zauzimaju sedmo mjesto na prvenstvenoj tablici, a sljedeće kolo gostuju ekipi Zemuna.

Spartak: Keri, Dulić, Marton, Strika 1, Čabrilo, Kuti 1, Botka, Mišković 1, Antunović 1, Ivković 1, Španjević 1, Korica 1.

Rukomet

Novi bodovi »golubica«

Rukometašice Spartaka zabilježile su novu pobjedu u Prvoj ligi, svladavši Kučevo (31-22) i s nova dva boda sada zauzimaju četvrto mjesto. Najefikasnija domaća igračica bila je Milodanović s 13 postignutih pogodaka. U sljedećem 19. kolu, »golubice« gostuju »Metalcu« u Gornjem Milanovcu.

Spartak: Kocić (13 obrana), Mihalik (5 obrana), Dujić, Ivanović 2 gola, Đavić 2 gola, Sakač, Milić 5 golova, Vuković, Đurka 4 gola, Milodanović 13 golova, Tikvicki 2 gola, Rudinski, Bereš i Tumbas 3 gola.

Odbojka

Novi poraz

Odbojkaši Spartaka zabilježili su novi rezultatski neuspjeh na domaćem parketu subotičke dvorane sportova. Ovoga puta bolja je bila momčad Bavaništa (3-0), susret je trajao nepunih sat vremena tijekom kojih su igrači trenera Zvonka Bačića uspjeli osvojiti svega 37 poena.

Spartak: Radulović 1, Janačkov 3 (1 blok), Simonović 8 (2 bloka), Medić 5, Konkolj 5, Stipić 6.

Sportski vremeplov

Olimpijada u Sarajevu

Prije dvadeset i pet godina (1984.), Sarajevo je bilo domaćin zimskih Olimpijskih igara na kojima je sudjelovalo 1272 sportaša iz 49 zemalja svijeta. Jedinu medalju, srebro u veleslalomu, za tadašnju Jugoslaviju osvojio je slovenski skijaš Jure Franko.

DOLAZI PLIN DO VAS ? ONDA POSJETITE NAS !

CIM GAS

Cesta Jovana Mikića 56.
24000 Subotica
Tel: 024/621-000
www.cimgas.rs

VRHUNSKA OPREMA I MONTAŽA SISTEMA
ZA GRIJANJE I KLIMATIZACIJU

STEFAN ŠIMIĆ, TENISAČ

Uzor mi je Rafael Nadal

Forhend je moj najbolji udarac i njega najviše volim igrati, a trebao bih još raditi na bekhendu, volejima i servisu

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Na prvom turniru ovogodišnje natjecateljske sezone na otvorenim terenima za igrače do 12 godina, održanom u organizaciji TK Spartak iz Subotice, mladi tenisač TK Palić 1892. *Stefan Šimić* (1998.) zabilježio je lijep uspjeh plasmanom među osam najboljih igrača. Iako mu je tek 10 godina, pokazao je da se može ravnopravno nositi i s dvije godine starijim rivalima, potvrđujući teniski talent koji nije ostao nezapažen od strane stručnjaka bijeloga sporta.

»Tenisom sam se počeo baviti ponajviše zahvaljujući ocu Damiru, koji je nekada bio aktivan igrač, a danas se ovim sportom bavi rekreativno. Ovaj sport mi se odmah svidio jer se volim natjecati, a teniski teren je pravo mjesto na kojemu se odmah može vidjeti tko je bolji. Zbog toga ga volim igrati svakodnevno, a nastupi na turnirima su nešto posebno, jer tada se ipak igra protiv vršnjaka i onih starijih koji dolaze iz drugih teniskih sredina, pa možemo uspoređivati kvalitetu naše igračke vještine«, pojašnjava je Stefan Šimić svoju ljubav prema tenisu.

ODMALENA SA STARIJIMA

Open Subotica, turnir na kojemu je igrao protiv dvije godine starijih igrača, Stefanu nije prvi na kojemu se ogledao protiv starijeg godišta, dapače, prvi teniski trofej i naslov u tek započetj karijeri osvojio je prije dvije godine, sa samo osam godina, na Openu Palić za igrače do 10 godina. No, igra sa starijima česta je u njegovoj sportskoj svakidašnjici, jer je i nekoliko klupskih kolega, s kojima trenira i provodi dane u matičnom klubu, godinu ili više starije od njega. Također, i njegov četiri godine stariji brat *Fedor* prilično je krupniji i jači od njega.

»Protiv Fedora zbilja nemam nikakvih šansi, jedino kada igramo mali tenis 'na rampi', ali zato se bez problema mogu nositi s nekoliko godina starijim igračima. Navikao sam na to još od 'malih nogu'. Tako je to kada si najmlađi, uvijek moraš igrati bolje od starijih.«

PRVA SELEKCIJA

Dobrim igrama i rezultatima u kon-

kurenciji igrača do 10 godina starosti Stefan Šimić je tijekom protekle zime bio uvršten u prvu stručnu selekciju talentiranih i perspektivnih mladih vojvodanskih tenisača u tom dobnoj uzrastu. Svake druge subote odlazio je u Novi Sad, u pratnji trenera *Zsolt Juhasza* i, uz stručni nadzor, marljivo radio na poboljšanju elemenata svoje igre.

»Ovi posebni, stručni treninzi bili su mi vrlo zanimljivi i korisni za poboljšanje nekih dijelova naše igre. Primjerice, posebno me se dojmio rad na nekim detaljima volej udarca, koji je ipak za naš uzrast još uvijek pretežak udarac.«

TRENING

»Moj prvi trener bio je *Bela Suturović*, koji me je naučio prvim teniskim koracima, a potom sam prešao kod svog današnjeg trenera *Zsolt Juhasza*, s kojim radim tri puta tjedno. Ostalim danima također sam u tenis klubu i igrajući susrete protiv mojih prijatelja iz kluba nastojim uvježbati elemente koje radimo na treningu. Forhend je moj najbolji udarac i njega najviše volim igrati, a trebao bih još raditi na bekhendu, volejima i servisu. No, ima vremena da se sve to još bolje usavrši, jer uvijek imam volje trenirati i igrati.«

NADAL

»Najviše mi se sviđa kako igra Španjolac *Rafael Nadal* i volio bih

i sam tako dobro igrati jednoga dana. Za sada imamo jednu zajedničku sličnost, obojica igramo reketima marke *Babolat*«, uz smijeh kaže Stefan.

NOGOMET I RAČUNALA

Između škole i tenis kluba na Paliću, u kojima i provodi najviše vremena preko dana, Stefan Šimić ponekad zaigra nogomet s rivalskim B razredom u OŠ Miroslav Antić, a stigne i sjesti za računalo (obvezno) pa odigrati neke od svojih omiljenih računalnih igrica. Baš kao i svi njegovi vršnjaci. Jedina razlika ogleda se u činjenici da Stefan Šimić igra bolje tenis od njih. I igrat će sve bolje...

**MILENIJUM
OSIGURANJE**

- Registracija i osiguranje motornih vozila
- Najpovoljnije osiguranje imovine,
- Kasko osiguranja motornih vozila i radnih mašina plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje robe u transportu i osiguranje nezgode
- Putna zdravstvena osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete
- Postanite i Vi član velike porodice "Croatia osiguranja" D.D. iz Zagreba

"Milenijum osiguranje" A.D.O. Beograd - Filijala Subotica
 24000 Subotica, Karađorđev put 38, telefon: +381 (24) 555-867 i 552-406
 E-mail: mios@tippnet.co.yu
 Radno vreme: od 8 do 16 časova

PETAK
24.4.2009.

05.50 - Najava programa
 05.55 - Trenutak spoznaje
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 09.15 - Sve će biti dobro
 10.00 - Vijesti
 10.10 - Vijesti iz kulture
 10.15 - Šumska lisica, gradska lisica - tajni život crvene lisice, dok. film
 11.10 - Oprah Show
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Draga neprijateljica
 13.25 - Dan za danom, emisija
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Glas domovine
 15.10 - Znanstvena petica
 15.40 - Drugo mišljenje
 16.15 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.20 - Hrvatska uživo
 17.40 - Jelovnici izgubljenog vremena

18.05 - Iza ekrana
 18.40 - Sve će biti dobro
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - Vaš film tjedna
 22.15 - Dnevnik 3
 22.35 - Lica nacije
 23.25 - Poslovne vijesti
 23.30 - Vijesti iz kulture
 23.40 - Dosjei X (6), serija
 00.25 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 6, serija
 01.10 - Ljubavnice 1, serija
 01.55 - Bostonsko pravo 3
 02.40 - Šumska lisica, gradska lisica - tajni život crvene lisice, dok. film
 03.35 - Znanstvena petica
 04.05 - Lijepom našom: Gruda (Konavle) (1/2)
 05.05 - Draga neprijateljica

07.05 - Najava programa
 07.10 - Pustolovine Marka i Goge, crtana serija
 07.30 - Kuzco - careva nova škola, crtana serija
 07.55 - TV vrtić
 08.15 - Abeceda EU: slovo A
 08.25 - Petar Pan i gusari, crtana serija
 08.50 - Školarci obavještajci, serija za djecu
 09.15 - Beverly Hills 9, serija
 10.00 - Reprizni program
 13.40 - Pola ure kulture
 14.10 - Dokuteka - Mladen Juran: Zadnja pošta Zagreb - Kad ti grobar preko... (1979.)
 14.45 - Obični ljudi, TV serija

15.35 - Koga briga? Polubrača i polusestre
 16.10 - Nove avanture stare Christine 3, serija
 16.30 - Tudinci u Americi, humoristična serija
 17.00 - Bostonsko pravo 3
 17.50 - Županijska panorama
 18.15 - Vijesti na Drugom
 18.35 - Posebni dodaci, emisija o filmu
 19.20 - Crtani film
 19.30 - Otkad si otišla 2, humoristična serija
 20.05 - Lijepom našom: Gruda (Konavle) (1/2)
 21.10 - Vijesti na Drugom
 21.25 - Bitange i princeze 1, humoristična serija
 22.05 - Ljubavnice 1, serija
 22.55 - Ubojstvo u Australiji, mini-serija
 00.50 - Državnik novog kova 2, humoristična serija
 01.20 - Filmski maraton: Obračun u Malom Tokiju, američki film
 02.45 - Filmski maraton: Loše manire, američki film
 04.10 - TV raspored

06.45 - Otvori svoje srce, serija
 07.35 - Yu-Gi-Oh, crtana serija
 08.00 - Fifi i cvjetno društvo
 08.15 - Tomica i prijatelji
 08.30 - Ezo TV, tarot show
 09.30 - Nova lova, TV igra
 10.30 - IN magazin
 11.10 - Inspektor Rex, serija
 12.10 - Farma, reality show
 13.10 - Vatreno srce, serija
 14.05 - Rebelde, serija
 15.05 - Neprilagođen, igrani film
 17.00 - Vijesti Nove TV
 17.25 - Inspektor Rex, serija
 18.25 - IN magazin by Bijele udovice
 19.15 - Dnevnik Nove TV
 20.00 - Farma, reality show
 22.00 - Tko sam ja, igrani film
 00.00 - Evolucija, igrani film
 01.45 - Ezo TV, tarot show
 02.45 - Točka nestajanja, igrani film
 04.20 - Neprilagođen, film
 06.00 - Kraj programa

07.10 - Dexterov laboratorij
 07.30 - Transformeri
 07.55 - Korak po korak, humoristična serija
 08.25 - Kako sam upoznao vašu majku, serija
 08.55 - Punom parom, kulinarski izazov
 09.35 - Astro show, emisija
 10.40 - Kunolovac, kviz

11.40 - Malcolm u sredini, humoristična serija
 12.10 - U dobru i zlu, serija
 12.40 - Reba, serija
 13.05 - Ekkluziv, magazin
 13.20 - Večera za 5, lifestyle emisija
 13.45 - Marina, telenovela
 14.35 - Cobra 11, serija
 15.25 - Magnum, akcijska serija
 16.20 - Korak po korak, serija
 16.45 - Kako sam upoznao vašu majku, serija
 17.10 - Malcolm u sredini, humoristična serija
 17.35 - U dobru i zlu, serija
 18.00 - Reba, serija
 18.30 - Vijesti
 18.55 - Ekkluziv, magazin
 19.05 - Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 - Punom parom, kulinarski izazov
 20.00 - Hrvatska traži zvijezdu, uživo
 22.00 - Čarobne hlače, igrani film, humorna drama (1. dio)
 23.00 - Hrvatska traži zvijezdu, odluka
 23.25 - Čarobne hlače, igrani film, humorna drama (2. dio)
 00.35 - Vijesti
 00.45 - Andeo pravde, igrani film, akcijski

SUBOTA
25.4.2009.

05.40 - Najava programa
 05.45 - Posebni dodaci, emisija o filmu
 06.25 - Iza ekrana
 06.55 - Velike filmske ljepotice: Marina Vlady, dokumentarna serija
 08.00 - Vijesti
 08.15 - Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Sheriff of Fractured Jaw, britanski film
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Kućni ljubimci
 10.50 - Veterani mira, emisija za branitelje
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Draga neprijateljica
 13.20 - Prizma, multimedijalni magazin
 14.10 - Duhovni izazovi
 14.45 - Reporter: Darwinova borba
 15.55 - Euromagazin
 16.30 - Vijesti
 16.40 - Hrvatska kulturna baština
 17.00 - Svirci moji, glazbena emisija
 17.55 - U istom loncu, kulinarski show

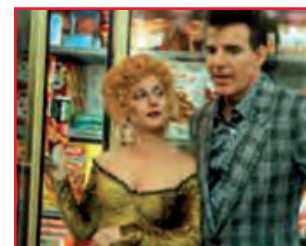
18.35 - TV Bingo Show
 19.15 - LOTO 7/39
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Zvijezde pjevaju (7/8) (1. dio)
 21.00 - Zvijezde pjevaju (7/8) (2. dio)
 21.55 - Francuska veza 2, američki film
 23.55 - Dnevnik 3
 00.15 - Filmski maraton: Paklena četvrt, američki film
 01.55 - Filmski maraton: Fanfan la tulipe, francuski film
 03.30 - Istraživanje divljine: Arktik, dok. serija
 04.30 - Svirci moji, glazbena emisija
 05.15 - Draga neprijateljica

07.00 - Najava programa
 07.05 - Disneyjevi crtići: Šiljo i sportovi
 07.30 - Disneyjevi crtići: Kuzco - careva nova škola
 07.55 - Na kraju ulice
 08.20 - Danica
 08.25 - Abeceda EU: slovo B
 08.35 - Ninin kutak
 08.45 - Dinosapiens, serija za djecu
 09.10 - Iznad crte: Hanin svijet
 09.25 - Navrh jezika: Kad pukne film
 09.35 - Kokice
 09.50 - Parlaonica
 10.50 - Briljanteen
 11.40 - Dr. Who 3., serija
 12.25 - KS automagazin
 12.55 - Bahrain: Kvalifikacijska utrka F1 za Veliku nagradu Bahraina
 14.10 - Istraživanje divljine: Arktik, dok. serija
 15.10 - Fanfan la tulipe, francuski film
 16.50 - 4 zida
 17.25 - Košarka, PH: Zadar - Zagreb, prijenos
 19.25 - Garaža
 20.00 - Čuvari zakona, film
 22.15 - Bitange i princeze 1, humoristična serija
 22.50 - Sportske vijesti
 23.00 - Marko Polo fest 2008.
 00.25 - Noć u kazalištu: Balade Petrice Kerempuha, snimka predstave (1970.)
 01.10 - TV raspored

Moje plavo nebo
NA PROGRAMU HRT2
Pon, 27.4. u 20:05

Komedija. Agent FBI-a Barney Coopersmith do- vodi bivšeg newyorškog mafijaša Vinnieja Antonellija u mirno provincij-

07:00 Winx, crtana serija
 07:25 Pocoyo, crtana serija
 07:50 Roary, crtana serija
 08:05 Dora istražuje
 08:30 Ezo TV, tarot show
 09:30 Nova lova, TV igra
 10:30 Kralj Queensa, serija
 11:30 Čarobnice, serija
 12:30 Smallville, serija
 13:30 Provjereno, informativni magazin
 14:30 Farma, reality show
 17:10 Vijesti
 17:20 Ne zaboravi stihove, glazbeni kviz
 18:30 Kod Ane, kulinarski show
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Izvršna zapovijed, igrani film
 21:45 Kickboxer 2, igrani film
 23:25 Tko sam ja?, igrani film
 01:20 Vatrene krug 3: Lavlji udar, igrani film
 02:50 Evolucija, igrani film
 04:25 Izvršna zapovijed, film
 05:55 Kraj programa

06.55 Marina, telenovela
 07.45 Najbolje godine, humoristična serija
 08.10 Ulica Sezame
 09.05 Bikeri s Marsa
 09.35 Ben 10, crtana serija
 10.00 Kaya, reality drama (dvije epizode)
 10.50 Put izdaje, serija
 11.45 Zauvijek mlad, igrani film, avanturistički
 13.30 Hrvatska traži zvijezdu, glazbeni show
 15.55 Premier League: Hull City - Liverpool
 18.00 Zvijezde Ekstra - 40 vrućih ljubavnih veza s filmskog seta (4. dio), zabavna emisija
 18.30 Vijesti

sko mjestašce u sklopu programa za zaštićene svjedoke protiv mafije. Umjesto da se pritaji, živahni Vinnie započne razne ilegalne poslove što samostalno, što s drugim zaštićenim svjedocima, što u očaj baca lokalnu tužiteljicu, samohranu majku Hannah Stubbs. Barney uskoro povede Vinnieja na suđenje mafijašima u New York, gdje obojica postanu mete napada plaćenih ubojica...

19.00 Eksploziv, magazin
20.00 Lovci na djeveruše, igrani film, komedija
22.10 Životinja, igrani film
23.30 Savršeni plan, film, kriminalistička drama
01.05 Andeo pravde, film

NEDJELJA 26.4.2009.

06.00 - Najava programa
06.05 - Glas domovine
06.30 - Euromagazin
07.15 - Muzički biennale Zagreb: Simfonijski orkestar i Big band HRT-a
08.05 - Vijesti
08.15 - Opera box
08.50 - Miss Marple 4, mini-serija
10.35 - Vijesti
10.55 - Obilježavanje Dana sjećanja proboja logoraša iz Jasenovca
12.00 - Dnevnik
12.30 - Plodovi zemlje
13.25 - Split: More
14.00 - Nedjeljom u dva
15.05 - Mir i dobro
15.40 - Vijesti
16.00 - Strani igrani film - komedija
18.00 - Goranska jesen, dokumentarni film
18.35 - U istom loncu, kulinarski show
19.15 - LOTO 6/45
19.30 - Dnevnik
20.10 - 1 protiv 100, kviz
21.10 - Stipe u gostima 2, TV serija
21.50 - Paralele
22.25 - Rizzi bizz
23.15 - Dnevnik 3
23.35 - Filmski klub: Chariots of Fire (Vatrene kočije),

britanski film
01.35 - Zajednička postelja i stol, francuski film
03.10 - Rizzi bizz
03.55 - Fotografija u Hrvatskoj
04.20 - Opera box
04.50 - Plodovi zemlje
05.40 - Rijeka: More

07.00 - TV vodič
07.15 - Najava programa
07.20 - Dexterov laboratorij, crtana serija
07.45 - Lockie Leonard, serija za djecu
08.10 - Djeca na Otoku s blagom: Bitka na Otoku s blagom, novozelandski film za djecu
09.50 - Nora Fora, TV igra za djecu
10.40 - Biblija
10.50 - Portret mjesta i crkve
11.00 - Pula: Misa, prijenos
12.00 - Zvijezde pjevaju (7/8)
13.30 - Studio F1
13.50 - Bahrain: Formula 1 za Veliku nagradu Bahraina
15.45 - Studio F1
16.00 - Volim nogomet
19.25 - Magazin nogometne Lige prvaka
20.00 - HNL - emisija
20.10 - HNL - prijenos
22.05 - HNL - emisija
22.25 - Sportske vijesti
22.35 - Crying Freeman, američki film
00.15 - Prikraćeni 2, humoristična serija
00.40 - TV raspored

07.05 Code lyoko, crtana serija
07.30 Superheroj Spiderman, crtana serija
07.55 Winx, crtana serija
08.20 Pocoyo, crtana serija
08.45 Roary, crtana serija
09.00 Dora istražuje, crtana serija
09.25 Automotiv, auto-moto magazin
09.55 Novac, buisness magazin
10.25 Lude 70-e, serija
10.55 Kućanice iz visokog društva, serija
11.55 Samo je jedan pravi, serija
12.25 Izgubljeni, serija
14.25 Supebebe genijalci 2, igrani film
16.05 Vijesti
16.15 Bilo jednom na Divljem zapadu, igrani film

19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Farma, reality show
21.00 Bijes pod kontrolom, igrani film
23.00 Red Carpet, showbiz magazin
00.30 Televizijska posla, serija
01.00 Kickboxer 2, igrani film
02.30 Vatreni krug 3: Lavlji udar, igrani film
04.00 Red Carpet, showbiz magazin
05.15 Farma, reality show
06.15 Kraj programa

07.15 Put izdaje, serija
08.00 Grupna terapija, humoristična serija
08.25 Ulica Sezame
09.20 Bikeri s Marsa
09.45 Ben 10, crtana serija
10.10 Samov život, humoristična serija (dvije epizode)
11.05 Mijenjam ženu specijal: Nives Celzijus, dokumentarna sapunica
12.50 Životinja, igrani film, komedija
14.15 Lovci na djeveruše, igrani film, komedija
16.20 Discovery: Preživjeti divljinu: Afrička savana, dokumentarna emisija
17.10 Odred za čistoću, dokumentarna emisija
17.45 Ekkluziv, magazin
18.30 Vijesti
19.00 Kraljevi leda, dokumentarna emisija
20.00 Wipeout, game show
21.00 Generalova kći, igrani film, triler
22.55 CSI: Miami, serija
23.45 Ruska kuća, igrani film, triler
01.45 Kunolovac, kviz

PONEDJELJAK 27.4.2009.

06.10 - Najava programa
06.15 - Drugo mišljenje
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
09.15 - Sve će biti dobro
10.00 - Vijesti
10.20 - Blaga islama na Sredozemlju: Španjolska, al Andalus, čar Maura - dokumentarna serija
11.10 - Treća dob, emisija za umirovljenike
12.00 - Dnevnik
12.35 - Draga neprijateljica
13.25 - Dan za danom, emisija

14.30 - Vijesti
14.45 - Normalan život, emisija o osobama s invaliditetom
15.35 - Mijenjam svijet
16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.15 - Hrvatska uživo
17.50 - Najslabija karika, kviz
18.40 - Sve će biti dobro
19.30 - Dnevnik
20.10 - Hrvatski film
21.50 - Potrošački kod
22.25 - Otvoreno
23.30 - Dnevnik 3
23.45 - Poslovne vijesti
23.50 - Vijesti iz kulture
00.00 - Dosjei X (6), serija
00.45 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 6, serija
01.30 - Momci s Madisona, serija
02.15 - Dosje kuhinja, humoristična serija
02.35 - Bostonsko pravo 3
03.20 - Blaga islama na Sredozemlju: Španjolska, al Andalus, čar Maura - dokumentarna serija
04.05 - reprizni program
05.05 - Draga neprijateljica

07.05 - Najava programa
07.10 - Pustolovine Marka i Goge, crtana serija
07.30 - Kuzco - careva nova škola, crtana serija
07.55 - TV vrtić
08.10 - Čarobna ploča (2. razred)
08.25 - Petar Pan i gusar
08.50 - Školarci obavještajci, serija za djecu
09.15 - Beverly Hills 9, serija
10.00 - Liza i sabljazubi tigrovi, austrijski film
11.25 - Daleko od doma, serija
11.50 - Antologija hrvatskoga glumišta: Charlijeva tetka (1984.)
13.40 - Plači i čitaj, američki film
15.00 - Obični ljudi, TV serija
15.40 - Ta politika
15.50 - Brlog
16.10 - Nove avanture stare Christine 3, serija
16.30 - Tuđinci u Americi, humoristična serija
17.00 - Bostonsko pravo 3
17.50 - Županijska panorama
18.15 - Vijesti na Drugom
18.35 - Na rubu znanosti: Kuće budućnosti
19.20 - Crtani film
19.30 - Otkad si otišla 2, humoristična serija
20.05 - Moje plavo nebo, film
21.45 - Vijesti na Drugom
22.00 - Zakon!, domaća humoristična serija
23.35 - Momci s Madisona

23.25 - Dosje kuhinja, humoristična serija
23.50 - Ciklus horora: Tajna mirnog jezera, američki film
01.10 - TV raspored

06.45 Otvori svoje srce, serija
07.35 Yu-Gi-Oh GX, crtana serija
08.00 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija
08.15 Tomica i prijatelji, crtana serija
08.30 Ezo TV, tarot show
09.30 Nova lova, TV igra
10.15 IN magazin by Bijele udovice
11.00 Inspektor Rex, serija
12.00 Farma, reality show
13.00 Vatrene srce, serija
13.55 Rebelde, serija
14.55 Bijes pod kontrolom, igrani film
17.00 Vijesti Nove TV
17.25 Inspektor Rex, serija
18.25 IN magazin
19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Farma, reality show
21.00 Ne zaboravi stihove, glazbeni kviz
22.00 Privatna praksa, serija
23.05 Vijesti
23.20 Kevin Hill, serija
00.20 Seinfeld, serija
00.50 Život na sjeveru, serija
01.45 Ezo TV, tarot show
02.45 Pohranjena sjećanja, igrani film
04.20 Seinfeld, serija
04.45 Život na sjeveru, serija
05.30 IN Magazin
06.10 Kraj programa

06.45 Dexterov laboratorij, crtana serija
07.10 SpužvaBob Skockani, crtana serija
07.30 Korak po korak, humoristična serija
08.00 Kako sam upoznao vašu majku, serija
08.30 Punom parom, kulinarski izazov
09.10 Kunolovac, kviz
10.15 Astro show, emisija
11.15 Malcolm u sredini, humoristična serija
11.45 U dobru i zlu, humoristična serija
12.15 Reba, humoristična serija
12.40 Ekkluziv, magazin
13.20 Večera za 5, lifestyle emisija
13.45 Marina, telenovela
14.35 Cobra 11, kriminalistička serija

15.25 Magnum, akcijska serija
 16.20 Korak po korak, humoristična serija
 16.45 Kako sam upoznao vašu majku, serija
 17.10 Malcolm u sredini, humoristična serija
 17.35 U dobru i zlu, humoristična serija
 18.00 Reba, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 Punom parom, kulinarski izazov
 20.00 Od kolijevke pa do groba, film, akcijski
 21.40 Nemoguća misija, igrani film, akcijski
 23.40 Vijesti
 23.50 Kunolovac, kviz
 01.50 Generalova kći, igrani film, triler

**UTORAK
28.4.2009.**

05.50 - Najava programa
 05.55 - Normalan život, emisija o osobama s invaliditetom
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 09.15 - Sve će biti dobro
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Blaga islama na Sredozemlju: Egipat, polumjesec nad piramidama, dok.serija
 11.10 - Christinin vrt 2., dokumentarna serija
 11.40 - Hrvatska kulturna baština
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Draga neprijateljica
 13.25 - Dan za danom, emisija
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Među nama
 15.35 - Profesija Ladovac, emisija pučke i predajne kulture
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.50 - Najslabija karika, kviz
 18.40 - Sve će biti dobro
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Globalno sijelo
 20.45 - Rijeke Hrvatske: Zrmanja, popularno znanstvena serija
 21.20 - Poslovni klub
 21.55 - Otvoreno
 23.00 - Dnevnik 3
 23.15 - Poslovne vijesti
 23.30 - Dosjei X (6), serija
 00.15 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 6, serija
 01.00 - CSI: Miami 6, serija

01.45 - Zovem se Earl 2, humoristična serija
 02.05 - Bostonsko pravo 3
 02.50 - Skica za portret
 02.55 - Profesija Ladovac, emisija pučke i predajne kulture
 03.25 - Drugi format
 04.05 - Globalno sijelo
 04.35 - Poslovni klub
 05.05 - Draga neprijateljica

07.05 - Najava programa
 07.10 - Pustolovine Marka i Goge, crtana serija
 07.30 - Kuzco - careva nova škola, crtana serija
 07.55 - TV vrtić
 08.25 - Mali titani, crtana serija
 08.50 - Školarci obavještajci, serija za djecu
 09.15 - Beverly Hills 9, serija
 10.00 - Operacija s kikirikijevim maslacem, kanadski film za djecu
 11.30 - Daleko od doma, serija za mlade
 11.55 - Antologija hrvatskoga glumišta - Moliere: Mizantrop (1984.)
 13.40 - Život je čupav i dlakav, američki film
 15.00 - Obični ljudi, TV serija
 15.45 - Navrh jezika
 15.55 - Iznad crte
 16.15 - Nove avanture stare Christine 3, serija
 16.35 - Tudinci u Americi, humoristična serija
 17.00 - Bostonsko pravo 3
 17.50 - Županijska panorama
 18.15 - Vijesti na Drugom
 18.35 - Drugi format
 19.15 - Otkad si otišla 2, humoristična serija
 20.05 - Nogometna Liga prvaka - emisija
 20.35 - Nogometna Liga prvaka - 1/2 finale, 1. poluvrijeme
 21.30 - Vijesti na Drugom
 21.40 - Nogometna Liga prvaka - 1/2 finale, 2. poluvrijeme
 22.35 - Nogometna Liga prvaka - analiza utakmice
 22.50 - CSI: Miami 6, serija
 23.40 - Zovem se Earl 2
 00.00 - Ciklus europskog filma
 01.50 - TV raspored

06:45 Otvori svoje srce, serija
 07:35 Yu-Gi-Oh GX
 08:00 Fifi i cvjetno društvo
 08:15 Tomica i prijatelji, crtana serija
 08:30 Ezo TV, tarot show

09:30 Nova lova, TV igra
 10:25 IN magazin
 11:05 Inspektor Rex, serija
 12:05 Farma, reality show
 13:05 Vatreno srce, serija
 14:00 Rebelde, serija
 15:00 Muriel se udaje, igrani film
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 Inspektor Rex, serija
 18:25 IN magazin
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Farma, reality show
 21:00 Valovi smrti, igrani film
 23:00 Vijesti
 23:15 Kevin Hill, serija
 00:15 Seinfeld, serija
 00:45 Život na sjeveru, serija
 01:45 Ezo TV, tarot show
 02:45 U iskušenju, igrani film
 04:15 Seinfeld, serija
 04:40 Život na sjeveru, serija
 05:25 IN magazin
 06:05 Kraj programa

07.10 Dexterov laboratorij
 07.30 Transformeri
 07.55 Korak po korak, serija
 08.25 Kako sam upoznao vašu majku, serija
 08.55 Punom parom, kulinarski izazov
 09.35 Kunolovac, kviz
 10.40 Astro show, emisija
 11.40 Malcolm u sredini, serija
 12.10 U dobru i zlu, serija
 12.40 Reba, serija
 13.05 Ekkluziv, magazin
 13.20 Večera za 5, lifestyle emisija
 13.45 Marina, telenovela
 14.35 Cobra 11, serija
 15.25 Magnum, akcijska serija
 16.20 Korak po korak, serija
 16.45 Kako sam upoznao vašu majku, serija
 17.10 Malcolm u sredini, humoristična serija
 17.35 U dobru i zlu, humoristična serija
 18.00 Reba, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 Punom parom, kulinarski izazov
 20.00 Wipeout, game show
 21.00 Za sve je kriva svekrva, igrani film, romantična komedija
 22.45 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija
 23.45 Vijesti
 23.55 Kunolovac, kviz
 01.55 Od kolijevke pa do groba, film, akcijski

**SRIJEDA
29.4.2009.**

05.50 - Najava programa
 05.55 - Među nama
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 09.15 - Sve će biti dobro
 10.00 - Vijesti
 10.20 - Blaga islama na Sredozemlju: Sicilija, rajski vrt Saracena - dokumentarna serija
 11.10 - Oprah Show
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Draga neprijateljica
 13.25 - Dan za danom, emisija
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Ekumena, religijski kontakt program
 15.35 - Eko zona
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.45 - Najslabija karika, kviz
 18.35 - Sve će biti dobro
 19.15 - LOTO 7/39
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Idemo na put s Goranom Milićem: Bosna
 21.00 - Luda kuća 4., TV serija
 21.40 - Proces
 22.15 - Otvoreno
 23.25 - Dnevnik 3
 23.40 - Poslovne vijesti
 23.55 - Dosjei X (6), serija
 00.40 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 6, serija
 01.25 - Zakon i red: Zločinačke nakane 2, serija
 02.10 - Bostonsko pravo 3
 02.55 - Oprah Show
 03.35 - Scientia croatica
 04.05 - Eko zona
 04.35 - Proces
 05.05 - Draga neprijateljica

07.05 - Najava programa
 07.10 - Pustolovine Marka i Goge, crtana serija
 07.30 - Kuzco - careva nova škola, crtana serija
 07.55 - TV vrtić
 08.25 - Mali titani, crtana serija
 08.50 - Školarci obavještajci, serija za djecu
 09.15 - Beverly Hills 9, serija
 10.00 - Prijenos sjednica Hrvatskog sabora
 13.35 - reprizni program
 14.45 - Obični ljudi, TV serija
 15.35 - izraelski dokumentarni film za mlade
 15.50 - Kokice
 16.10 - Nove avanture stare Christine 3, serija
 16.30 - Tudinci u Americi,

humoristična serija
 17.00 - Bostonsko pravo 3
 17.50 - Županijska panorama
 18.15 - Vijesti na Drugom
 18.35 - Scientia croatica
 19.05 - Znanstvene vijesti
 19.20 - Crtani film
 19.35 - Svijet prema Jimu 5, humoristična serija
 20.05 - Nogometna Liga prvaka - emisija
 20.35 - Nogometna Liga prvaka - 1/2 finale, 1. poluvrijeme
 21.30 - Vijesti na Drugom
 21.40 - Nogometna Liga prvaka - 1/2 finale, 2. poluvrijeme
 22.35 - Nogometna Liga prvaka - analiza utakmice
 22.50 - Zakon i red: Zločinačke nakane 2, serija
 23.45 - Transfer
 00.15 - Pogled iznutra, serija
 01.00 - TV raspored

06:45 Otvori svoje srce, serija
 07:35 Yu-Gi-Oh GX
 08:00 Fifi i cvjetno društvo
 08:15 Tomica i prijatelji
 08:30 Ezo TV, tarot show
 09:30 Nova lova, TV igra
 10:20 IN magazin
 11:05 Inspektor Rex, serija
 12:05 Farma, reality show
 13:05 Vatreno srce, serija
 14:00 Rebelde, serija
 15:00 Valovi smrti, igrani film
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 Inspektor Rex, serija
 18:25 IN magazin
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Farma, reality show
 21:00 Sudnji dan, igrani film
 22:45 Vijesti
 23:00 Kevin Hill, serija
 00:00 Seinfeld, serija
 00:30 Život na sjeveru, serija
 01:20 Ezo TV, tarot show
 02:20 Sudnji dan, igrani film
 03:45 Seinfeld, serija
 04:10 Život na sjeveru, serija
 04:55 IN magazin
 05:35 Farma, reality show
 06:35 Kraj programa

07.10 Dexterov laboratorij
 07.30 Transformeri
 07.55 Korak po korak, serija
 08.25 Kako sam upoznao vašu majku, serija
 08.55 Punom parom, kulinarski izazov
 09.35 Kunolovac, kviz
 10.40 Astro show, emisija
 11.40 Malcolm u sredini, serija
 12.10 U dobru i zlu, serija
 12.40 Reba, serija

13.05 Ekkluziv, magazin	07.05 - Vijesti	07.10 - Pustolovine Marka i Goge, crtana serija	06:45 Otvori svoje srce, serija	majku, serija
13.20 Večera za 5, lifestyle emisija	07.10 - Dobro jutro, Hrvatska	Goge, crtana serija	07:35 Yu-Gi-Oh GX	08.55 Punom parom, kulinarski izazov
13.45 Marina, telenovela	07.35 - Vijesti	07.30 - Kuzco - careva nova škola, crtana serija	08:00 Fifi i cvjetno društvo	09.35 Kunolovac, kviz
14.35 Cobra 11, serija	09.15 - Sve će biti dobro	07.55 - TV vrtić:	08:15 Tomica i prijatelji	10.40 Astro show, emisija
15.25 Magnum, akcijska serija	10.00 - Vijesti	08.25 - Mali titani	08:30 Ezo TV, tarot show	11.40 Malcolm u sredini, serija
16.20 Korak po korak, serija	10.20 - Blaga islama na Sredozemlju: Tunis, minareti između pustinja i vode - dokumentarna serija	08.50 - Školari obavještajci, serija za djecu	09:30 Nova lova, TV igra	12.10 U dobru i zlu, serija
16.45 Kako sam upoznao vašu majku, serija	11.10 - Oprah Show	09.15 - Beverly Hills 9, serija	10:30 IN magazin	12.40 Reba, serija
17.10 Malcolm u sredini, serija	12.00 - Dnevnik	10.00 - Prijenos sjednica Hrvatskog sabora	11:25 Inspektor Rex, serija	13.05 Ekkluziv, magazin
17.35 U dobru i zlu, serija	12.35 - Draga neprijateljica	13.40 - Poslovni klub	12:25 Farma, reality show	13.20 Večera za 5, lifestyle emisija
18.00 Reba, humoristična serija	13.25 - Dan za danom, emisija	14.10 - Slikovnica	13:25 Vatreno srce, serija	13.45 Marina, telenovela
18.30 Vijesti	14.30 - Vijesti	14.45 - Obični ljudi, TV serija	14:20 Rebelde, serija	14.35 Cobra 11, kriminalistička serija
18.55 Ekkluziv, magazin	14.45 - Trenutak spoznaje	15.35 - Koga briga?	15:20 Stan tete Agate, igrani film	15.25 Magnum, akcijska serija
19.05 Večera za 5, lifestyle emisija	15.35 - Dokumentarni film	16.10 - Nove avanture stare Christine 3, serija	17:00 Vijesti Nove TV	16.20 Korak po korak, humoristična serija
19.35 Punom parom, kulinarski izazov	16.15 - Hrvatska uživo	16.30 - Tuđinci u Americi, humoristična serija	17:25 Inspektor Rex, serija	16.45 Kako sam upoznao vašu majku, serija
20.00 CSI: New York, kriminalistička serija	17.50 - Najslabija karika, kviz	17.00 - Bostonsko pravo 3	18:25 IN magazin	17.10 Malcolm u sredini, humoristična serija
21.00 Mentalist, kriminalistička serija	18.40 - Sve će biti dobro	17.50 - Županjska panorama	19:15 Dnevnik Nove TV	17.35 U dobru i zlu, humoristična serija
21.50 11. sat, kriminalistička serija	19.30 - Dnevnik	18.15 - Vijesti na Drugom	20:00 Farma, reality show	18.00 Reba, humoristična serija
22.40 Skrivena meta, kriminalistička serija	20.10 - 1 protiv 100, kviz	18.35 - Indeks, emisija o školstvu	21:00 Provjereno, informativni magazin	18.30 Vijesti
23.35 Vijesti	21.10 - Dossier.hr	19.10 - Crtani film	22:00 Pod nož, serija	18.55 Ekkluziv, magazin
23.45 Kunolovac, kviz	22.00 - Pola ure kulture	19.30 - Svijet prema Jimu 5, humoristična serija	23:05 Vijesti	19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
01.45 Za sve je kriva svekrva, igrani film, romantična komedija	22.35 - Otvoreno	20.00 - Nogometni Kup UEFA - 1/2 finale, 1. poluvrijeme	00:20 Seinfeld, serija	19.35 Punom parom, kulinarski izazov
	23.25 - Dnevnik 3	21.05 - Nogometni Kup UEFA - 1/2 finale, 2. poluvrijeme	00:50 Život na sjeveru, serija	20.00 Mijenjam ženu specijal: Rina, dok.sapunica
	23.40 - Poslovne vijesti	22.00 - Vijesti na Drugom	01:40 Ezo TV, tarot show	21.30 Uvod u anatomiju, dramska serija
	23.55 - Dosjei X (6), serija	22.10 - Blizu doma, serija	02:40 Stan tete Agate, igrani film	22.20 Kućanice, dramska serija (dvije epizode)
	00.40 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 6, serija	23.00 - Nogometni Kup UEFA - 1/2 finale, sažetak druge utakmice	04:05 Seinfeld, serija	00.05 Vijesti
	01.25 - Blizu doma, serija	23.25 - Dobro ugođena večer: Vaclav Huml - nasljeđe	04:30 Život na sjeveru, serija	00.20 CSI: New York, serija
	02.10 - Bostonsko pravo 3	00.25 - Pogled iznutra, serija	05:15 IN magazin	01.05 Mentalist, kriminalistička serija
	02.50 - Dokumentarni film	01.10 - TV raspored	05:55 Kraj programa	01.50 11. sat, kriminalistička serija
	03.20 - Indeks, emisija o školstvu			
	03.50 - Pola ure kulture			
	04.20 - Dossier.hr			
	05.05 - Draga neprijateljica			

ČETVRTAK
30.4.2009.

HRT 1

05.50 - Najava programa
05.55 - Riječ i život, religijski program
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska

HRT 2

07.05 - Najava programa

nova

RTL

07.10 Dexterov laboratorij, crtana serija
07.30 Transformeri, crtana serija
07.55 Korak po korak, humoristična serija
08.25 Kako sam upoznao vašu

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 petkom u 14,45 sati.

KRONIKA

Polusatna televizijska emisija na hrvatskom jeziku »Kronika« emitira se na subotičkoj TV K23 nedjeljom 13 sati, i na somborskoj TV Spektar, također nedjeljom u 13 sati. Polusatna radijska emisija »Kronika« emitira se na valovima Radio Sombora, nedjeljom u 12 sati.

»Kronika tjedna« nedjeljom od 10 na YU ECO televiziji

Polusatna emisija »Kronika tjedna«, u produkciji NIU »Hrvatska riječ«, emitira se svake nedjelje od 10 sati na kanalu RTV YU ECO. U »Kronici« bilježimo i tumačimo događaje važne za život hrvatske nacionalne manjine u Vojvodini, predstavljamo ljude, njihove poslove i običaje. Podsjećamo na povijest, ali govorimo i o budućnosti ove zajednice.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

PRIZMA

Emisija na hrvatskom jeziku »Prizma« emitira se svake druge subote u 16.30 na RTV2 a repriza utorkom u 12.10 sati. E-mail emisije je: prizma@rtv.co.yu

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

• Najava programa • Večernji dnevnik • Agencijske vijesti iz zemlje • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik 'Govorimo hrvatski'

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Popularne melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom) • 'Putokazi' (srijedom) • 'Iz hrvatske književne baštine' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »Razgovor s povodom« (ponedjeljkom) • »DW Aktualno« - regionalni magazin Radija Deutsche Welle (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena«

- emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, Vojvodanski tjedan, Kronologija, zabavna glazba • 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle • 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba • 20,00 'Stazama agrara', narodna glazba • 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana • 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba) • 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle • 19,30 »Putnici kroz vrijeme« - emisija za djecu Hrvatskoga radija • 20,00 'Ljudi nizine' - talk show Bele Franciskovića • 20,30 Narodna glazba • 20,55 Odjava programa

104, 4 Mhz

KRIŽALJKA

www.kviskoteka.hr

	RAFO IZ "FARME"	VRHNJE	MEKOST, MEKOČA	BRITANSKI PJEVAČ (GOODY TWO SHOES)	LUŽNA SOL (NITRIN)	PORTUGAL	JEDINICA EL- OTPORA	PROŠLE GODINE	DUŠEVNO RASPOLO- ŽENJE (LAT.)	NAŠ POK. SKLADA- TELJ I DIRIGENT	DESET NA KVADRAT	KALLJ	NAŠ OTOK
REŽIRAO KINESKU CETVRT													
GANSKI NOGOME- TAŠ PELE						SASTOJAK BILJKE MANE NAJTANJE SLOVO						"ŽENSKI" KUGLA (GRČ.)	
UVIJATI LIST PAPIRA							BIVŠI KO- ŠARKAŠ GALIS NJEMAČKI LOPTAC						POSPANO, SANJIVO
VULKAN U JAPANU						PORED ČEGA POK. PILOT FORMULE 1, AYRTON					FRANK SINATRA BRITANSKA GLUMICA, EMMA		
NAMJESNIK U ETNAR- HIJI (MNOŽ.)								STARLETE ASHLEY I MARY- KATE SVEVIŠNJI					
LUKSEM- BURG		JA, TI, ... PLATINIJE- VA ORGA- NIZACIJA			"EUROPEAN CENTRAL BANK" MAGAREČA ABECEDA				RIJEKA U BERNU IME ASTAIREA				
AMERIČKI GLUMAC (KRAMER PROTIV KRAMERA)													
ČOVJEK IZ STARE RECIJE				PREME- TALJKA AMON...								KISIJK VRSTA KOVINE (Sb)	
ORIANA FALLACI			"RADIJUS" ZENONOVA FILOZOF- SKA SKOLA		ALBERT EINSTEIN MIJENJATI TRAMPOM			GLUMICA MARTINELLI IANOVA IMENJAKI- NJA					ISTOZNAČ- NICE
EKVATOR- SKI VJETAR						NJEMAČKI LANAC DUČANA OSMI PUTNIK					NIGEL SHORT DALMA- TINSKA STEPENICA		
URAN		PLOT U SLAVONIJI AVIONI TI- PA AWACS (RAZG.)							ESTONCI NJEMAČKI FILOZOF, FRIEDRICH				
...TSE				AMERIČKI GLUMAC ZVIJEZDA KRATKA BLJESKA									
NAŠ BIVŠI ČUVAR DRŽAVNOG PEČATA										OVAMO GRČKI DIDAKTIČ- KI PJESNIK			
ŠTO ČEŠI (TJA)			ASTRA ILI CORSA NJEMAČKI PISAC, WOLFGANG					ODLOŽAK KARATA SF DJELO KARELA ČAPEKA					
PRIREDILA REDAKCIJA ENIGMATSKOG TJEDNIKA "KVISKOTEKE"	METALAC ANA KUR- NIKOVA								GURNI NA VRATIMA PAUL ELUARD				
KEMIJSKI ELEMENT, ASTATIN						BIVŠI NO- GOMETAS DINAMA, ŽELJKO SUMPOR						RIMSKA TISUČA TAJLAND	
USAN ILI NARVAL				IZVIJATI USTRANU, NAKRETATI									

RJEŠENJE KRIŽALJKE:
roman poljanski, abedl, manli, ž, frkati, nikos, asama, mimo, fs, eimarsi, olsen, l, on, ecb, aare, dustin hoffman, rel, anagram, o, of, r, ae, eisa, pasat, lidl, ns, u, taraba, esti, lao, alan arkin, ivan milas, amo, ča, opel, talon, kovinar, rni, asat, cupan, m, ki, iskretati.